Kamniški občan

ŠT. 18 LETO XXXI KAMNIK, 24. OKTOBER 1991

Ekologija

Mednarodni raziskovalni tabor »Bistrica 91'«

Mednarodni ekološko raziskovalni tabor »Bistrica 91«, ki je bil pod okriljem Liberalno-demokratske stranke Domžale med 25. avgustom in 7. septembrom 1991, je bil res pester.

Kjerkoli smo bili, povsod smo vzbudili veliko zanimanja: najprej hrup, za njim kombi, nato vsebina: Marjana, Gregor, Frank in jaz s kolesi, obe Vesni, Nataša, Boštjan in Marjan s kemijskimi aparaturami, Mojca z mrežo in kadičkami, Tine in Igor z anketami, Robert in Zmago s topografskimi kartami..., za krmilom Martin, pri kameri in fotoaparatu Igor. In ceste, makadamske poti, steze in brezpotja domžalske in kamniške občine. Na tleh in v zraku, podnevi in ponoči...

Udeležili sva se ga tudi dve članici Zelenih Kamnika.

Obsežen program je zajemal:

1. Kemijske in biološke raziskave onesnaženosti reke Kamniške Bistrice ter nekaterih njenih pritokov.

2. Kemijske raziskave onesnaženosti pitne vode v Domžalah in Mengšu.

3. Proučevanje vpliva dobske deponije odpadkov na okolico ter odnosa prebivalcev do varstva okolja.

4. Popis-kartiranje in identifikacijo črnih odlagališč odpadkov v severovzhodnem delu domžalske občine.

Z osnovnimi kemijskimi analizami smo ugotavljali kvaliteto in stopnjo onesnaženosti Kamniške Bistrice in njenih pritokov. Vzorce, ki smo jih jemali v bližini potencialnih onesnaževalcev, smo transportirali v analitske laboratorije inštituta Jožef Štefan, Zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljana, Leka Mengeš in Centralne čistilne naprave Domžale – Kamnik. Ugotovitve po dosedaj opravljenih analizah povedo, da so kovine (svinec, cink, krom, kadmij), določane v 24 urnem vzorcu daleč pod dopustno koncentracijo, deficit kisika pa je zaznan le ob izlivu Kamniške Bistrice v Savo. Kamniška Bistrica ni v svojem toku nikjer prestopila 3. kakovostnega razreda.

V pritokih Pšata in levobrežni Mlinščici med Radomljami in Podrečjem smo zabeležili preveč suspendiranih snovi, posebno od papirnice Količevo navzdol.

Pri dveh vzorcih iz vodnjakov, ki jih imajo občani za rezervo in jih ne uporabljajo, smo zaznali prisotnost prevelike količine organskih snovi, v enem celo nitratov.

Eden od indikatorjev kvalitete vode je tudi prisotnost ribjih vrst, ki smo jih lovili in določali s pomočjo ribičev ribiške družine Bistrica iz Domžal. Na izviru smo našli potočno postrv, kljub vizuelno onesnaženi vodi pa smo tudi med Kamnikom in Biščami ujeli nekaj rib.

Vzporedno z ogledom dobske deponije gospodinjskih in industrijskih odpadkov, ki je zgrajena in obratuje po predpisani tehnologiji, smo anketirali 102 stanovalca individualnih hiš z vprašanji o odnosu do varstva okolja, sortiranju odpadkov, zadovoljnostjo z organiziranim odvozom smeti, ki ga opravlja KP Domžale, kurjenju, izolaciji hiše, kanalizaciji, primernosti občinske deponije odpadkov v Dobu in sanaciji te deponije.

Rezultati ankete kažejo dva bistvena premika:

1. Na varovanje okolja ljudje ne gledajo več zgolj čustveno, ampak se zavedajo, da je to del življenja. Iz stadija ekološkega romantizma, ki je apriorno zavračal, prehajamo v ekološki realizem, ki kritično – razumsko sprejema optimalne rešitve.

2. Prebivalci se čedalje bolj zavedajo nevarnosti materialov, ki jih vsakodnevno uporabljajo. Zato jih (iz) (upo)rabljene odlagajo selekcionirano in na ta način omogočajo ponovno uporabo (recikliranje).

Kolesarjenje po gozdnih cestah in brezpotjih krajevnih skupnosti Blagovica, Krašnja, Lukovica in Moravče nas je pripeljalo do odkritja 45 bolj ali manj skritih črnih odlagališč gospodinjskih in gradbenih odpadkov. Nekatera med njimi izdaja že stalen smrad na večjo razdaljo, največ pa jih je potencialnih onesnaževalcev vode, kar strugo Radomlje med Spodnjimi Lokami in Lukovico spreminja v odpadni kanal...

O vsakem smetišču smo navedli natančno lego, geološko podlago, bližino vode, površino, stanje, urejenost, dostopnost, njegov vpliv na okolico, količino, vrsto in razporejenost odpadkov, predlog sanacije. Vse podatke smo vnesli v računalnik po enotni republiški metodologiji.

Na kratko sem vam predstavila le delne rezultate dvotedenskih raziskav, celovitejše poročilo v obliki posebne brošure pa bo na voljo v kamniški knjižnici.

MATEJA RADEŽ

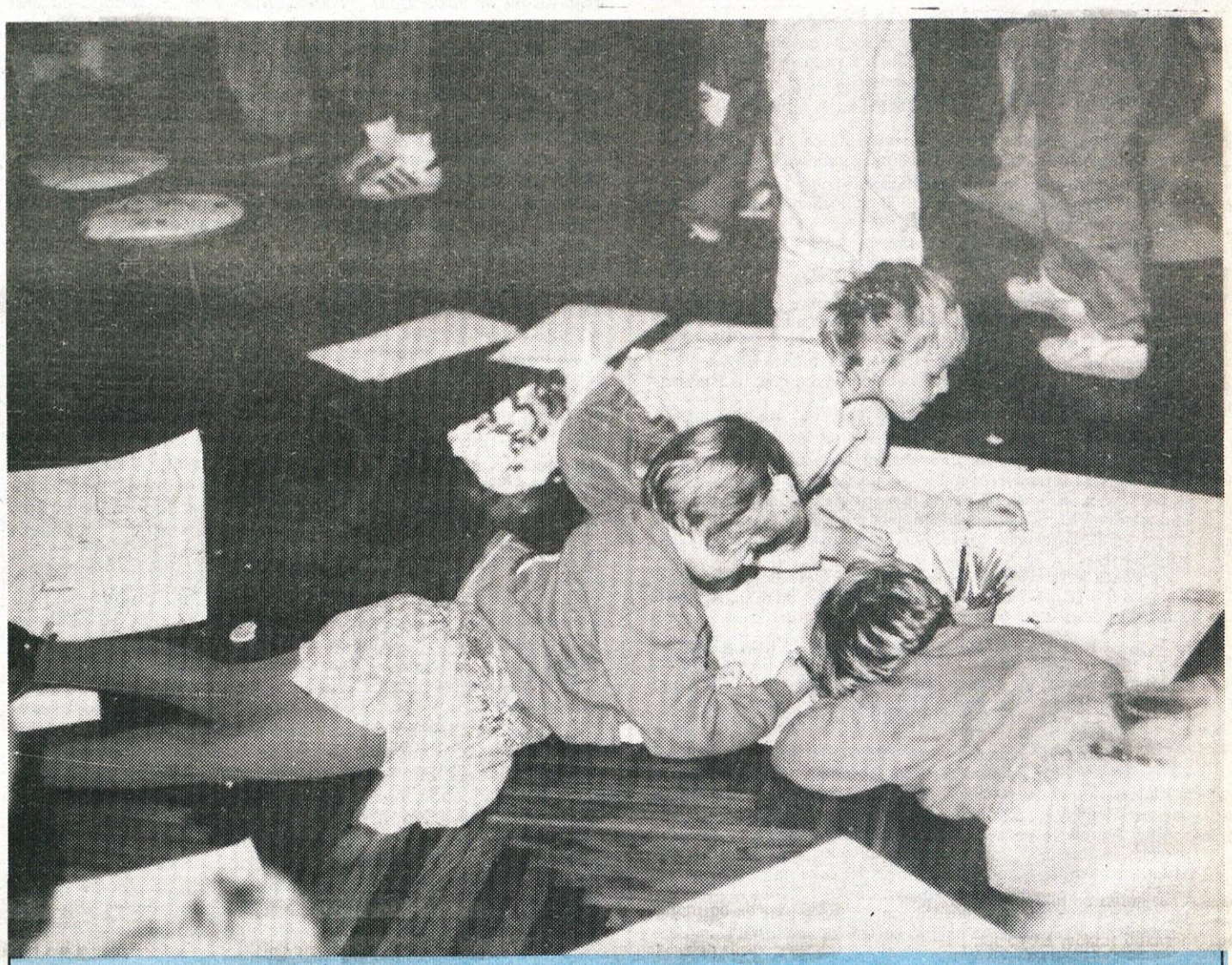

Kako malo potrebujejo otroci, da poletijo na krilih lastne domišljije. Potrebujejo samo MIR! Besedica, ki postane zelo velika in pomembna, kjer miru ni. Prav zato bo Mladinski center Kamnik v sredo, 30. oktobra, ob 16.30 na MIROVNEM SHODU (Titov trg Kamnik) zahteval MIR za vse otroke, ki ujeti v kleteh in s polomljenimi krili le sanjajo o svojem prostoru in času pod svobodnim soncem.

(foto: DANIJEL ARTIČEK)
IVANA SKAMEN

DR. JOŽE PUČNIK V KAMNIKU

Priznanje pred vrati

Priznanje slovenske samostojnosti v svetu ni več daleč, tako je mogoče sklepati po številnih znakih, vendar je zaenkrat nemogoče napovedati, kdaj se bo to v resnici tudi zgodilo. To je dejal dr. Jože Pučnik na okrogli mizi o slovenski suverenosti, ki je bila v petek, 11. oktobra v Kamniku.

Ideja o slovenski samostojnosti je nastajala počasi, porojena je bila pred približno dvema letoma, ko se je pojavila tudi v javnosti, v političnih programih. Dogodki zadnjega časa kažejo, da smo prišli daleč, veliko dlje, kot smo lahko upali, je dejal dr. Pučnik. Vseeno pa obstaja nekaj pomembnih vidikov, ob katerih se ponavadi razhajajo mnenja o slovenski samostojnosti in nekatere je tudi osvetlil.

Prvo in nadvse pomembno vprašanje je vprašanje meja, predvsem tiste s Hrvaško, saj nekateri očitajo, da takšna kot je sedaj, ovira ljudi in gospodarske tokove. Toda meja takšna, kot je, je le prehodna oblika, je menil dr. Pučnik. Kaj kmalu bi morali preiti k meji, ki bi bolj združevala kot ločevala, podobna naj bi bila meji med dvema občinama, zaenkrat pa mora biti tako, kot je zdaj.

Je Slovenija sploh sposobna za samostojno gospodarsko življenje? To je tudi eno izmed pogostih vprašanj in dr. Jože Pučnik je prepričan, da je. Seveda je premajhna za samozadostno življenje, zaprto v svoje meje, tako kot nekoč Albanija, a takšen način gospodarjenja bi najbrž pokopal še marsikatero drugo, bolj razvito državo. Slovenija je sposobna živeti samostojno v sodelovanju z drugimi državami. Povezovati bi se morali s sosedi, seveda ob ekonomski suverenosti.

Posebno v zadnjem času je bilo zelo aktualno vprašanje varnosti, zato so pogosti tudi pomisleki, ali Slovenija lahko vzdržuje svojo vojsko.

Socialdemokrati smo si že od začetka prizadevali za Slovenijo kot demilitarizirano državo, vendar razmere za to še niso zrele, je povedal dr. Jože Pučnik. Manjka predvsem bistven element – mednarodno priznanje Slovenije. Ko bo enkrat mednarodno priznana, se bo lahko vključila v mednarodni sistem varnosti, pogodbe pa varujejo bolje kot orožje, je menil. Dokler tega še ni, je vojska potrebna.

Nekateri tudi pomišljajo, da Slovenija ni potrebovala svoje valute, da bi prav lahko prevzeli monetarni sistem katere izmed sosed, vendar se dr. Pučnik s tem ne strinjal. Kot je dejal, svoja valuta ne pomeni le nekakšnega simbola države, pač pa je učinkovit instrument gospodarskega sistema, ki ga potrebujemo, če želimo sami urejati svoje gospodarstvo. Sem spadajo tudi carine, ki naj bi se v kratkem spremenile. Sistematično bi jih morali postopoma zmanjševati in s tem dopuščati tuji konkurenci, da prodre na naš trg.

Trenutno najbolj aktualno in boleče vprašanje pa je seveda vprašanje priznanja Slovenije. Dr. Pučnik je priznal, da so nad obotavljanjem tujine razočarani, saj je bilo pred sprejetjem tega ukrepa mogoče slišati precej podpornih besed in tudi obljub, ki pa so ostale neizpolnjene. Razlogi za to so številni. Navedel je predvsem primer Avstrije, ki je obljubljala priznanje, a je morala požreti dano besedo iz gospodarskih razlogov. V Evropi se namreč konec letošnjega leta pripravlja združevanje držav v unijo in vse članice naj bi imele enotno zunanjo politiko. EGS je dala Avstriji vedeti, da bo njena pot v skupnost veliko težja, če bo sama priznala Slovenijo in tako smo pač ostali praznih rok...

Vendar pa vse ni tako črno. V Evropi se bo res izoblikovala skupnost, to pa za nas pomeni, da nas bodo nekega dne priznale vse članice skupaj. Slabo je le to, da moramo še nekaj časa počakati. Vendar je precej znamenj in obljub, da naj bi se to kmalu zgodilo, tako so pred kratkim tudi obljubili Milanu Kučanu ob obisku v Nemčiji. Slovenski samostojnosti so naklonjeni tudi v Veliki Britaniji, pa v Franciji in dr. Pučnik je prepričan, da priznanje ni več daleč.

Velike teme o osamosvajanju so torej mimo, ker je do tega prišlo in ker bomo vsak čas priznani. Treba se je posvetiti reševanju številnih praktičnih vprašanj mednarodnih odnosov, marsikaj pa bi morali razčistiti tudi pod domačo streho, kjer je še precej težav. Potrebna je denimo reforma domačega gospodarstva, ki jo bomo brez dvoma plačali z zmanjšanjem standarda, vendar le to daje možnosti, da se bomo nekega dne spet povzpeli. Uveljaviti je treba pravno državo na številnih področjih, zdaj je denimo izraženo predvsem področje delovnega prava, kjer prihaja do krivic in celo do kriminala. Tudi bančni sistem je potreben prenove, zaživeti bi moral tako, da bi bil v oporo razvoju gospodarstva, potrebujemo hipotekarne banke, pa še in še bi lahko naštevali. Dela torej ne bo zmanjkalo še nekaj časa in treba se bo lotiti bolj »vsakdanjih« reči kot je priznanje. To je namreč pred vrati.

MATEJA REBA

Naslednja številka Kamniškega občana bo izšla 7. novembra. Prispevke sprejemamo do 30. 10.; oglase, zahvale, obvestila pa do 5. novembra.

KOMEMORACIJE OB DNEVU MRTVIH

Občinski odbor ZB NOV Kamnik, v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi in krajevnimi organizacijami Združenj borcev NOV, vabi na žalne svečanosti:

– v nedeljo, 27. oktobra
ob 11. uri na Rakitovcu

– v sredo, 30. oktobra
ob 16. uri na kamniških Žalah ob grobišču prvih padlih borcev, nato pa ob spomeniku padlih v I. svetovni vojni

– v četrtek, 31. oktobra
ob 9. uri pri spomeniku na Duplici
ob 10. uri pri spomeniku v Šmarci
ob 11. uri pri spomeniku v Rudniku
ob 11. uri pri spomeniku v Komendi
ob 11. uri pri spomeniku na pokopališču Špitalič
ob 11. uri pri spomeniku na pokopališču Motnik
ob 15.30 v Stranjah pri grobišču padlih borcev NOV
ob 16. uri pri grobišču v Črni
ob 16. uri ob spominski plošči na Osnovni šoli Nevlje
ob 16. uri ob spominski plošči na Osnovni šoli Loke
ob 16. uri ob spominski plošči na Osnovni šoli Sela

– v petek, 1. novembra
ob 9. uri pri spomeniku v Gradišču
ob 9. uri pri spomeniku v Zg. Tuhinju

NADALJEVANJE 13. SEJE SKUPŠČINE

Zahteva po poročilu

SKLEPI NA NASLOV IZVRŠNEGA SVETA

Vsi trije zbori občinske skupščine so 9. oktobra nadaljevali skupno sejo, ki so jo prekinili 2. oktobra. Po nadaljevanju razprave o informaciji izvršnega sveta o izvrševanju proračunskih dohodkov in izdatkov v letošnjem prvem polletju, so zbori sprejeli več sklepov.

Na predlog delegata **Branka Novaka**, Zeleni, niso sprejeli tistega dela poročila, ki govori o realizaciji proračuna na področju varstva okolja, ker po mnenju predlagatelja izvršni svet ni uresničil načrtovanih postavk oz. stroškov, ki jih je imela občinska komisija za varstvo okolja.

Komisiji za družbeno-ekonomske in komunalne zadeve je skupščina naročila, da mora tekoče spremljati realizacijo proračuna.

Izvršni svet mora za naslednjo sejo v novembru pripraviti poročilo o izgradnji telefonskega omrežja, iz katerega bo razvidna tudi končna cena telefonskega priključka.

Delegati so tudi zahtevali, da izvršni svet takoj uresniči sklep 12. seje skupščine in pripravi gradivo za celovito razpravo o stanju na področju osnovnega šolstva v Kamniku.

Izvršni svet je dolžan pripraviti tudi takojšen popis vsega občinskega premoženja z vsemi potrebnimi podatki.

Skupščina je glede na razpravo delegatov 2. oktobra zahtevala, da izvršni svet spremeni pogodbo o opravljanju storitev za občinsko upravo z SKG, ali pa naj se te storitve opravljajo v občinski upravi. Zato skupščina tudi ni sprejela poročila v tistem delu, ki govori o uresničevanju proračuna na področju stanovanjskega gospodarstva.

Na koncu je skupščina pooblastila izvršni svet, da opravi renominacijo proračuna občine Kamnik, kar pomeni, da uskladi proračun z rastjo cen.

Mekinje: Ureditveni načrt mora odražati voljo ljudi

Razgibana razprava delegatov o ureditvenem načrtu Mekinje – M7 Samostan Mekinje je pokazala, da je potrebno pri pripravi načrtov urejanja prostra bolj upoštevati interes in voljo ljudi, ki na tistem območju živijo.

Igor Podbrežnik, podpredsednik občinske skupščine, je dejal, da bo glasoval proti odloku, ker lastniki zemljišč niso izenačeni in ker interesi posameznikov niso usklajeni. Po njegovem mnenju je načrt sprejemljiv le, če z njim ljudje soglašajo.

Miha Babnik je vprašal, zakaj ni v ureditveni načrt vključena parcela, ki leži med vojaškim pokopališčem in parkiriščem pri Murki, in zakaj se lastniku, ki že deset let čaka na dovoljenje za gradnjo, te ne omogoči. **Bojan Mlakar**, direktor zavoda za prostorsko načrtovanje, mu je odgovoril, da bo to mogoče urediti šele s spremembo dolgoročnega načrta, ker gre za kmetijsko zemljišče I. razreda.

Bojan Polak je v imenu skupine delegatov obrazložil amandma, ki je dopolnil amandma izvršnega sveta, po katerem bo izvedba načrtovanih rešitev v območju možna le s soglasjem lastnikov zemljišč. Skupina delegatov meni, da bi ta soglasja lahko dajali le tisti lastniki, ki to niso postali na osnovi razlastitev ali nacionalizacije.

Ker je izvršni svet mnenja, da je ta amandma nepotreben, ker novi zakon ne bo več predvidel možnosti razlastitve za potrebe individualne gradnje, je Bojan Polak vztrajal pri predlogu: Kogar enkrat piči kača, se boji zvite vrvi, pravi slovenski pregovor.

Delegati so ta amandma sprejeli, niso pa sprejeli amandmaja izvršnega sveta, da se nekatera območja izločijo iz ureditvenega načrta in da ostanejo kot rezervat.

S temi dopolnitvami je bil ureditveni načrt M7-Samostan Mekinje končno sprejet.

Višji prispevek za zdravstveno varstvo

Delegati so po zaključku nadaljevanja 13. seje opravili še 14. sejo z eno samo točko dnevnega reda. Zaradi tega, ker se po sedanji stopnji 0.57 % od osebnih dohodkov ne zbere dovolj denarja za kritje potreb zdravstvenega vrstva v občini, je izvršni svet predlagal povišanje te stopnje na 0.66 %. Delegati so upoštevajoč težave v zdravstvu, tak predlog sprejeli.

F. S.

DENACIONALIZACIJA

Meščanska korporacija

Največja in najobsežnejša razlastitev zasebnega premoženja v naši občini je leta 1946 prizadela meščane starega mestnega jedra Kamnika, ki so bili praktično od nastanka mesta v 13. stoletju pa do razlastitve uživalci, od sredine 19. stoletja pa tudi solastniki obsežnega zemljiškega kompleksa v Kamniški Bistrici. Zgradbe in druge nepremičnine pa je meščanska skupnost posedovala tudi v Stahovici in Kamniku. Sama zemljiška posest je obsegala 6005 hektarov in 46 arov, od tega 3172 hektarov gozdov. Pri upravljanju in gospodarjenju s to posestjo so bili meščani združeni v agrarno skupnost, imenovano Meščanska korporacija, ki je poslovala tudi na za današnji čas povsem ustrezni, podjetniški in zadružni osnovi. Svoj vpliv na gospodarjenje s to lastnino so solastniki uveljavljali preko občnega zbora in demokratično izvoljenega gospodarskega odbora, ki mu je predsedoval načelnik, eden od solastnikov.

Korporacijska žaga v Stahovici leta 1935.

Lastnina Meščanske korporacije so bili tudi objekti in zemljišča današnjega Kalcita v Stahovici, kjer je bil nekoč lesnoindustrijski obrat z električno centralo, ki je z električno energijo oskrbovala celotni lesni obrat in precejšnji del mesta Kamnika z okolico. Po vojni je celotno posest z obratom v Stahovici prevzelo fakultetno posestvo Silva, ki je že leta 1962 propadlo, žago pa so prodali v Ribnico. Baje je ukinitvi obrata botroval sam Ivan Maček Matija, temu pa se tudi ni upiral tedanji kamniški župan Franc Vidervol. Ribničani so s to žago še danes zelo zadovoljni.

Uprava Meščanske korporacije je do nemške okupacije poslovala v zgradbi današnje stare pošte v centru mesta, ki pa jo je korporacija tik pred vojno prodala Mestni hranilnici v zamenjavo za kredite, najete pri njej za modernizacijo lesnega obrata, zlasti nakup najmodernejših strojev za razrez lesa. Medtem je korporacija namreč že obnavljala in povečevala zgradbo sreskega načelstva in sodišča, današnjo občinsko zgradbo, ki je bila tudi njena last, da bi upravo leta 1941 preselila. Načrte ji je prekrižala druga svetovna vojna in nemška okupacija, dokončno pa popolna razlastitev premoženja v letu 1946.

Lastnina Meščanske korporacije je stoletja služila staremu mestnemu jedru Kamnika, razen tega pa tudi mnogim kulturnozgodovinskim spomenikom v mestu in okolici kot na primer samostanu Mekinje, cerkvi pri Sv. Primožu in Malemu gradu, ki so se s tehničnim lesom za obnovo zgradb oskrbovali prav iz tega posestva. Z zakupnimi in drugimi pogodbami pa so na tem posestvu lahko ogljarili in pridobivali drva ter rudnine (prašek) tudi kamniški fužinarji in drugi industrialci. Meščanska korporacija je samo v obratu v Stahovici zaposlovala 100 do 200 domačinov pri stalnih in sezonskih delih (plavljenje lesa), v mestu in okolici pa je gradila številne komunikacije, športne objekte in šole. Ves dohodek Meščanske korporacije je ostajal v Kamniku. Kamničanom je korporacija pomenila dom, socialno varnost, duh skupnosti, solidarnosti in skupnih interesov. Seveda pa je bilo tedaj, kot je bilo to že od nekdaj, življenje v Kamniku skromno, živeti je bilo treba od tega, kar je dajala narava. Navedeno potrjuje tudi zbirka ljudskih zbadljivk kamniškega pisca, profesorja Ivana Zike o kamniških »purgarjih«, ki naj bi dan na dan jedli samo sok (močnik).

Priznamo lahko, da v starem mestnem jedru Kamnika po osvoboditvi ni bilo več pravega življenja, mesto je bilo mrtvo, brez duše bi temu lahko rekli. Veliko najsposobnejših meščanov se je odselilo, priselili pa so se novi, ki se v to okolje niso nikoli docela vklopili. Pravi dom je mnogim še vedno drugje. Stare mestne hiše so zaradi ogromnih stroškov vzdrževanja propadale, obnavljali so jih lahko le tisti, ki so sem prihajali s polnimi mošnjami denarja in pa seveda tisti, ki so uporabljali družbena sredstva.

V starih meščanskih hišah pa še vedno živijo meščani, ki so tu živeli še za časa Meščanske korporacije. Ostala jim je še vedno v živem spominu. Žal jim je dohodka, ki je desetletja mimo mesta odtekal drugam, tudi v kraje z ugodnejšimi pogoji za razvoj drugih dejavnosti in bogatejšimi kmetijskimi in gozdnimi zaledji kot jih ima Kamnik, ki je utesnjen v ozki dolini med gorami. Meščani želijo ponovno obnoviti Meščansko korporacijo v sedaj zaželjeni obliki, ta pa je prav takšna kot je obstajala do razlastitve; to je v obliki korporacije na podjetniški in zadružni osnovi, seveda če ne bo s strani oblasti zopet nekih socialističnih predsodkov. Nekdanja organiziranost korporacije in njena večstoletna uspešnost sta jamstvo, da bo posest v skrbnih rokah. In tako naj bi bilo tudi v bodoče. K sodelovanju vabijo vse, ki tu živijo in poslujejo, oziroma bodo s to posestjo tesno povezani. Upajmo, da se bodo Kamničani znali odzvati temu zgodovinskemu klicu in da smo se vsi skupaj iz zgodovine le česa naučili.

O posestri Meščanske korporacije so ohranjeni vsi dokumenti, prav tako razlastitveni akti, tako da z dokazovanjem odvzete lastnine praktično ne bi smelo biti nobenih problemov. Razen tega so se še živeči nekdanji lastniki in pravni nasledniki že večkrat zbrali na iniciativnih odborih in se tudi organizirali v Društvu iniciatorjev za nadaljevanje dela Meščanske korporacije, ki bo pripravilo vse potrebno za eventualno denacionalizacijo posesti in bodoče čim uspešnejše gospodarjenje s to skupno lastnino.

IVANKA NOVAK

Gospodarski odbor Meščanske korporacije nadzoruje delo na žagi; od leve proti desni: Koželj, Benkovič, Rebolj, Debevec, Vidic in Lorbek.

STAVKA UČITELJEV

Hura, pouka ni!

V četrtek in petek, 10. in 11. 10. 1991, naši učenci in vaši otroci niso odšli v šolo, njihovi učitelji so stavkali. Mislimo, da starši tega veselja niste delili z njimi. Postavljalo se vam je kup vprašanj in morda ste celo postali nejevoljni na te vedno prisotne in tarnajoče učitelje. Ste morda razmišljali, zakaj je prišlo do tega? Da boste izvedeli, zakaj je v dosedaj poslušnih in hvaležnih učiteljih zavrelo, preberite članek do konca in postanite naši zavezniki.

Ker vemo, da vam ni vseeno, kako kvaliteten je pouk, ki so ga deležni vaši otroci, kako kvaliteten je učni material in kako sodobna so učna sredstva, ki jih uporablja učitelj za izobraževanje, kakšne so učilnice, koliko otrok sedi v razredu..., vam, staršem, pojasnujemo:

Ljudje, ki odločajo od republike pa do naše občinske uprave, so sklenili, da bodo varčevali. V ta namen so nam odgovorni na občini planirali za leto 1991 enajst plač. Dvanajsto pa so prepustili Miklavžu, božičku, dedku Mrazu, ali pa rebalansu, po novem renominaciji?! Na voljo so imeli le toliko denarja, kot so ga planirali. Hitro so ugotovili, da ta računica ni v redu, da je enajst plač prav gotovo premalo za dvanajst mesecev. Najprej so skušali rešiti ta problem tako, da bi vsak mesec zamaknili učiteljske plače za nekaj dni. Tako bi pridobili še dvanajsti mesec (en mesec) in problem bi bil rešen. Pa ni bil!!! Učitelji se s to njihovo rešitvijo prav zares nismo mogli strinjati.

Številka iz plana je bila ves čas enaka OD v gospodarstvu, na katerega se naslanja zakon o OD učiteljev. V tem času so narasli osebni dohodki v gospodarstvu, drobnoprodajne cene so se dvignile za 80 % in od meseca maja dalje so nastajali vsakomesečni primanjkljaji pri izplačevanju OD in pokrivanju materialnih stroškov. Zaradi tega je republika odobrila in nakazala sredstva renominacije, ki naj bi torej pokrila primanjkljaj pri izplačevanju OD in materialnih stroških. Za odgovorne na občini se je z renominacijo ponudila idealna prilika, da pridobijo dvanajsto plačo. Tako so iz tega denarja pokrili decembrsko plačo, ostanek pa so nam ponudili za kritje nastalega primanjkljaja. Učitelji – idealisti smo leta in leta delali v prid svojim učencem; naša »sveta« dolžnost je vzgajati in poučevati ne glede na plačilo, ki ga za to prejemamo. Toda tudi naša potrpežljivost ima meje. Zaradi vsega, kar smo vsi prestajali v zadnjih mesecih, smo svoje nezadovoljstvo zadrževali in krotili vse do takrat, ko smo izvedeli, da so si uslužbenci državne uprave popravili svoj OD za meseca julij in avgust za 18 % in za september 36 %. Zanje sklep, da je potrebno zmanjšati obremenitve gospodarstva, torej ni veljal.

Ta je veljal le za šolstvo, zdravstvo, kulturo, šport..., na katere so občinski gospodje brez slabe vesti pozabili. **Take dvojne morale prosvetni delavci seveda ne moremo sprejeti.**

V bližnji prihodnosti bodo začeli ustanavljati privatne zavode na področju šolstva, otroškega varstva, zdravstva. Pozitivna stran teh ustanov je prav gotovo v tem, da bomo imeli možnost izbirati najkvalitetnejše. Seveda pa se moramo zavedati tudi tega, da bo cena v teh privatnih ustanovah realna; kvalitetno delo zahteva »kvalitetno« plačilo. Negativna stran te privatizacije pa je ta, da bodo vse te ustanove dostopne le redkim; tistim, ki bodo imeli dovolj sredstev, da bodo lahko svojim otrokom omogočili takšno šolanje, varstvo, zdravstvo. Revni starši ne bodo mogli izbirati. Njihovi otroci se bodo izobraževali v takih šolah, kot jih poznamo; morda bodo še bolj siromašne, čeprav si težko predstavljamo še nadaljnje siromašenje vzgoje in izobraževanja.

Učitelji se zavedamo teže tega problema in tendenc takega razvoja gospodarstva, ki se že danes pojavljajo v raznih oblikah. Se starši strinjate s tem, da bo vaš otrok že v osnovnošolskem izobraževanju prikrajšan, ker vaš družinski proračun tega bremena ne bo vzdržal? Izobraževanje vaših otrok ne bo prilagojeno njihovim sposobnostim temveč debelini vaših denarnic! Ljudje, ki odločajo o tem, pa so nas, učitelje, in vas starše, pustili na cedilu, čeprav so nam v predvolilnem boju zagotavljali, da bodo za vse to našli ustrezne in pravilne rešitve. Sedaj so na vse te obljube pozabili. Ne rešujejo problemov, ki smo jih nakazali, ker imajo preveč dela z reševanjem medstrankarskih sporov ali pa morda ignorirajo njihovo pomembnost.

Učitelji postavljamo vprašanje odgovornosti teh ljudi. V Kamniku so za področje vzgoje in izobraževanja odgovorni g. Marija Žnidar (svetovalka za področje vzgoje in izobraževanja), g. Mihael Novak (sekretar oddelka za gospodarstvo in družbene dejavnosti) in g. Marija Sitar (predsednica izvršnega sveta).

Teh ljudi, ki zavestno ali pa morda nehote siromašijo področje, za katerega so odgovorni, učitelji ne potrebujemo.

Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja osnovnih šol občine Kamnik

---

Delavci Centra za socialno delo Kamnik, zbrani dne 10. 10. 1991 ob 7. uri v zvezi s stavko delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu Republike Slovenije, dajemo naslednjo

IZJAVO

Delavci Centra za socialno delo Kamnik podpiramo Stavkovni odbor republiškega sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije v njihovih zahtevah, ker so v teh zahtevah vsebovane tudi naše zahteve.

Solidarnost s stavkajočimi v Republiki Sloveniji izražamo s stavko, ker je naše področje dela v tem trenutku podvrženo državnim umejitvenim ukrepom in ni urejeno po pravnih predpisih, ki jih določajo zakoni, zlasti zakon o delovnih razmerjih in predlog kolektivne pogodbe.

Odločno se nam zdi neprimerno, da kljub prizadevanju Sindikata, še vedno ni podpisana kolektivna pogodba ter da niso sprejeti zakonski in podzakonski predpisi, ki bi urejali naše področje dela.

Delavci Centra za socialno delo Kamnik se posebej zavzemamo za ureditev normativov in standardov za ustrezno mrežo socialnovarstvenih storitev.

Delavci Centra za socialno delo Kamnik bomo stavkali do preklica stavke s strani Stavkovnega odbora republiškega sindikata za zdravstvo in socialnega skrbstva.

V času stavke bomo opravljali le najnujnejša dela in opravila v skladu s stavkovnimi pravili.

STAVKOVNI ODBOR

Delavci Centra za socialno delo Kamnik smo se po telefonskem pozivu predsednice izvršnega sveta Občine Kamnik g. Marije Sitar, v katerem je zahtevala takojšnjo prekinitev stavke z grožnjo, da nam bo za dneve stavkanja ustavljena dotacija, zbrali na zboru delavcev dne 11. 10. 1991 ob 9.30 v prostorih Centra za socialno delo Kamnik, Ljubljanska 1.

Podajamo naslednjo dodatno izjavo k stavkovni izjavi z dne 10. 10. 1991:

Delavci Centra za socialno delo Kamnik še vedno podpiramo zahteve Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, kot smo jih navedli v izjavi z dne 10. 10. 1991.

V času stavke delo na Centru za socialno delo Kamnik poteka nemoteno. V četrtek, 10. 10. 1991, ko se je začela stavka, smo sprejeli vse stranke, za katere smo smatrali, da je njihova obravnava nujna. Enako poslujemo tudi danes in bomo do prekinitve stavke.

Delavci smatramo, da s svojo stavko ne ogrožamo občanov pri uveljavljanju njihovih pravic. Z našimi dejanji sodelovanja v stavki želimo opozoriti tako občinske dejavnike kot širšo javnost na zakonsko neurejenost področja, ki ga pokrivamo: to je nepodpisana kolektivna pogodba in z njo zagotavljanje sredstev za delo, nesprejeti normativi in standardi na našem področju dela.

Delavci Centra želimo pojasniti svoja stališča pri predstavniku izvršnega sveta in pričakujemo vaš poziv na razgovor. Zavedamo se, da stavkovne zahteve niso samo problem naše občine, temveč problem stroke v Republiki Sloveniji, zato pričakujemo pri uveljavljanju teh zahtev tudi vaše razumevanje in vašo podporo.

STAVKOVNI ODBOR

STAVKA UČITELJEV

Od kod boste vzeli in učiteljem »deli«!

Zanima me, če boste učiteljem povišali plače?

Tega ne sprašujem le zaradi učiteljev, ampak tudi zaradi nas učencev. Mnogi so sicer veseli, ko jutri ne bo pouka, vendar pa nihče ne pomisli, da izgubljenih ur ne bomo nadomestili. Če tega ne boste storili, tovarišice ne bodo hotele normalno učiti. Kako naj hodimo v takšne šole?!

To je bilo samo eno od številnih vprašanj otrok na otroškem parlamentu, s katerim so izražali skrb za usodo šolstva, predvsem pa za svojo lastno usodo, v kateri so prepuščeni volji učiteljev in profesorjev. Ampak nekateri bi še kar naprej radi trkali na zavest in moralo učiteljev, ki naj »služijo« učenju in otrokom za plačilo, ki je odraz splošne (ne)blaginje ljudi. Na žuljih gospodarstva, mar ne g. Mihael Novak?

Kako groteskno žalostno je bilo vaše srečanje s stavkovnim odborom in učitelji. Kako ste se čudili njihovemu protestu proti razvrednotenemu plačilu njihovega dela! Kako, da se sploh upajo pritoževati, ko pa se gospodarstvo zvija v krčih preživetja?! Da je gospodarstvo bolnik, ki ne more prispevati več in da se je potrebno zadovoljiti s tistim, kar lahko dà. Že res, g. Novak, ampak pozabili ste povedati, da gospodarstvo namenja denar v žakelj, iz katerega ste »zase« vzeli toliko, da je za učitelje zmanjkalo. Vaš izgovor o povišanju plač na račun zmanjšanja občinskih delavcev ne drži, kajti MI smo zahteval racionalizacijo občinske uprave, to pa ne pomeni vzeti enim (tistim, ki ste jih »zmanjšali«) in dati drugim (tistim, ki ste ostali), temveč pomeni zmanjšanje stroškov občinske uprave! In menda je potekalo to »zmanjševanje« delavcev občinske uprave po poteh, po katerih so nekateri vaši delavci morali, hoteli ali ne! In po vsem tem si vi upate deliti višje plače in v isti glas moralizirati, kako vaša plača (diplomiranega ekonomista) ni primerljiva s plačo (samo) učitelja. Kakšno licemerstvo, kot da so učitelji »padli« s hruške, da o profesorjih med njimi sploh ne govorim. Menda veste, da so tudi oni gulili univerzitetne klopi prav toliko let ali manj kot vi. In kakšno je njihovo delo? Vsaj tako zahtevno in odgovorno kot delo občinskih upravnih delavcev in čisto prav so učitelji povedali, da je gospodarstvo »lačno« izobraženih ljudi.

Na izpitu pri stavki učiteljev je Izvršni svet padel. Kajti staršem iz gospodarstva je še kako mar, kako se porablja naš denar. Vsekakor pa hočemo da se učiteljem naših otrok odreže tako velik kos kruha, kot si ga s svojim delom zaslužijo. Že, že, da gre za preživetje. To vemo vsi in učitelji tudi, zato so na srečanju z vami jasno izrazili pripravljenost deliti svojo usodo z usodo gospodarstva. Niso pa pripravljeni sprejemati drobtine, ki padejo z občinske, kar dobro obložene mize. Prav žalostna je tudi ta resnica, da je celo honorar vešega skupščinskega funkcionarja višji od plače profesorja, za katero je »garal« ves mesec. In dobro delo z otroki je garanje!

Od kod torej vzeti za plače učiteljev? Odgovor boste našli v svoji občinski hiši. Mimogrede pa pobrskajte po spominu in mi poskušajte odgovoriti, kaj ste storili lani po mojem opozorilu o neupravičeni porabi denarja za socialnovarstveno pomoč. Niste mi še odgovorili, kako in če ste sploh kaj storili, da denar ne bi nekontrolirano uhajal skozi občinske razpoke. Tudi zato dobivate plačo.

In konec koncev, zakaj imam občutek, da so se učitelji zagrenjeni vrnili nazaj k našim otrokom?! Zagrenjeni sicer po pravici, ampak to nas starše hudičevo skrbi.

IVANA SKAMEN,
članica Kluba staršev Kamnik

STAVKA ZDRAVSTVENIH DELAVCEV

Zdravstvo v krizi

Zdravstvo pri nas je v veliki krizi in v še večjih težavah. Že dalj časa so odgovorni zdravstveni delavci opozarjali na nevzdržne razmere, zlasti na področju materialne preskrbljenosti. Tako stanje je nekatere aktivnosti zdravstva že ohromilo do take stopnje, da to že skoraj ni bilo več kos svojim osnovnim nalogam, t.j. zagotavljanju učinkovite zdravstvene zaščite, močno pa so bili finančno prizadeti tudi zdravstveni delavci. Plače v zdravstvu so v zadnjem letu stalno padale v odnosu na plače zaposlenih v drugih dejavnostih. Zaradi takih razmer in zato, ker ni bilo ustreznega odmeva pri pristojnih oblastnih organih, so se odločili za splošno stavko. Stavki so se priključili tudi zdravstveni delavci v Kamniku.

Zanimalo nas je, kako so ukrepali zdravstveni delavci v kamniškem Zdravstvenem domu. Nekatere zdravstvene delavce smo povprašali o vzrokih odločitve za stavko.

Dr. Florjan Terčelj, ginekolog v Zdravstvenem domu Kamnik in predsednik stavkovnega odbora nam je povedal naslednje:

»Že več kot leto dni je zdravstvo odrinjeno iz prvega plana. Ministrstvo za zdravstvo ni opravljalo svojih nalog zadovoljivo. Zaradi takega odnosa do zdravstva danes že čutimo pomanjkanje na vseh koncih.

1. Pomanjkanje sredstev za osnovno dejavnost povzroča velike restrikcije pri dajanju zdravniških uslug, primanjkuje zdravil in zdravniških pripomočkov. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev smo primorani omejiti obseg preiskav, nekatere preiskave pa tudi odlagati na kasnejši čas, kar nikakor ni dobro za paciente in njihovo zdravstveno počutje. Da je temu tako, je dokaz tudi vedno večja participacija. Nekaterih zdravil ni več na recept, so pa še samoplačniška.

2. Počasnost sprejemanja normativov, o katerih ministrstvo le veliko govori. Teh še ni in tudi kolektivna pogodba za zdravstvo in socialno skrbstvo še ni podpisana.

3. Moti nas, da je zdravstvo v primerjavi z gospodarstvom tudi po plačah vedno v drugem planu in vedno bolj caplja za njimi. Zdravstvo zaradi teh in drugih razlogov izgublja na svojem pomenu.

V Zdravstvenem domu Kamnik smo vsi zdravstveni in sindikalni delavci enotni v stavki in se s tem pridružujemo vsem zahtevam, ki so bile posredovane republiški vladi, vključno s kadrovskimi zahtevami.

Mi se ne borimo zgolj za boljše plače, ampak se borimo predvsem za boljši materialni položaj zdravstva kot celote. Menimo, da smo upravičeni zahtevati, da se sredstva zbrana za zdravstvo v celoti namenjajo zdravstvu, ne pa tudi za druge dejavnosti.

Vsi zdravstveni delavci smo v času stavke na delovnih mestih in nudimo nujno zdravniško pomoč.«

V razgovor se je vključila **Zdenka Petek,** višja medicinska sestra v dispanzerju za pljučne bolezni:

»Zahteve, ki jih je postavil stavkovni odbor v celoti sprejemamo. Te zahteve bi morali začeti reševati že prej, toda odlaganje in nerazumevanje teh problemov, na katere smo že velikokrat opozarjali, je pripeljalo do tega, kar sedaj imamo, do splošne stavke.

Razumemo težave sedanjega časa, toda bremena moramo nositi vsi, ne samo nekateri.

Za stavko smo se opredelili vsi, skupaj s tremi sindikati.

Nujnih zdravniških uslug ne odklanjamo in vsi smo na delovnih mestih.

Vsem bi morali natočiti čistega vina. Mi se borimo za pomembnost zdravstva pri nas, nekateri v naši družbi pa bodo morali spremeniti svoj odnos do tega pomembnega in vitalnega področja. Če se to ne bo dogodilo, bo kakovost zdravstvenih uslug vedno slabša saj sedanja materialna osnova že kaže jasne posledice, ni namreč vseh zdravil in zmanjkuje tudi drugih sredstev in pripomočkov.

Zbrana sredstva morajo biti uporabljena samo za zdravstvene potrebe.

Prepričana sem, da se naše ministrstvo ni postavilo v bran zdravstva.

Očitki, ki letijo na zdravstvo zaradi stavke, niso upravičeni. V okviru razpoložljivih sredstev zdravstvo ni moglo dati več. Sredstva zbrana za zdravstvo bo potrebno strogo namensko uporabljati, mi pa bomo storili vse za racionalno koriščenje.

Pri naših zahtevah bomo vztrajali.«

Dr. Drago Ahlin, vodja splošne službe v Zdravstvenem domu Kamnik, sicer zdravnik v splošni ambulanti meni:

»Problemi, ki so se nakopičili v zdravstvu močno prizadevajo tudi Kamnik. Predvsem je prizadeto bolnišnično zdravstvo, pri nas v Zdravstvenem domu pa trpi tudi oskrba z materialnimi sredstvi. Veliko zdravil ni in niti ni mogoče predpisati nadomestnih. Na tako stanje vplivajo poleg finančnih sredstev tudi drugi faktorji. Pomanjkanje nekaterih zdravil smo imeli že pred junijsko vojno.

Poseben problem za sebe pa so prav gotovo tudi plače. Te niso primerne vloženemu delu. Npr. srednja medicinska sestra prejema za svoje delo 250 DEM, zdravnik ca. 400 DEM, Ta višina prejemkov pa ni primerljiva s prejemki podobnih strokovnih poklicev v drugih dejavnostih. Zdravstvo je bilo v znatno boljšem položaju, ko je bilo finansirano iz občinskega proračuna.

Število zaposlenih v zdravstvu po naši oceni ni preveliko. Vsi so polno zasedeni. Zdravnik mora sprejeti 40 bolnikov. Norme, ki jih sedaj postavljajo niso realne. Če bodo zdravniki morali sprejeti več pacientov kot sedaj, potem se bo tudi poznala kakovost dela. To pa se bo prav gotovo zgodilo, če bo manj zdravnikov.

S stavko postavljamo enakovredne zahteve, izboljšanje materialnega položaja zdravstva in ureditev plač. Zdravstveni delavci smo pripravljeni deliti enako usodo z drugimi zaposlenimi, ne pristajamo pa na podrejen položaj, ki ga želijo vsiliti zdravstvu.«

Ob našem obisku v Zdravstvenem domu smo za mnenje o stavki povprašali tudi nekatere paciente, ki so prav takrat iskali zdravniško pomoč.

Ivan Rifel, zaposlen.

»Mislim, da ima zdravstvo prav, ker stavka. Finančnih sredstev ni in denarja zmanjkuje za zdravila. Plače zdravstvenega osebja so prenizke. Sredstva, ki se zbirajo za zdravstvo, naj se tudi v celoti porabijo zanj.

Na kakovost zdravstvenih uslug nimam pripomb. Vsakokrat do sedaj sem bil prijazno sprejet. V teh dneh, ko zdravstvo stavka, prav tako nisem imel problemov, ko sem iskal zdravniško pomoč.«

Lado Juntes, upokojenec.

»Nekateri stroški v zdravstvu se podvajajo. Mislim, da ni potrebno nekaterih pregledov opraviti dvakrat, npr. v zdravstvenem domu in nato še enkrat v Ljubljani. Tu bi lahko prihranili določena finančna sredstva.

Strinjam se z zahtevo zdravstva, da se morajo namensko zbrana sredstva v celoti porabiti za zdravstvene namene. Do sedaj nimam pripomb na delo v Zdravstvenem domu. Vedno sem bil deležen zdravstvenih uslug. Tudi v času stavke nisem imel težav s sprejemom.«

Stavka v zdravstvu prav gotovo odraža določeno stanje v naši družbi, ki ni v nobenem primeru ugodno za zdravstvo, še manj ugodno pa je za koristnike zdravstvenih uslug. Odgovorni v državni upravi bodo morali oceniti položaj zdravstva in ga uvrstiti na nivo, ki mu po pomenu tudi pripada.

Upamo lahko, da bodo odgovorni državni organi čimprej oblikovali v sodelovanju z zdravstvom tako usmeritev, ki bo omogočila zdravstvu, da bo zadihalo s polnimi pljuči. Učinki takega pristopa bi zagotovo presegli materialne obremenitve. To bi bil najpomembnejši uspeh stavke.

STANE SIMŠIČ

ČLOVEŠKE STISKE

Na obisku pri begunskih družinah

Priče smo neusmiljenega uničevanja življenja ljudi, rušenju hiš in drugih gospodarskih, kulturnih in zgodovinskih spomenikov na Hrvaškem. Tragedija še vedno traja. Vsakokratna sklenitev premirja med sprtima stranema prinese ljudem, ki prebivajo na kriznih območjih, še več gorja, uničevanje postaja še brutalnejše, življenje praktično nima več nobene cene.

Ljudje vedno bolj množično bežijo in iščejo zatočišče v mirnejših krajih. Rešujejo si le golo življenje, vse ostalo pa ostaja uničeno, požgano in razrušeno. Brezupno stanje ne vodi nikamor. Postavljajo se le vprašanja: »Človek, mar si postal hujši od krvoločnih zveri? Do kdaj še tako?«

Mnogi med begunci prihajajo tudi v kamniško občino. Do 16. 10. 1991 se je število povzpelo že na 190 ljudi, ki imajo status begunca. V resnici jih je več, saj se vsi ne prijavljajo.

Občinska organizacija RK Kamnik je vsem prijavljenim izročila tudi potrdila o pravici od nujne zdravniške pomoči.

Našim bralcem predstavljamo dve družini, ki sta morali zapustiti lastni dom in poiskati streho nad glavo pri svojcih in prijateljih.

Frletova družina v Komendi (nad trgovino) je sprejela **svakinjo Elviro s sinovi: Tonijem, ki je star 17 let, Tomislavom, ki je star 16 let, Nikolom ki je star 11 let in hčerko Antonijo, ki je stara komaj 2 leti in pol.** Prišli so 14. septembra. Nekaj dni kasneje sta od doma zbežala še Anton in Marija Frleta. Prispela sta v Komendo 21. 9. 1991. in sicer k svojemu sinu Radovanu, ki je zaposlen v Komunalnem podjetju Kamnik.

Vsi so prišli iz Zadra. Bombe so padale v neposredno bližino in so morali bežati, da si rešijo življenje.

Anton Frleta je starejši človek, upokojenec. Pravi, da so razmere v Zadru bile neznosen in ne vidi skorajšnje rešitve. Agresor uničuje vse, domove, kulturne spomenike predvsem pa življenje ljudi. Kljub temu, da se je JA v zadnjih dneh umaknila iz Zadra, pa na mesto še vedno padajo granate in streli iz različnega orožja. Ljudi tako vznemirjajo in povečujejo psihološko napetost.

Kdaj se bodo vrnili nazaj v Zadar, ne more povedati. Elvira se je s svojimi štirimi otroki ne glede na nevarnost dva dni pred našim obiskom vrnila nazaj v Zadar. Anton in Marija bosta še ostala, dokler se razmere vsaj za silo ne uredijo. Še 15. in 16. 10. so padali streli. Oba sta v pogovoru večkrat omenila željo po miru. Vojna bo le povečala razprtije med ljudmi, rešila pa ne bo ničesar.

Zadrčani pri svojih v Komendi

Povprašali smo ju za njihovo počutje daleč od doma. Zatrdila sta, da jih ljudje v Komendi sprejemajo in povsod so deležni razumevanja. Občinska organizacija RK Kamnik jim je dodelila tudi nekaj denarne pomoči in pomoč v hrani. Zelo so hvaležni za skrb in pozornost, toda negotovost, oddaljenost od doma in negotovost jutrišnjega dne jih vse bolj stiska. To jim povzroča še večje skrbi in tudi domotožje. Pravita, da kaj takega, kar se pri njih dogaja, nista mogla nikoli pričakovati. Prevladala je popolna anarhija in občutek za humanost in človečnost nima nobene veljave več. Kakovost življenja je postala brez vrednosti. Mar bo tako tudi ostalo, se sprašujeta?

Pred našim odhodom smo jim zaželeli skorajšnji konec grozot in seveda srečno vrnitev nazaj v svoj ljubljeni Zadar. Krepko smo si stisnili roke kot iskreni prijatelji.

V Mostah 36 pri družini Mihe in Želke Jakovljevič so dobili streho nad glavo in gostoljublje **Dikonič Ljubica s svojim 6-letnim sinom Draženom in njena svakinja Dikonič Stojka.** Pri Jakovljevičevih je dobila zatočišče tudi Grgurovac Mira s 4-letnim sinom Ivanom in 6-letno hčerko Martino.

Družina Dikonič je prišla iz vasi Novi Jankovci, ki je v bližini Vinkovcev. Domačija je popolnoma uničena, še več, cela vas je popolnoma porušena in opustošena. Vrniti se sploh ne morejo, saj je vas Novi Jankovci v rokah četnikov in JA. V porušeni vasi je ostalo le nekaj starejših ljudi, ki se niso hoteli umakniti. O njihovem življenju ne vedo ničesar. Mož Dikonič Ljubice je v rezervnem sestavu narodne garde.

Družini Dikonič in Grgurovac s svojo gostiteljico in njenim otrokom

Družina Grgurovac prihaja iz Privlake (sorodstvo z Dikoničevimi) ki je prav tako v bližini Vinkovcev. Vas je pod neprestanim ognjem, toda ni v sovražnih rokah, ker je most porušen in zato JA s tanki ne more do vasi. Tudi ta družina je ostala brez vsega. Mož Grgurovac Mire je sedaj v rezervnem sestavu garde, drugače pa je zasebni avtoprevoznik. V Privlaki je ostalo vse, avto, traktor, tovornjak in živina. Kaj se sedaj dogaja, ne vedo. Še letine ni bilo mogoče obrati. Ostali so brez vsega.

Obe družini bi se želeli takoj vrniti nazaj v domačo vas začeti z obnovo porušenega, le da se JA umakne iz zasedenih področij. Da bi le prenehala morija in uničevanje.

Povedali so nam, da je vas Novi Jankovci štela okrog 1500 ljudi, od tega je bilo srbske narodnosti le ca. 20%. Privlaka pa je štela skoraj 5000 prebivalcev in so skoraj vsi Hrvati. Danes ni nikjer točnih podatkov koliko je živih ljudi v Novih Jankovcih in v Privlaki, saj ljudje umirajo vsak dan.

Za grozodejstva, ki se dogajajo v njihovih naseljih ni mogoče najti pravih besed, pravita zgroženo obe družini. Radi bi se čimprej vrnili domov in želeli bi storiti vse, da bi lahko spet začeli živeti kot ljudje in ne kot zveri, ki se žro med seboj.

Pri Jakovljevičevih v Mostah ima vsaka družina svojo sobo. Sosedje in krajani so prijazni in uvidevni. So brez vsakih sredstev za preživljanje in tudi nimajo možnosti, da bi jih pridobili. Na breme gostitelja Jakovljeviča Mihe, ki je edini zaposlen v Svitu, pa tudi ne morejo biti dolgo. Težko jim je zaradi nemoči, ko so v celoti odvisni od dobrega srca gostiteljev. Radi bi tudi sami kaj prispevali, samo kako?

Občinski odbor RK Kamnik bo nudil še dodatno pomoč v prehrani, da bi le nekako prebrodili izredno težke razmere.

Takih in podobnih primerov je v kamniški občini še več. Družine so razbite, otroci so iztrgani iz domačega okolja, domovi pa...

STANE SIMŠIČ

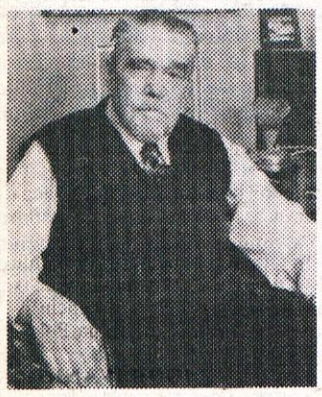

V SPOMIN

Črtomir Zorec

Devetnajstega septembra 1991 smo pokopali na ljubljanskih Žalah šolskega ravnatelja in vidnega kulturnega delavca Črtomira Zorca.

Pokojni se je rodil dne 14. oktobra 1907. v Stični na Dolenjskem, oče mu je bil pesnik in pisatelj Ivan Zorec, pisec znanih povesti o stiškem samostanu in njegovih belih menihih. V mladosti je živel v Trstu in Ljubljani. V Pragi je študiral na umetnostni akademiji. Leta 1934. se je preselil v Kranj, kjer je bil profesor in ravnatelj na Srednji tekstilni, obutveni in gumarski šoli. Med vojno je bil internir an v Gonarsu, Trevisu in Viscu. Umrl je 13. septembra v Zg. Besnici pri Kranju.

Že v 16. letu se je pridružil gozdovniški organizaciji in bil njen soustanovitelj. Napisal je gozdovniško himno »Dviga plamen se iz ognja« – zapeli so jo prvič gozdovniki leta 1926. na taborenju v Kamniški Bistrici. Črto, z gozdovniškim imenom »Medvedje srce«, je organiziral in vodil taborenja gozdovnikov v Gozdu Martuljku, na Lancovem ob sotočju obeh Sav, na Otočcu ob Krki in drugje. Napisal je in sam ilustriral več priročnikov za taborenje. Pred vojno je urejal gozdovniško revijo »Ogenj«, po vojni pa je sodeloval v taborniški reviji »Tabor«.

S pokojnim sva bila prijatelja več kot 60 let. V mladostni zanesenosti smo pešačili po »njegovi« Dolenjski, šli po Levstikovi poti do Čateža, se ustavili pri belih menihih v Stični, odkril nam je pravljično Dolino gradov ob Krki, s spoštovanjem smo obiskali v Šmihelu grob Primicove Julije, kjer nam je s pritajenim glasom govoril o Prešernovi nesrečni ljubezni, popeljal nas je na Gorjance h Gospodični in dalje v takrat nam še nepoznano romantično Belo Krajino do Župančičeve rojstne hiše.

Po vojni je prihajal rad v Kamnik, nam pomagal pri organizaciji izletov in prireditvah. Z njim smo hodili po Prešernovih stopinjah, obiskali grobova njegovega brata Jurija v Ovčji vasi in matere Mine v Šentrupertu ob Osojskem jezeru. Na Osojah smo se poklonili spominu nesrečnega poljskega kralja Boleslava z recitiranjem Mutca osojskega. V Blatogradu nad Vrbskim jezerom nam je v cerkvi s prižnice prebral znamenito Slomškovo pridigo z leta 1838. »o dolžnosti svoj jezik spoštovati«. Nekajkrat smo prepotovali Kanalsko dolino in Slovensko Benečijo. Radi smo se ustavili v najbolj slovenski vasi v Kanalski dolini Ukvah, kjer nosi kar lepo število prebivalcev s ponosom Prešernov priimek. Popeljal nas je v »slovensko deveto deželo, izgubljeno deželico, daleč na zapadu, že na večerni strani« – slikovito Rezijo in dalje prek Špetra Slovenov na romarsko Staro goro. V Landarski jami, kjer je »kraljica Vida« s prevaro odgnala napadajoče Hune, smo recitirali Aškerčevo »Atila in slovenska kraljica«. Spomnili smo se pesnikov, pisateljev in narodnih buditeljev Ivana Trinka Zamejskega v Trčmunu, Petra Podreke v Ruoncu in Antona Kufola, Bevkovega kaplana Martina Čedermaca na Lazah.

Črto je bil neumoren pri svojem delu v Kranju. Organiziral je številne umetniške razstave, predavanja in srečanja, sodeloval je v gledališču, v planinskem in turističnem društvu. Skrbno je bedel nad Prešernovim in Jenkovim gajem na opuščenem kranjskem pokopališču, kamor je najrajši vodil mladino in jim govoril s spoštovanjem in ljubeznijo o obeh pesnikih.

Poleg poklicnega in vsestranskega kulturnega delovanja je več kot 20 let dopisoval v Gorenjski Glas in njegovo prilogo Snovanja. V poučnih, zanimivih in duhovitih »kramljanjih«, kot je sam imenoval svoje prispevke, je čitalce vodil po številnih Prešernovih sledeh in odkrival mnoge še neznane podrobnosti o pesniku in njegovem sorodstvu.

Na preprost in razumljiv način pripoveduje o svojih obiskih Kanalske doline, Koroške in Slovenske Benečije. Ustavljal se je v številnih vaseh in zaselkih ob obeh Savah, Radovljice, Jesenic, Tržiča, pod Karavankami, vse do Kamnika in Ljubljanske občine, in še in še. Vsa ta njegova pripovedovanja bi kazalo njemu v čast in spomin primerno urediti in jih ponatisniti. Njegov Kranj ga je ob 80-letnici počastil z natiskom skromne brošurice Po Prešernovih sledeh.

Dragi, zvesti prijatelj Črto, nepozabni spomini nate ostajajo v naših srcih.

Dr. S. F.

PRIDIGE PETRA PAVLA GLAVARJA

Verska besedila v knjigi Mohorjeve družbe

Knjiga Mohorjeve družbe ob 270. obletnici njegovega rojstva

Mohorjeva družba iz Celja je ob 270. obletnici rojstva znamenitega Komendčana Petra Pavla Glavarja (1721–1784) objavila knjigo dekana Viktorijana Demšarja Slovenske pridige Petra Pavla Glavarja. Uredil jo je in opombe napisal prof. dr. Marijan Smolik iz Ljubljane, fotografije je prispeval Studio Majhenič iz Domžal, opremil pa Marjan Paternoster iz Ljubljane. Lična broširana izdaja prinaša na naslovnici posnetek Glavarjeve prižnice iz Komende ter rokopisno besedilo ene od njegovih pridig, na zavihku knjige pa fotografijo in krajši zapis o najbolj prizadevnem raziskovalcu in odkrivatelju Glavarjeve zapuščine, nekdanjem dolgoletnem komendskem župniku Viktorijanu Demšarju.

Tam tudi piše: »Glavar je bil doslej navzoč v naši zgodovini predvsem kot umni gospodar in čebelar, slovenska besedila, objavljena iz ohranjenih rokopisov v Demšarjevem prepisu, pa nam posredujejo tudi njegovo duhovniško vnemo. Sočne, domače slovenske pridige in katekizem bodo nedvomno navdušile tudi bralce 20. stoletja.«

Zakaj so Glavarjeve pridige izšle v knjižni obliki, urednik Smolnik pojasnjuje v njenem začetku: »Glavarjeva slovenska besedila verske vsebine je V. Demšar objavil v duhovniških glasilih in so zato večini bralcev ostala neznana, največji del njegovih pridig pa sploh še ni bil objavljen. S to knjigo se Mohorjeva družba pridružuje pomembnemu jubileju, hkrati pa izraža zahvalo za skrito raziskovanje in pisanje, ki ga je dekan Demšar toliko desetletij posvečal svojemu ljubljenemu in občudovanemu predniku.«

Odličen in iskan govornik

V knjigi si najprej sledijo članki dekana Demšarja, ki pregledno in vestno opisuje nenavadno življenjsko usodo, izredno osebnost in veliko življenjsko delo, ki ga je Peter Pavel Glavar zapustil lastnim župljanom in vsem Slovencem, dodane pa so jim tehtne urednikove opombe. Da je bil Peter Pavel Glavar poleg vsega omenjenega tudi zelo iskan in priznan cerkveni govornik, nam izpričuje zapis Pridige Petra Pavla Glavarja. V slovenskem jeziku se jih je ohranilo 17. Napisane so z gosjim peresom na papirju, s sukancem sešitim v zvezke, različnih formatov. Vsaka od njih nosi najprej latinski naslov, nato sledi slovensko besedilo. Vse imajo ob robovih pripisan razpored in glavne misli, večinoma so navedeni tudi citati.

»Užitek je videti te skrbno in s tolikšno ljubeznijo napisane liste, ki izražajo globoko inteligenco in urejenost Glavarjeve duše. Iz Glavarjevih pridig veje tudi neka domačnost, ko je znal tako lepo povezovati božje oznanilo s tedanjim življenjem in ljudmi, med katerimi je živel. To se vidi zlasti v novoletni pridigi 1745, ko daruje vsakemu stanu neki predmet kot novoletno darilo z nadrobnim poukom obenem,« piše Demšar.

Glavar se je rad posluževal ljudskih izrekov, izhajal iz socialnih razmer tedanjega časa, vpletal razne zanimivosti, navajal znane življenjske resnice in izkušnje, segal tudi po ljudskih, povzetih iz nemškega jezika, veliko je latinskih citatov, kar je bilo običajno za baročno govorništvo. Sicer pa Demšar meni o njih: »Glavarjeve pridige so pač sad tedanje dobe, podobne pridigam Janeza Svetokriškega, morda sem in tja še krepkejše in živahnejše, ker so bile povezane s pravo slovensko ljudsko dušo 18. stoletja.«

Kako je treba brati in razumevati te pridige, govori zapis prof. Jožeta Faganela Ustrezno branje Glavarjevih retoričnih besedil. O njih pravi:

»Pridige zajemajo čas od konca 1744 do srede 1767. Vsebinsko jedro pridig je v obravnavi t. i. poslednjih reči – vprašanj posmrtnega življenja s posebnim poudarkom na apokaliptičnih elementih. Ta sklop obsega več kot polovico pridig.

Drugi del zajema Kristusovo življenje, osredotočeno na njegovo rojstvo in zlasti dogodke, ki so mu neposredno sledili. Iz tematskega okvira izstopa pravzaprav le pridiga o pijančevanju. Celoten vsebinski vtis opozarja na Glavarjev vitalni življenjski in moralni nazor, ki je v izrazitem nasprotju s tedaj zelo napadalnim janzenističnim rigorizmom.«

Dragocen jezikovni zaklad

Glavarjeve pridige so »nadvse dragocen spomenik govornega jezika za sredino 18. stoletja.« Zapolnjujejo vrzel med baročno pridigarsko trojico (Svetokriški, Rogerij in Basar, ki je izdala tiskane zbirke), Škofjeloškim pasijonom in Linhartovo odrsko slovenščino. »Izvirni rokopis je pisan v eni od različic bohoričice, za katero so značilna predvsem dvočrkja za označevanje šumevcev in nekaterih sičnikov. Od današnjega pravopisa pa se seveda razlikuje še v številnih drugih posebnostih.«

Faganel nato pojasnjuje, kako je Demšar skušal približati branje Glavarjevih rokopisov bralcu in kako jih je danes treba brati z vsemi jezikovnimi posebnostmi tedanje dobe. Za pridigami je objavljen še slovarček tujih izrazov.

Jože Pavlič

OGLAŠUJTE V KAMNIŠKEM OBČANU!

Mlade slikarke v Veroniki

Spoštovana publika je vabljena na razstavo likovnih del dijakov Srednje ekonomske in naravoslovne šole Rudolfa Maistra v dvorani nad kavarno Veronika v Kamniku. **Razstava je na ogled od 18. do 31. oktobra.**

V otvoritvenem kulturnem programu, recitalu literarne ustvarjalnosti dijakov SENŠRM so nastopili recitatorji igralske skupine »Zaklonišče št. 4«: Jasna Pertot, Bojan Traven, Tina Vrhovec, Jure Zalokar in glasbeniki: kitarist Primoč Kovič ter kvartet klarinetistov, ki ga sestavljajo Nejc Pikel, Robert Kodrič, Tomaž Stražar in Sašo Sušnik. Svoje slike so na ogled postavile: Tina Smolnikar, Mojca Špende, Mojca Zalokar, Mateja Cvijanovič, Polona Lovšin, Barbara Mušič, Alenka Brlogar, Anja Aparnik in Gabi Fužir. Torej, kot vidimo razstavlja cel nonet mladih deklet, morda bodočih slikark. Zastopane so skoraj vse risarske in slikarske tehnike na papirju, od risbe s svinčnikom do ameriške retuše. Dela v tej tehniki avtorice Barbare Mušič po svoji zrelosti vsekakor izstopajo. Omeniti pa moramo vsaj še trdno zastavljene risbe Mateje Cvijanovič in svojski likovni svet Mojce Zalokar. Tudi ostale avtorice so pokazale solidno likovno znanje, zato vsem skupaj zaželimo še mnogo ustvarjalnih uspehov in veselja ob likovnem snovanju. Ne pozabimo omeniti še obeh prizadevnih mentorjev naših mladih slikark. To sta Marko Novak in Andrej Schlegl.

DUŠAN LIPOVEC

Pogovor dveh slikarjev

V kavarni Veronika je te dni še na ogled razstava kamniškega slikarja Dušana Sterleta. Razstava je zaradi svoje socialne angažiranosti in protivojne tematike ta hip še kako aktualna, zato sem slikarju zastavil nekaj vprašanj.

Najprej povsem banalno vprašanje: zakaj slikaš?

Vsak človek ima neke ventile, skozi katere sprošča. Nekdo kupuje materialne dobrine, drugi se zapije, skurba, tretji najde svoj cilj v sferi duhovnosti – konkretno v umetnosti. Slikarstvo je neka zvrst zasvojenosti. V človeku se nabere nekakšna svinjarija. Ko se »akumulator napolni« je treba na en način ven. So obdobja, ko ne moreš slikati, potem pa se nabere in eksplodira.

Tvoje zadnje slike so nekoliko drugačne, ne gre zgolj za socialno angažirano tematiko.

V zadnjih delih obranavam človekovo notranjost, človeško stisko, predvsem negativno vsebino, katero pač vsakdo nosi v sebi. Človek je kot jajce s svojo lupino. Ko ga razbiješ, vidiš kaj je notri. To lupino je težko razbiti. Človek se razkrije šele takrat, ko je v stiski.

Tvoje slikarstvo bi lahko opredelili kot figuraliko, ki pa se v zadnjem času vse bolj odmika od koncepta klasičnega realizma.

Ne gre mi za to, da bi človeka upodobil kakršnega vidim, ampak kakor ga čutim. Poudarki so na rokah in obrazu, ker človek z njimi največ pove.

Torej postavljaš človeka pred slikarsko ogledalo; slikaš današnjega človeka?

Trdim in imam kup dokazov, da je današnji človek v določenih segmentih obnašanja še vedno na stopnji kamene dobe: je lažnivec, kradljivec in morilec! Stvari v umetnosti, ki so na pogled grobe, nedopadljive, ljudi odbijajo. Nočejo priznati, da je to velik del njih samih. Najtežje je priznati resnico. Če bi jo priznali se ne bi danes dogajale stvari, ki smo jim priča. Kljub vsemu napisanemu, naslikanemu, uglasbenemu itd. v svetu umetnosti in kljub velikim naporom umetnikov se grozodejstev, kot vidimo, žal ne da preprečiti. Vendar pa ne smemo obupati, zato sem tudi jaz obesil tri slike s protivojno tematiko kot delček upora proti norosti.

Človek pa ni samo ubijalec svoje vrste (sočloveka), temveč tudi ubijalec in uničevalec narave. V današnjem Delu (16. 10. 1991) sem prebral članek o »uspešnem« ulovu medveda, ki se je klatil po Gorenjskem. Ubito žival so vrli lovci vlačili okoli, jo kazali otrokom pred šolo in vrtcem in vzgajali bodoče morilce. Mislim, da bi se našel humanejši način in bi redko žival lahko ohranili.

Tvoja definicija umetnosti?

Nekateri imajo umetnost za nekaj bolnega, vendar to ni res. Človek dela z razumom, z zavestjo, zato je vsako njegovo dejanje umetno, tako je lahko umetnost življenja umetnost ljubezni, mišljenja, gibanja...

Kje je mesto umetnika in umetnosti v našem času in prostoru?

Žal živimo v času, ko velik del ljudi ne more iti na koncert, razstavo, prebrati knjige iz preprostega razloga, ker nimajo denarja. Tudi slikar mora kupiti barve, čopiče, papir, platno itd. S tem da možnost zaslužka tistim, ki to prodajajo. Tako pride do paradoksa, da se tisti, ki slike uokvirja, ponuja knjige, prodaja »platno na vatle« (kot piše Prešeren!), vozi v mercedesu in pije whisky, umetnik pa hodi peš ali se cijazi v razvalini in pije encijan.

Kakšno je tvoje mnenje o uradni kritiki in kritikih?

Na uradno kritiko ne dam nič. V zgodovini se je izkazalo, da so najbolj zaničevane umetnine postale cenjene. Čas jih je ovrednotil in postavil na svoje mesto. S tem pa so žal postale predmet prekupčevalcev, zaslužkarjev in tatov ter plen raznovrstnih oblastnikov. Tako je bil velik del umetnin skrit pred javnostjo in dostopen le »posvečenim«, kar je znano tudi iz naše polpreteklosti.

Vsak ustvarjalec je zaprta celica in je hudo, če jo kritik preoblikuje v nekaj drugega. Tako postane umetnik orodje neke druge miselnosti, drugega jaza in plen raznoraznih dušebrižnikov. Veliko ljudi me sprašuje, zakaj ne slikam rožic, kozolcev in podobnega. Menim, da se tega, kar je najlepše v naravi, ne da naslikati. Vendar vztrajam pri svojem, čeprav je težko, ker imam družino, ki mora jesti, se oblačiti, skratka od nečesa živeti. V slikarstvu se ne prilagajam, ker človek ne more iz svoje kože.

Do sedaj si razmeroma dosti razstavljal. Kakšni so načrti za prihodnost?

V decembru pripravljamo skupinsko razstavo ob dvajsetletnici skupine NOVA (Avbelj, Balantič, Berlec, Bratuž, Kač, Lipovec, Sterle) v razstavišču Veroniki. Imam ponudbe tudi iz drugih slovenskih krajev, vendar ne prenesem vseh stroškov razstav. Velikokrat se zgodi, da je treba najprej kupiti material, nato naslikati, prepeljati, obesiti, na svoje stroške natisniti vabila in plakate, včasih pa celo plačati razstavnino. Zgodi se, da greš po otvoritvi razstave domov lačen in žejen, če si sam ne kupiš sendviča in pijače. To je neka vrsta kriminala! Vsak pravi umetnik si ne želi popularnosti in bogastva, temveč samo to, da bi lahko od svojega dela pošteno živel.

Ali si kdaj slikal po vplivom kakšnih poživil, denimo alkohola?

Pod vplivom alkohola sem slikal samo enkrat, toda drugi dan sem sliko raztrgal. Če sem se napil, sem se pred sliko ali po sliki, ker sem se šele takrat »izpraznil«. Vem, da to v nekaterih konvencionalnih pogledih »ni lepo«, je pa vsekakor boljše kot biti tat, lažnivec ali goljuf. Ko je balonček poln – poči!

DUŠAN LIPOVEC

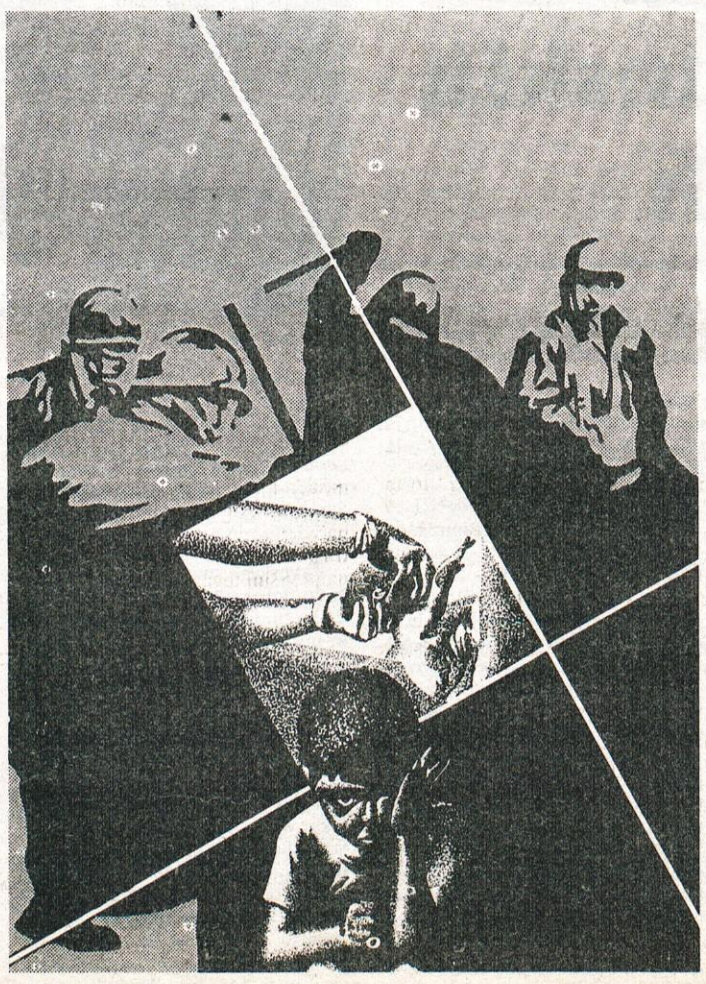

Dušan Sterle: »Rojstvo« 1987, akril

Odmev na članek »tudi to je resnica«

Kamniški občan, št. 16. od 26. 9. 91

Polemika o primernosti Toneta Drobniča za opravljanje dela javnega tožilca Republike Slovenije je že precej časa prisotna v različnih časopisih. V večini prispevkov, ki so jih pisali zagovorniki absolutnih resnic o revoluciji, narodnoosvobodilnem gibanju in izdajalstvu, ni težko razbrati strah in nelagodje ob zahtevah, da bo treba pojasniti tudi mnoge nečednosti, ki jih doslej zmagovalci niso pustili obravnavati.

V polemiko se je vključilo tudi Združenje borcev NOV Kamnik in bralcem Kamniškega občana posredovalo lekcijo o zgodovinski utemeljenosti imenovanja kandidatov, ki so »s preteklostjo neobremenjeni in politično nevtralni...«

V drobnonamernost takega pisanja lahko dvomimo zlasti tisti, ki poznamo izkušnje desetletij, ko so partijski komiteji in različne »koordinacije« s partijo in borci na čelu krojili usodo tudi v naši občini. Z dajanjem karakteristik in ocen moralno-političnih kvalitet so določali življenjsko pot bolj in manj »našim« ljudem. Za mnoge prizadete so to zelo grenke »resnice«, ki jih niti kamniški borci niti dr. Makso Šnuderl niso obravnavali. Pa vendar so dejstvo, da so na osnovi takih ocen in sodb v času okupacije in po osvoboditvi mnogi izgubili življenje, čast in premoženje; na tej osnovi so preživljali grozovitosti povojnih procesov in kazensko-vzgojnih oblik z Golim otokom vred.

Prepričan sem, da večina borcev o omenjenih stvareh ni soodločala. Prav tako sem prepričan, da večina članov kamniškega Združenja borcev problematiko o primernosti republiškega javnega tožilca slabo in enostransko pozna. Proti Tonetu Drobniču so se opredelili (če so se?) samo zato, ker so dobili tako direktivo in ker je bil pač... domobranec.

Zares je žalostno, da mora nekdo v letu 1991 prenašati očitke o nehvaležnosti, ker mu je bilo leta 1945 »podarjeno« življenje in ga niso poslali v Kočevski Rog. Razlog za tako velikodušnost je bilo dejstvo, da je bil tak domobranec star »samo 17 let«.

Praviloma so sledili različni zapori, prevzgoja, zapostavljanja in ponižanja do današnjih dni. Pri takih očitanjih pridno sodelujejo tudi mnogi, ki so aktivno sooblikovali stranpoti in zablode od revolucije do samoupravnega socializma.

Točno to se dogaja Tonetu Drobniču, ki sem ga spoznal med svojim službovanjem na Zavarovalnici (1961–1976); prepričan sem, da ta odlični pravnik je in bo svoje delo strokovno, vestno in pošteno opravljal. **Menim tudi, da ga je na odgovorno mesto javnega tožilca Republike Slovenije imenoval slovenski parlament, ki bo spremljal njegovo delo in ga pri tem mora in sme podpirati ali odpoklicati.**

Ne oporekam praksi pisanja peticij in zbiranja podpisov, ker je to del demokratične tradicije Evrope, vendar imam v »našem« primeru dve pripombi:

1. Moti me, da tako pot ubirajo tudi tisti, ki imajo v svojih rokah vse možnosti, da zadeve lahko uredijo po normalni poti v institucijah (parlament, predsedstvo, vlada), kamor so jih izvolili volilci.

2. Prav »pogreje« pa me, če v kakšni pisemsko-podpisniški akciji prepoznam duh, ideje in metode, s kakršnimi so včasih organizirali »množice« proti nezaželenim gledališkim predstavam in tiskani besedi od Balantičevih pesmi do 57. številke Nove revije.

Iz prispevka »Tudi to je resnica« razberemo tudi užaljenost, ker se današnji čas noče zadovoljiti z enostransko interpretacijo zgodovine, ki so jo o NOB in ljudski revoluciji posredovali zmagovalci. To velja tudi za dogodke v Kamniku in okolici, kjer je uradno zgodovinopisje pustilo mnogo praznih lis in neodgovorjenih vprašanj. Prav bi bilo, da bi kamniško Združenje borcev NOV posvetilo svojo pozornost nekaterim stvarem, ki so bile doslej »tabu«; verjetno je tudi zadnji čas za oddajo »Še pomnite tovariši?«, ki bo odgovorila tudi na naslednja vprašanja:

1. Kdo so bili nesrečniki, ki so se dolge dneve in noči »po svobodi« opotekali skozi Kamnik in so končali svojo pot v masovnih grobovih v Kamniški Bistrici? Kaj so zagrešili? Kdo jih je obsodil? Koliko jih je bilo: pet... deset ali več tisoč? Koliko je bilo med njimi otrok, žena, starcev...?

2. Podobna vprašanja veljajo za tiste, ki so jih neko noč rafali pokosili na travaniku za Titanovo livarno. Perovska mladež je takrat nemo gledala grmado grozljivo prepletenih trupel, kjer so bile tudi ženske, otroci in celo nekateri partizani, ki so v zmešnjavi padli pod kroglami svojih tovarišev.

3. Resnico bo treba povedati tudi o drugih uradno neobstoječih grobiščih in posameznih grobovih, ki jih na Kamniškem ni malo. Spregovoriti bo treba o medvojnih žrtvah »vojvodskih« samovoljnosti, osebnih obračunavanj in drugih napak. Ni pošteno, da na po krivem obsojene in njihove sorodnike še danes pada neutemeljena senca izdajalstva.

Zavedam se, da bodo moja razmišljanja in postavljena vprašanja deležna hude kritike in ocene, da so enostranska in da gre za odpiranje starih in nezaceljenih ran. Menim, da je zadnji čas za postavljanje stvari na pravo mesto; poštena dopolnitev dosedanje enostranske in črnobele slike bo omogočila verodostojnejšo podobo o dogajanjih med II. svetovno vojno in po njej.

Prav je, da vedno znova opozarjamo na okupatorjeva zločinska dejanja in načrte, ki so bili povod za našo narodno tragedijo in so hoteli Slovence fizično odstraniti z naše zemlje. Po drugi strani bo treba priznati, da se je vse pripravljalo in začelo v času velikega prijateljstva med nacistično Nemčijo in komunistično Sovjetsko zvezo. Zato je treba dati priznanje vsem, ki so se pridružili boju za obstanek in v veliki večini niso vedeli za mreže, ki so jih pletli nacisti, fašisti, komunisti, imperialisti, protiimperialisti, internacionalisti, nacionalisti... Slovenci smo bili (in smo še??) za tako gospodo vedno le drobiž! Morda bo marsikomu težko priznati, da je pomagal partijski avantgardi, ki je izkoristila zgodovinski trenutek za svoj revolucionarni pristop do oblasti in k realizaciji boljševizma pri nas. To dejstvo in druge deviacije (»vojvodstvo«, osebna obračunavanja, nestrpnost ipd.) so usodno prispevala k narodni razcepljenosti in bratomorni vojni.

Ob vsakem Dnevu mrtvih, ko smo se »uradno« (starodavno obredje ob prazniku Vseh svetih in Vernih duš je bilo odrinjeno v zasebno sfero »vere«, ki je ločena od »države«) spominjali rajnih ob spomenikih padlih v NOB in ljudski revoluciji, me je vedno spremljala misel na žrtve iste vojne in revolucije, ki niso imele pravice do groba in spomina.

Vedno bolj me preveva misel, da mrtvi s spomeniki in brez njih naše resnice ne potrebujejo in da med preživelimi iz II. svetovne vojne zmagovalcev sploh ni! Ostali s(m)o le poraženci z enojnimi, dvojnimi in brez priznanih let, ki zavestno in podzavestno nosimo v sebi grenko resnico o tistem času; morda jo najbolje izpovemo s Prešernovimi besedami:

»Slovenec že mori Slovenca, brata – kako strašna slepota je človeka!«

In kdaj in kako bomo to resnico presegli?

JANEZ MAJCENOVIČ

Popravka

Prosim, da v prihodnji številki objavite popravek predzadnjega odstavka članka o organskih topilih, ki se pravilno glasi: »Izzivanje bruhanja, tako kot pri zastrupitvah z bencinom, ne sodi v prvo pomoč.«

Navodilo, kakršno je bilo natisnjeno, je namreč s strokovnega vidika nesprejemljivo in tudi sicer nerazumljivo. Predvidevamo lahko, da zastrupljeni oz. njegova okolica ne ve, kakšne vrste topilo je prizadeti zaužil; če je v popitem tudi bencin, pri bruhanju lahko nekaj te snovi zaide v dihala in povzroči težko vnetje pljuč (v nekaterh mešanicah topil je namreč lahko prisoten tudi bencin).

Morebitni honorar prosim nakažite na ŽR ZD dr. Julija Polca.

Lep pozdrav.

IGOR IVANETIČ

»Kostanj pri Korobaču« – tretjič, četrtič, petič...?

(Kamniški občan, 10. 10. 1991)

Gospa Tea Lukan-Klavžer!

Vaše pismo v prejšnji številki Kamniškega občana je le malo preveč vehementno napisano. Pa pojdimo po vrsti:

1. Občani so res zasuli Zelene Kamnika s protesti, ker je bil odstranjen kostanj »PRI KOROBAČU«. Ena od občank nam je povedala, da so delo opravili delavci Arboretuma, ker jih pozna. Poklicali smo torej Arboretum Volčji potok in od g. Marte Tomelj dobili zagotovilo, da je o zadevi obveščen ZAVOD ZA VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE v Kranju, da so bili sicer manjši problemi, ki so sedaj urejeni in da je bilo drevo dotrajano in že nevarno za mimoidoče oziroma vozeče.

2. Ker so se protesti nadaljevali, smo 26. 8. 1991 poslali uredništvu Kamniškega občana dopis, katerega del citiramo: »Nemogoče je, da bi vsem prizadetim občanom odgovorili, verjamemo pa, da je veliko takih, ki niso klicali ali pisali, se pa vseeno jezijo. Zato vas prosimo, da objavite priloženo pojasnilo. Podpis: Zeleni Kamnika, Predsednica predsedstva: Marija Reba. »Torej ne gre za nikakršnega anonimneža, ki se skriva za imenom Zelenih, ker je naslov v uredništvu.

3. Z g. Lukan-Klavžerjevo sva članici komisije za varstvo okolja pri IS SO Kamnik, poleg tega pa tudi ve telefonsko številko naše pisarne in je v njej tudi že bila na sestankih ter pozna naše uradne ure. Če bi bil torej resnični namen g. Lukanove zvedeti, kdo je avtor članka, bi zlahka dobila podatek, kje smo dobili informacijo. Nam očita torej tisto, kar sama ni storila.

4. Po prispevku g. Franceta Pestotnika na CATV, ki se tudi sicer trudi prikazati delo Zelenih Kamnika v kar najslabši luči, smo 3. 10. 1991 ponovno poklicali Arboretum in od g. Marte Tomelj dobili zagotovilo, da je ponovno preverila podatek pri inž. Ocepku ter da je bila že prva informacija točna.

Torej pri Zelenih Kamnika ni anonimneža in le ta **ne laže,** zato bi g. Lukan – Klavžerjevi svetovali, da vseeno premisli, preden tako obtožbo JAVNO izrazi.

5. Očitno je obveščenost Zelenih Kamnika kar dobra, saj g. Lukanova sama priznava, da jo o poseku ni nihče obvestil. Ostajajo pa vseeno vprašanja, ki so bistvenega pomena, na katera pa avtorica članka niti g. Pestotnik ne odgovorita: kdo je dal nalog za posek, kdo je delo plačal, saj ga Arboretum zanesljivo ni opravil zastonj? Zakaj je Arboretum, (če drži trditev g. Lukanove) to delo opravil ne da bi obvestil Zavod? Ali lahko kar vsak posameznik pokliče Arboretum in reče: »Odstranite to drevo, plačam jaz!?« Ali Arboretum ima spisek dreves, ki so zaščitena? Arboretum bi že po svoji funkciji MORAL slediti istim ciljem – varovati dendrološko dediščino.

Če obveščanje med Zavodom, Arboretumom, inšpekcijskimi službami (in morda še kom) ne deluje, zato ne morete kriviti Zelenih Kamnika. Na koncu pa Zavodu predlagamo, da seznam dendrološke dediščine na kamniškem objavi v Kamniškem občanu, saj varovanje le-te ni samo naloga Zavoda temveč nas vseh, ljudje pa bi vedeli, če se kaj podobnega ponovno zgodi, na kateri naslov naj se obrnejo in način kako taka dejanja preprečiti.

MARIJA REBA – dipl. biol.

Mar je zdravnici etika pošla?

Mnoge nas je najbrž stavka v zdravstvu na nek način prizadela in razburila, vendar bo meni petek, 18. 10. 1991, ostal v spominu z grenkim priokusom.

Tega dne zjutraj ob 7.30 sem se napotila v Zdravstveni dom Kamnik po recept za zdravila. Ko sem prišla, je dežural dr. Ivanetič, ki je tudi moj zdravnik. Misleč, da me bo sprejel, sem bila pripravljena počakati. Med enournim čakanjem je dr. Ivanetiča zamenjala dr. Julijana Šuštarjeva. Nekaj ljudi je šlo v ordinacijo preko vrste, med njimi tudi taki, ki niso potrebovali nujne pomoči. Ko sem prišla na vrsto, sem opazila, da zdravnica piše recept nekomu, ki je prišel veliko pozneje kot jaz. Prizadeta zaradi nekorektnega odnosa, sem vprašala, zakaj ne gre po vrstnem redu. Na moje veliko presenečenje mi je zabrusila: »A TI BOŠ KOMANDIRALA? ZDRAVNIK DOLOČA VRSTNI RED. TE BOM VEN NAGNALA, IMAŠ CAJT ČAKAT!«

Reakcija me je zelo prizadela. Ker česa takega nisem še nikoli doživela, so mi živci povsem popustili. Mislila sem, da bom doživela živčni zlom. Če ne bi bila tako šokirana, bi vzela zdravstveno knjižico in enostavno odšla. Tak odnos se mi ne zdi primeren za zdravnico, saj vsak pacient pričakuje zdravnikovo prijaznost. Razumem, da so zdravniki tudi navadni ljudje in da imajo včasih slab dan, vendar naj se do pacientov obnašajo kot do ljudi.

Ob tej priliki bi rada pohvalila dr. Ahlina, ki sem ga obiskovala še v času pred upokojitvijo, saj je bil vedno prijazen in korekten. Prav tako tudi dr. Ivanetič, ki ga obiskujem sedaj.

užaljena pacientka
JOŽI POLJANŠEK
iz Šmarce

Še o Fortunatu Bergantu

Odmev na prispevek v 15. in 16. številki Kamniškega občana

Ob slovesnosti pri odkritju spominske plošče baročnemu slikarju Fortunatu Bergantu smo z veseljem sodelovali tudi pevci »Lire«, saj smo počastili spomin pomembnega kamniškega rojaka – in to v družbi predstavnikov imenitnih institucij (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Narodna galerija, vodstvo občine idr.) Zavedamo se, da s sodelovanjem in udeležbo na podobnih prireditvah damo priznanje tudi tistim, ki se požrtvovalno trudijo za obeležja o zaslužnih ljudeh in važnih dogodkih našega Kamnika. Kot vedno, je bila zraven zvesta, prijazna in izbrana publika, ki zares ni bila najbolj številna. Ugovarjam pa primerjavi števila prisotnih s »številom Bergantovih nabožnih slik po cerkvah Kamnika in njegove okolice« (A. Vengust – Kamniški občan številka 16), ker verjamem dr. Emilijanu Cevcu in njegovi ugotovitvi v zborniku razprav ob 750-letnici mesta Kamnika (str. 72): »V Kamniku se je ohranila samo Fortunatova slika sv. Valentina z bolnikom, ki visi zdaj v cerkvi na Žalah. Rasp je umrl, mesto pa za velikega rojaka ni imelo naročila.«

Tale prispevek pišem tudi zato, ker sem v »svoji šolski praksi« ugotovil, da je polemično pisanje v Kamniškem občanu zbudilo zanimanje za Fortunata Berganta, njegovo življenje, delo in spominsko ploščo na Grabnu. Morda bom z naslednjo pripombo razširil krog tistih, ki bodo hoteli podrobneje spoznati barona Maksimiliana Leopolda Raspa. Kamniški župnik RASP, ki ga je tiskarski škrat v Kamniškem občanu na drugem mestu prekrstil v REISP-a, je bil vsestransko razgledan in izobražen mož, ki je v prvi polovici 18. stoletja sooblikoval kulturni podobi Kamnika in Ljubjane.

JANEZ MAJCENOVIČ

Spoštovani Prelest in g. Votek!

Mislim, da si moje pismo Horstu Hafnerju ni »zaslužilo« objavo v okrnjeni obliki. Če je bilo predolgo in ste ga želeli skrajšati, bi se bili vsekakor morali posvetovati z avtorjem pisma. Tako pa ste po lastni presoji in veri izpustili tisti dve strani pisma, ki bi Horstu Hafnerju povedali usodo otrok njegovih delavcev in delavcev, ki životarijo v drugih republikah.

Kako lahkomiselno se igrate z dopisniki Kamniškega občana in kako zanesljivo si utirate pot k nezaupanju izdajatelja Kamniškega občana. Kajti vsi, ki pišemo v našega »občana«, z dopisovanje ne bomo prenehali, saj naša »pisanja« niso namenjena vam. S svojimi težavami (popravki, lektoriranjem, skrajševanjem prispevkov, malomarnostmi in napakami pri tiskanju) bomo seznanili našo Skupščino, ki si konec koncev prav lahko poišče drugega izdajatelja!

S spoštovanjem (???)!

IVANA SKAMEN

IZ PRETEKLOSTI **6**

Bistriški gozd

Zaradi slabe vozne poti do Stahovice (posebno pri »Kobilici«, t.j. tik pred Konjsko iz smeri navzdol proti Stahovici), so les naprej po dolini transportirali s splavljenjem po Bistrici, pri čemer so nastale pri lesu precejšnje izgube (do 12%). V Stahovici je MK imela vodno žago–venecijanko (vodno kolo, premera 4 m, pet žagnih listov in krožno žago). Ker niso imeli dovolj lastnega lesa za razrez (izdelovali v glavnem le drva!), so žago dajali v zakup. Na prelomu 19. v 20. stol., odnosno v letih pred 1. svetovno vojno, so napravili tudi nekaj golosekov, katere so pogozdili s sadikami smreke, jelke in macesni, vzgojenimi v lastni drevesnici na Kopišču, kjer je še danes. Pri sečnji so puščali v sestojih posamezne bukve-semenjake za naravno nasemenitev, z iglavci pa so vršili spopolnitve. Vršili so tudi redčenja (čiščenje) v mladovju-regulirali so zmes drevesnih vrst in redčili so mlajše sestoje (J. Zentner: Kažipot iz leta 1914). Dalje gozdni mojster J. Zentner dokaj poudarjeno omenja tudi škode, ki jih povzroča srnjad z obžiranjem mladja smreke in jelke (str. 16 in 18). V obdobju pred 1. svetovno vojno je imela MK v Bistriškem gozdu dva stalno zaposlena gozdna paznika-logarja: okoliš Korošica z logarsko hišo v Predkonjski in okoliš Kopišče zlogarnico na Kopišču, kjer so stala tudi bivališča delavcev, ki so pridobivali čistilni prašek (Putzpulverhäuser). Tako sečnjo kot spravilo lesa je Korporacija poleg lastne proizvodnje vršila tudi z najeto delovno silo. Zanimiv je tudi zapis J. Zentnerja v »Kažipotu« iz leta 1914 (str. 18) o t.i. »Jubilejnem nasadu« v odseku 10.h (danes 57.a): med cesto na Kralov hrib in Ribjo pečjo pa tja do današnje ceste, ki vodi pod spodnjo postajo žičnice v Korošico. Tam so namreč v letu 1908 osnovali nasad eksot (7000 sadik iglavcev in listavcev), katerega so večkrat spopolnili, vsled močnega obgrizovanja – poškodb od srnjadi. Tudi inž. Novak piše leta 1930 v publikaciji »Ekskurzija« o tem nasadu eksot in našteva sledeče drevesne vrste: zeleni bor, japonski macesen, doglazija, omorika itd. ter pripominja, da bi bilo potrebno ta nasad pravilno redčiti glede na potrebe posameznih drevesnih vrst po svetlobi in bi se nasad na ta način lepo razvil (str. 22). Danes, v začetku leta 1991 od tega nasada ni ostalo praktično ničesar. Stara pot (kolovoz takrat) je vodila nad današnjo asfaltno cesto, t.j. po trasi današnje ceste na Kralov hrib, na površini tega nasada pa je danes del parkirišča (nad cesto pod spodnjo postajo žičnice), del je asfaltirana cesta, od nasada pa je ostalo le nekaj posameznih dreves: okrog 6 kom. zelenega bora, 3 kom. omorike, 2 japonska macesna in 3 kom. rdečega hrasta, seveda poleg avtohtone oz. sajene smreke in naravnih listavcev. Nasad je uničila srnjad ali pa se je drevje posušilo, odnosno so ga uničili (polomili) veter, sneg ali led.

Gozdarji, ki sedaj gospodarijo s temi gozdovi neposredno, se tega ozko lociranega prostora spominjajo, odnosno ga poznajo pod imenom »cesarjev vrt«. (Romšak Jože, revirni gozdar, Kamnik, januar 1991).

Ekstenzivnemu in primitivnemu načinu gospodarjenja s temi gozdovi pred in med 1. svetovno vojno je sledilo obdobje bolj komercialnega izkoriščanja gozdov (politične, gospodarske in kulturne spremembe, naraščanje potreb po lesu). V Stahovici so na mestu stare venecijanke v obdobju 1928–29 zgradili novo žago s pognom na vodno turbino.

Moč dvojne Francis turbine s 64 KS je gnala polnojermenik, prečno žago za prirezovanje ter venecijanko s cepilnim jermenikom in dvema krožnima žagama. Poleg žagalnice so zgradili tudi zabojarno, kjer so namestili 3 krožne in eno nihalno žago in še oddelek za vezavo krajnikov iz mehkega lesa z visečo cirkularko in stiskalnico za izdelavo kolobarjev iz teh krajnikov. Turbina pa je poganjala tudi električni generator, ki je dajal tok lesnemu obratu in mestu Kamnik. Prvi upravitelj tega novega obrata je bil Kelih Miloš, ki ga je vodil 8 let in je bil hkrati še revirni gozdar oz. pomočnik višjega gozdarja Zegnarja v Kamniški Bistrici (ustni vir: Kelih Miloš-Lesce), sicer pa je Gozdno in lesno gospodarstvo MK vodil gozdarski inženir Viktor Rebolj. Pri dvoizmenskem delu je znašala kapaciteta žage 6000 m^3 hlodovine letno, oz. dnevno 20–25 m^3 okroglega lesa z eno izmeno (žaga je obratovala do leta 1962, ko so jo »preselili« v Ribnico). Stroški izgradnje žage so znašali 1,5 mio dinarjev, katere je MK najela kot posojilo. Cene lesa na žagi v letu 1929: smrekovina hlodovina: dolž. 5–8 m, sr. pr. do 24, tanjši: nad 8cm; 200 din/m^3, morali: 600 din/m^3, deske, plohi: povp. 580 din/m^3, drva (mehka!): 60din/m^3, drva listavci: 90 din/prm. Da bi odplačali dolg, so dvignili etat, predvsem iglavcev (»gg« načrt 1958 = 1967, inž. F. Sgerm). Povečanje etata je »prinesel« novi načrt, oz. revizijo, ki so jo izvedli leta 1927. Površino gozdov so takrat ugotovili na 3018,64 ha po katastru, oziroma 3172,75 ha v naravi, kar je le 7 ha več, kot jo je leta 1888 ugotovil Brettschneider. Ugotovljena lesna zaloga je znašala 239.979 m^3 iglavcev (41%) in 345.354 m^3 listavcev (59%), skupaj 585.333 m^3, kar predstavlja 76 in 109, skupaj 185 m^3/ha. V 30. letih se je torej lesna zaloga iglavcev zmanjšala iz deleža 60% na 41%! Letni etat za obdobje 1929–1938 pa so določili v višini 4700 m^3 iglavcev in 5900 m^3 listavcev, kar je predstavljalo 139% prirastka! (Letni prirastek: 7633 m^3)! Na ta način so zniževali lesno zalogo iglavcev in s tem vrednost gozdov. V obdobju od 1929– 1938 so tako posekali 50.978 m^3 iglavcev (108% odobrenega etata) in 53.243 m^3 listavcev (90% etata), skupno torej 104.221 m^3 (98% etata, oz. 137% prirastka ali 17,8% skupne lesne zaloge). Ureditveni načrt, ki naj bi veljal za obdobje 1929–1938, sta v letu 1928 izdelala inž. Viktor Novak in gozdar Viljem Drasal. Gozdove so razdelili na 5 revirjev (logarski okoliši): Konjska (458 ha), Kopišče in Farjev plaz z Dolom (926 ha), Konec do Mokrice oz. Predaslja (732 ha), Bela (287 ha). Meje med okoliši so obarvali s tremi črtami, meje oddelkov pa z eno. Do leta 1928 so vršili izključno goloseke s požiganjem sečišč in sajenjem krompirja, po leta 1929 pa so uvedli postopno in prebiralno sečnjo. Delavci so bili domačini, po letu 1930 pa so za stalno zaposlili 12 sekačev – Tolmincev, ki so prvič prinesli s seboj žage amerikanke »na suš« tako, da so v avgustu podrto drevje začeli v septembru razžagovati na sortimente. Drva so izdelovali sproti in jih splavili po Bistrici od aprila do junija (topljenje snega v planinah – visoke vode!). Les iglavcev so izdelali v hlodovino, oz. tanjši les v jamski in celulozni les, bukovino pa samo v drva.

VELIKA PLANINA

Narava celi rane

Letos, ko na Veliko planino žičnica ne vozi, pomeni za navadnega turista obisk Velike planine pravi podvig, za katerega si je potrebno rezervirati dovolj časa. Najmanj, kar potrebuje za to pot, če se odpravi peš iz doline, so dobra planinska oblačila in obutev, ali terensko vozilo, če ne mara pešačenja in se želi pripeljati vsaj do Kisovca, Marjaninih njiv, Ušivca ali Mačkinega kota.

Prevoz z avtomobilom na planino pomeni pravzaprav vožnjo na lastno odgovornost, na kar nas opozori tudi tabla ob poti na Kranjskem raku. Namreč, od tu dalje je cesta namenjena samo tistim, ki na tem področju kaj opravljajo v gozdovih, pašnikih ali objektih na njih, za vse druge motorizirane obiskovalce pa bi morala biti cesta bolje urejena in predvsem kategorizirana za javni promet.

Stolniški stan

Ko ste že enkrat na planini, vsaj na 1400 m nadmorske višine, lahko začnete uživati planinski raj. Vozilo parkirate ob cesti na domnevnem parkirišču in si izberete najugodnejšo pešpot do cilja, kamor ste namenjeni, oziroma, če imate na voljo dovolj časa in se želite po planini samo sprehoditi, jo uberete po krožni poti od Ušivca na Gojško in Malo planino, mimo domžalskega doma do planšarskega in turističnega naselja na Veliki planini. Od tu se lahko vračate do avtomobila po utrjeni poti mimo Tihe doline in skozi Stolniški stan. Dovolj lepo in utrjeno pot pa so planšarji in bajtarji lansko leto zgradili tudi med Tiho dolino in Mačkinim kotom, kjer je dovolj primerno parkirišče.

Splošno je znano, da avtomobili, razen službenih vozil in traktorjev, po planini ne smejo voziti. Vožnjo po planini nepooblaščenim osebam prepoveduje tudi občinski odlok, katerega pa nekateri ne spoštujejo in se podajajo na vratolomno vožnjo po planinskih kolovozih in travnatih rušah. Razen prepovedi pa je vožnja po pašnikih tudi sicer hudo tvegana zadeva in morda bo kakšna zvita pločevina ali spuščena guma le koga spametovala. Cesta na planino verjetno še dolgo ne bo urejena tako, da bi se dalo do vsake koče pripeljati z avtomobilom, sicer pa tudi iz drugih razlogov to najbrž nikoli ne bo dovoljeno.

Kljub temu, da smo letos zaradi zaustavitve žičnice pričakovali velik naval avtomobilov na planino, stanje le ni bilo tako kritično. Cesta je namreč primerna le za traktorska in druga terenska vozila, zato je bilo marsikomu škoda razbijati svojega dragocenega jeklenega konjička na razbrazdani poti ali ga za dalj časa pustiti na neurejenem in nezavarovanem parkirišču nekje za Ušivcem ali v Mačkinem kotu.

Lansko leto so dajale opisane kolovozne poti do planšarskih in turističnih naselij kaj klavrno sliko. Zaradi neutrjenih kolovozov so tovorna vozila ubirala nove in nove poti vsevprek po pašnikih, zaradi česar so marsikje izgledali kot sveže preorane njive. Letos je stanje, čeprav še niso zaceljene vse stare rane, videti že precej boljše. Vsaj planšarji in delavci turističnega centra so se dokončno odločili za nekakšen red pri vožnjah na planino. Člani pašne skupnosti Velika planina in turistični delavci so se odločili za pot preko Mačkinega kota in Tihe doline, pašni skupnosti Gojška in Mala planina pa še vedno uporabljata staro pot iza Ušivca, ki pa je sedaj skoraj povsem utrjena, stranski kolovozi pa so opuščeni.

Planinski pašniki so letos prav idilični. Celo trava je bolj zelena kot druga leta, saj je bilo med vso pašno sezono dovolj padavin in tudi pomanjkanja vode za živino ni bilo. Če vprašamo planšarje, ali kaj pogrešajo žičnico, nam skoraj brez izjeme odgovorijo, da niti najmanj. Tudi mleko in mlečne izdelke dobro prodajajo na planini, ali pa jih domači odpeljejo v dolino, kjer ni problema za prodajo.

Letošnji čas paše so planšarji uspešno zaključili in že je na vidiku smučarska sezona. Začasno prenehanje obratovanja žičnice pašništva na planini ni prizadelo, saj po istih utečenih poteh planšarji prihajajo na planino že stoletja. Vsekakor pa te poti, tako urejene kot so sedaj, ne morejo služiti množičnemu smučarskemu turizmu. Ali pač? Prav od planšarjev smo izvedeli, da je letos na planino, v Mačkin kot pripeljal prvi avtobus s turisti, ki so od tu odšli paš k maši na Veliko planino.

IVANKA NOVAK

TV ANTENE IN TERMOAKUMULACIJSKE PEČI popravljam in montiram. Zibelnik Matija, Zavrti 5, Mengeš, tel. 737-194.

IZ DOMA UPOKOJENCEV

Izlet na Pohorje

V septembru smo šli v lep predel naše domovine, na Pohorje. Vodič Ludvik Travnik je pozdravil vse udeležence, posebno vodstvo Doma, ki je omogočilo izlet in zaželel, da bi vsak od nas nekaj odnesel s te poti.

Peljali smo se proti Tuhinjski dolini do Vranskega in Slovenskih Konjic. Cesta se je vila med hribovjem, vreme nam je bilo naklonjeno, nakazovala se je jesen. Sledile so vasi Poreber, Podhruška, lepo naselje Sela s sprehajališči, gostinskimi obrati, Srednja vas, Loke z novimi gradnjami, lepe poti, sprehajališčne točke, ki jih ne uporabljamo ali ne poznamo, potem naselje Hruševka, Buč, lepa narava, z dozorevajočim kostanjem, Laze, Češnjice, z urejenimi cestami, s tereni za gobe, z lepo speljanim klancem in gostišče Kekec, Špitalič in Motnik s starim naseljem. Jesenska paša se je začela. Pridemo na Štajersko magistralo. Omenjena je bila stara furmanska pot, zgodovinska glavna cesta iz Avstrije preko Štajerske v Kamnik, ki je imela vpliv na razvoj Kamnika. Pozneje je to zamrlo, ko so zgradili cesto čez Črni graben. Obrt, prvi vlak, smodniščnica je to popravila.

Pri malici na Rogli

Pa smo že v Vranskem, z gostiščem Slovan, kjer so se nekdaj ustavljali furmani vseh vrst, z lepo farno cerkvijo, z novimi obrtnimi obrati. Tu je dolina zelenega zlata, hmeljišča (naše pivo je znano po Evropi). Pri Gomilskem je kmalu smer za Logarsko dolino in blizu je Rimska nekropola, najdeno grobišče (1500 let se zanje ni vedelo), ostanki so v celjskem muzeju. Sledita Šentpeter in Braslovče s starima cerkvama, Žalec in Arja vas. V bližini je gora Oljka.

Smo na mariborski magistrali in se priključimo odcepu proti Pohorju, ki je naš cilj. To je Rogla. Pohorje ima veliko postojank, domov, smučišč. Peljemo se v breg, med vinograde, gozdove, polja, gremo dvakrat skozi predor proti Slov. Konjicam in se ustavimo za oddih. Tu je razvita industrija z znano tovarno usnja in je kulturno središče tega dela Štajerske. Povsod okoli je veliko trte, vidimo tudi razvaline gradu Šalek. Pred nami je Slov. Bistrica, večji kraj z izvirno staro cerkvijo, trgovskim središčem, tovarno stekla. Obdajajo nas vinogradi in trte. V daljšem naselju se cesta vzpenja, to je v Zg. Polskavi, kjer nas pripelje pot do Žreč, znanih term in s tovarno Unior (izdelava tehničnega orodja). Tu je tako imenovano Žrečko Pohorje, z najvišjo postojanko Roglo (1517 m). Rogla je veliko turistično središče z množico stavb in športnih objektov. Je najvišji pohorski vrh. Teren za gobe in borovnice, narava je tu zelo radodarna. Tudi cvetja je veliko, idiličen je pogled po okolici. Z avtobusom smo se visoko povzpeli, med gozdovi, v glavnem smrekovimi. Postojanke pa imajo za zimo žičnice in vzpenjače, posebno pri smuških terenih. Videli smo tudi teren za tekmovanje za zlato lisico!

Pohorje meri po doglem 50 km, po širini 25 km, ima veliko število postojank. Obiskali smo le 3 od njih, Roglo, Planinski dom Trije kralji z obnovljeno cerkvijo in sv. Areh, in si jih ogledali, ustavili smo se tudi v cerkvicah, ki se obnavljajo, se odpočili. Več ostalih postojank pa smo srečali na naši poti ob povratku. Opazovali smo pohorski granit. Veliko je turističnih postojank z vsem udobjem in tudi vikend hišic, ki se še množe.

Uživali smo krasen zrak, v teh višinah in med drevjem, le ceste so bile ovinkaste. Po 17. uri smo se vračali s Pohorja z najboljšimi vtisi, spet med stanovanjske hiše, ceste, naselja.

V avtobusu je bilo veselo razpoloženje in petje, saj smo imeli s seboj harmoniko. Po istih poteh smo se potem preko Vranskega vrnili domov, po varni vožnji šoferja in prijetnem vodstvu g. Ludvika Travnika.

MARIJA LAVRIČ

OKROGLA MIZA

Je Kamnik res »črno lovišče«?

Pod tem, malce provokativnim naslovom je 10. oktobra potekala v prostorih LD Komenda okrogla miza, na kateri so sodelovali: Marija Sitar – predsednica IS, Anton Kotnik – svetovalec za kmetijstvo in gozdarstvo, Vid Kadunc in Anton Hočevar, ki v občinskih klopeh predstavlja kmete in njihove zahteve, Nande Vode, Stane Brozovič in Štefan Viriant pa so v svojem in v imenu lovskih družin pojasnjevali zaplete v zvezi z odškodninskimi zahtevki in povzročeno škodo na poljih.

Eden od vzrokov za »okroglo mizo« so bili tudi zavrnjeni petletni lovskogospodarski načrti šestih lovskih družin, ki upravljajo s kamniškimi gojišči divjadi. Zanimivo vprašanje je, zakaj je prišlo do zavrnitve na seji občinske skupščine? Menda je bil eden od razlogov nepoznavanje gradiva, saj ga delegati niso prejeli v celoti, ker da je preobsežno in brez konkretnih nalog. Te pa vsebujejo letni načrti gospodarjenja.

Pa drugi vzrok? Ta je »konkretnejši«, saj so kmetje z njim na skupščini dosegli zavrnitev načrtov s trditvijo, da lovci škode, ki jo na poljih povzroči divjad, ne izplačujejo vedno ali pa se ta ne izplača pravično.

Glasovanje je pokazalo, da se skoraj polovica delegatov ne želi izjasniti, ostalih 29 glasov pa se je skoraj simetrično razdelilo na »za« in »proti«.

Nočni sestanek v koči LD Komenda je poskušal razvezati »gordijski vozel«, ki so ga skupaj zavezali lovci in kmetje, razvezala pa naj bi ga občina. Poenostavljeno povedano; že na seji je Vid Kadunc predlagal, da bi odškodninske zahtevke kmetom izplačevala občina. Kot najemodajalec lovišča bi namreč najlažje izterjalo dolg od najemnika lovišča, saj ima v rokah pomembnega aduta. Najemniku lahko lovišče tudi odvzame, če ta ne spoštuje zakonskih določil.

Predlog ni bil sprejet, saj očitno zanj ni širšega interesa in potrebe, niti te rešitve ne predvideva zakon iz leta 1976. V reportažnem zapisu, ki ga je med kmeti, lastniki najbolj ogroženih posestev posnela kamniška televizija, je bilo namreč videti, da so zadovoljni z odškodninami, ki jih izplačujejo LD za škodo, ki jo povzroči divjad. V Stahovici je priznanje lovcem izrekel kmet Plahutnik, na Viru in v Motniku pa so se mu pridružili že Jeras, Matjan in Grabnar. Kratkega stika torej ni, niti kmetje niso navedli primera, ko v zadnjem času odškodnina ne bi bila izplačana, očitajoči pogledi pa so ostali. Zakaj?

Prav gotovo lovci poskušajo voditi čimbolj razumno politiko v gozdu, kar pomeni, da obstoj posamezne vrste ne sme priti pod vprašaj, prav tako kot se (divji prašič npr.) ne sme preveč razmnožiti. Lovci niso samo lovci, ampak so tudi vzgojitelji in varuhi in taki so nujno potrebni našim gozdovom. Moramo pa razumeti tudi kmete, ki so na svojo zemljo čustveno vezani in jim ni vseeno ali namesto pridelka dobe odškodnino. Denar ni vse in ne more nadomestiti kmetovega truda, znoja in sreče ob pogledu na uspevajoč pridelek, ne pomaga niti očistiti razkopane njive in poteptane koruze na more pripraviti za siliranje.

Naj ti naključni primeri povedo, da imajo oboji prav in da jih v to ne bo prepričala niti predsednica IS g. Sitarjeva, če se tega ne bodo zavedali sami. Kljub temu je poskusila: »Želim samo eno, ne glede na zakonodajo, da lahko le sožitje prinese pravo zadovoljstvo življenja v naravi. Kjer je kmet, je polje in živina, kjer je vrtnar, so rože in kjer je lovec, so živali, kajti lov je poleg konjička in športa tudi kultura.«

Anton Hočevar pa je dodal: »Kmetje ne nasprotujemo lovu, želimo pa sodelovati pri izdelavi takšnih načrtov, kot so lovskogospodarski. Smo pomembni uporabniki prostora, zato želimo human odnos, v katerem ne bo popuščanja divjadi. To nikakor ne pomeni, da je potrebno kakšno vrsto iz naših gozdov pregnati, ampak naj se z razumnim odstrelom le omeji njihovo izkoriščanje naših polj.«

Očitno čas za sprejetje petletnih lovskogospodarskih načrtov še ni prišel. Se tudi ne mudi, saj se pripravlja nova zakonodaja na ravni republike.

Naravni zakoni pa obstajajo že odkar svet stoji. Narava sama skrbi, da ne prihaja do brezvladja in anarhije. Pomemben subjekt v njenem življenju pa so tudi ljudje, tako kmetje, kot lovci. Oboji imajo pravice in dolžnosti, tudi »zelena bratovščina«, pa čeprav trenutno brez priznanih določil človeka. Naravnih zakonov pa ne priznava skupščina, zato je o »črnem lovu« absurdno govoriti.

MATIC ROMŠAK

Tel. 721-763
711-641
AVTOŠOLA
Domžale
Toneta Tomšiča 9

RAZMIŠLJANJE O LASTNINJENJU

Čigav bo Kamnik?

V splošni zmedi sprejetih, odloženih ali napovedanih zakonov je končni cilj vendarle povsem jasen in podprt tako rekoč s strani strank vseh barv. Ta cilj pa se imenuje »lastninska družba«, torej družba, ki bo imela urejene lastninske odnose, kar pomeni, da bo za vsako stvar (vredno ali brez vrednosti) znan lastnik. Lastnik pa bo lahko oseba – občan, več oseb skupaj, občina, država. V nobenem primeru pa ne bo več »družbene lastnine« ali nikogaršnje lastnine, na kar smo bili do sedaj navajeni.

Ob tem spoznanju pa ne vemo, ali bi se zjokali ali smejali. Vendar pa nam na smeh nikakor ne potegne, iz česar bi sklepali, da nam gre v glavnem le bolj na jok. Naš enovit samoupravljalski razred se bo začel deliti na tiste »ki imajo«, torej posedujejo kaj, in na tiste, »ki nimajo« oz. ne posedujejo nič. Prav tako se bomo razdelili na tiste, ki odločajo (v svojem imenu) in na tiste, ki izvršujejo, torej delajo (brez pravice odločanja). To bo nedvomno močno povečalo učinkovitost in uspešnost dela, seveda pa bo uspeh pripadal lastniku kapitala. Pri naših sosedih v Avstriji, Nemčiji itd. se ob tem načinu kljub temu da kar lepo zaslužiti in živeti. Bo morda tako tudi pri nas?

Lastninjenje je torej pred vrati, sedaj pa je na nas, kako ga bomo sprejeli. Sprejeti ga moramo, ker druge poti ni več. Torej bo najbolj prav, da se dela lotimo in izgradimo novo družbo, od katere vsi veliko pričakujemo.

Ko se boste jutri sprehajali ali morda kolesarili po kamniški občini mimo tovarn z znanimi imeni, mimo trgovin, po njivah in gozdovih, se kar vprašajte čigavo pa je to? Čigava bo tale lepa tovarnica? Čigava bo tovarnica, kjer jaz delam? Ali me bo lastnik sploh sprejel na delo? Priden sem, ampak, ali to zadostuje? Kaj vemo, kakšnega delodajalca bomo dobili? Ob teh vprašanjih si mirno obrišite potno čelo in za vsak slučaj poglejte navzgor, morda bo pomagalo.

Predvsem pa brez panike. Ni razloga za preplah. Popolnoma brez poznavanja lastninskih odnosov pa tudi nismo. Včasih bi se za ped zemlje pobili med seboj, kako se bomo šele tepli za cele tovarne? No zakon o lastninjenju nam vendarle daje možnost organiziranega in razumnega prehoda iz družbene lastnine v zasebno. Ponujajo nam tudi načela delitve, ki so najbolj kritična točka celotnega procesa. Vnaprej se ve, da bodo eni zadovoljni, drugi pa ne. Ve se tudi, da ni mogoče vseh zadovoljiti in niti vseh razočarati. Na kateri strani boste, je več ali manj odvisno od slučaja.

Toda čez nekaj let, morda čez dve ali tri leta bo slika Kamnika precej drugačna. Pojavili se bodo povsem novi naslovi, nova imena, novi znaki, nove firme. Da bi jih le bilo čim več! Prijatelja ali soseda boste vprašali: »Ti, pri kom pa delaš?«

Kamnik bo torej nekomu pripadal. Del njega bo prav gotovo tudi občinska last. Toda za vse se bo vedelo, čigavo je kaj. Kakšna firma bo tudi državna, pretežni del pa bo vseeno v privatnih rokah. Kaj pa bo v vaših rokah? Tukaj pa se začno osebne dileme in razpotja. Vse preveč smo prepričani, da moramo »posedovati« premoženje, da smo bogati. Kot premoženje pa redno vidimo le nepremičnine in denar. To pa ni prav. Naše premoženje so tudi naše delovne sposobnosti in predvsem naše znanje. Vse to pa je vredno samo toliko, kolikor dobička nam prinaša. Prodajali se bomo torej tja, kjer bomo lahko največ iztržili. In ko boste ugotovili, da lahko svoje delo in znanje sami bolje vnovčite kot v firmi »xy«, boste šli na svoje in v Kamniku se bo rodil nov podjetnik. Čez sto let bodo morda zopet podržavili podjetje, ki ste ga vi začeli graditi iz nič, ali pa samo s svojim delom in znanjem.

Obdobje, ki prihaja, bo dalo neslutene možnosti in potrebo po hitrem prilagajanju trgu in tako bodo na široko odprta vrata mladim sposobnim podjetnikom za razvoj novih dejavnosti. Zato se lahko tega le veselimo. Vendar ples se začenja in ne smemo ga zamuditi. Tisti, ki bodo sedaj čakali z rokami v žepu, bodo ostali brez plesalk. Tisto, kar bomo dobili kot delnice na račun preteklega dela, nam ne bo prineslo sreče. Z veliko delnicami še ne bomo bogati, bogati bomo šele od koristi, ki jih naj bi delnice prinašale, za te pa se ne ve, kakšne bodo. Z gotovostjo pa lahko trdim, da ne bodo prav visoke. Torej pogled nazaj in pričakovanje sreče ob pravični delitvi ne bosta dobra osnova za vaš socialni položaj v družbi. Treba bo začeti bolj aktivno iskati druge poti, ki več prinašajo. Pri tem si velja zapomniti osnovno pravilo, in to je, da je najbolj nesmiselno tarnati, da ni denarja in se ob tem ustavljati. Denarja – kapitala je dovolj in preveč in »sam pride tja, kjer voha dobiček«.

Podjetništvo se ne začenja s kupom denarja, ampak se s podjetništvom kup denarja šele ustvari. Znanje pa je najbolj iskano blago na trgu, zato ga ponudite in preizkusite. Zelo je prisotno prepričanje, da industrijski delavec in kmet nimata nobenih možnosti za podjetništvo. To je huda zmota. Prav iz teh slojev se bodo v bodoče porajali največji bogataši. Bodite med njimi! Srečno!

DANIEL ARTIČEK, dipl. oec.

GOSTILNA PLANINKA KAMNIK
CLUB MONTE CARLO
Titov trg 4, tel. 831-451

V prijetnem ambientu organiziramo ohceti in druga družabna srečanja. Z veseljem pa seveda postrežemo vsakega individualnega gosta.

Obiščite nas in prepričali se boste!

Zaključek planinske sezone

Kamniški planinci pod gradom v Štanjelu

Kamniški planinci so zaključili poletno planinsko sezono. Obe planinski postojanki na Kamniškem in Kokrškem sedlu sta zaprli svoja vrata. Odprte so ostale le zimske sobe. Oskrbniško osebje se je po nekaj mesecih odsotnosti vrnilo nazaj v dolino.

Planinsko društvo Kamnik je tako kot vsako leto v soboto, 19. 10. organiziralo zaključni izlet za najbolj delavne in prizadevne člane.

Obiskali so vasico Štanjel na Krasu. Najprej so si ogledali pršutarno v Kobjeglavi, se zanimali za postopek sušenja in način dela v pogojih kraškega vetra.

V Štanjelu so obiskali stalno galerijo L. Spacala. Ogledali so si več kot 100 njegovih razstavljenih del.

Posebno zanimiv je bil zatem še ogled Kraške hiše. V njej je bilo razstavljenih veliko predmetov, ki so bili še do nedavnega v rabi, pa jih je novi čas izrinil.

Vasica Štanjel skupaj z gradom predstavlja zanimivo zgodovinsko znamenitost. Grad bi bilo potrebno hitreje obnavljati, pa izgleda, da tudi tu denarne razmere niso najugodnejše.

Po ogledu in kosilu v bližnji gostilni so se kamniški planinci tokrat brez planinske opreme veseli in zadovoljni vračali nazaj v Kamnik.

STANE SIMŠIČ

PO SLEDEH ROJAKA JURIJA HUMARJA

Ni maral šole, nato pa postal učenjak

Jurij Humar se je rodil 14. aprila 1819 pri Debevčevih v Vodicah nad Mekinjami pri Kamniku. V šolo je hodil v Kamnik, ker je v Mekinjah tedaj še ni bilo. Pouk je bil v nemškem jeziku. Nič čudnega, da je sedemletni deček izgubil veselje do šolanja, pa tudi doma mu niso stali ob strani, ampak ga prej zbadali, saj šola na kmetih tedaj ni veljala kaj dosti. Zgubil je veselje do nadaljnjega šolanja in šolsko učenost je obesil na klin. Po več letih pa je ponovno začutil veselje do učenja. Sicer pa te dogodivščine zelo nazorno in hudomušno popisuje v pismu: Kako je gospod šel v šolo (Čudodelnik s Primskovega, str. 19).

V karlovški gimnaziji, ki jo je obiskovalo več gorenjskih fantov, je bil do sedmega razreda. Tega in osmega pa je končal na ljubljanskem liceju. Po maturi je stopil v bogoslovje, kjer je bil po tretjem letniku posvečen v duhovnika. Novo mašo je pel 31. julija 1847, star 28 let. Po končanih bogoslovnih študijih je bil kaplan v Adlešičih v Beli Krajini, nato v Črmošnjicah, kjer je ostal do leta 1858. Potem je prišel za kaplana v Sostro. Od tam je bil kot župnijski upravitelj poslan v Staro Oselico, potem pa je bil imenovan za župnika v Črmošnjcah, hkrati pa še za soupravitelja Planine nad Črnomljem. 14. junija 1876 je nastopil kot župnik na Primskovem na Dolenjskem in tam je ostal do smrti 19. decembra 1890. Umrl je v 72. letu starosti.

Zelo je razvil lastne sposobnoti

Kot na vse velike može, je tudi nanj vplival čas, v katerem je živel. Zdravljenje se je znašlo v krizi. Prihajali so ljudje iz ljudstva, ki so iskali novih, uspešnejših načinov zdravljenja. Le malo pred Humarjevim rojstvom je v Nemčiji umrl dr. Mesmer, pionir teorije o zdravljenju z naravnim magnetizmom. Ta teorija se imenuje mesmerizem.

Istočasno kot Humar je na Bavarskem živel in zdravil župnik Sebastian Kneipp. Uporabljal je zlasti vodo in druga enostavna naravna sredstva in zaradi uspehov je zaslovel po vsem svetu.

To je na mladega, raziskovanju odprtega Humarja naredilo velik vtis, hkrati pa ga je izzvalo k lastnemu izpopolnevanju. Še posebno po tem, ko je v Črmošnjicah prvič opazil svojo moč in učinek magnetizma. Zavedel se je lastne skrivnostne moči ozdravljanja, jo raziskoval in razvil do izredne popolnosti. Kupil je knjige o zdravljenju z magnetizmom. Kmalu je postal znan blizu in daleč in ljudje so se začeli zatekati k njemu po pomoč.

Avtor edinstvene knjige

Jurij Humar si je pridobil izredno široko izobrazbo. Temeljito je bil poučen v teoloških vedah, še poseben dar pa je imel za učenje tujih jezikov. Sveto pismo je imel v vseh slovenskih jezikih. Poleg teh je govoril ali razumel vse glavne evropske jezike. Preučeval je staroindijski jezik sanskrt. Na podlagi tega jezika ter slovenskih in germanskih jezikov je menda prvi v Evropi sestavil neke vrste mednarodni jezik z 2000 besedami in z 200 oblikami, ki naj bi prišel prav zlasti misijonarjem. To svoje delo je imenoval »Der Universal-Dolmetsch oder eine Sprache für alle Nationen des Erdkreises«. Knjigo je izdal in založil v Gradcu leta 1870 pod imenom G. Holmar. En izvod je poslal v Rim na Propagando – sedež ustanove za širjenje vere v misijonih – da bi služil misijonarjem. Ta je z ladjo vred v viharnu potonil. Drugega v francoskem jeziku je poslal v Pariz. Pripravil je še tretjega v angleščini. Napisal je tudi mašno knjižico, vendar je umrl pred oddajo rokopisa v tiskarno.

J. P.

Rojstna hiša Jurija Humarja

ZELENI SVETUJEJO

S pravilnim kurjenjem varujemo okolje in varčujemo

V času kurilne sezone se onesnaženost zraka močno poveča. Ljudje smo pozimi izpostavljeni prevelikim koncentracijam SO_2 v zraku. Tem pa bi se lahko izognili s pravilnim kurjenjem, saj k velikemu onesnaženju zraka v kurilni sezoni in veliki porabi energije prispevajo tudi številna individualna kurišča. Ta bodisi niso primerno opremljena ali pa se z njimi nepravilno ravna.

Zeleni Kamnika smo pripravili nekaj nasvetov za tiste, ki bi želeli nekaj prispevati za čistejši zrak pa ne vedo kako.

1. Pravilno kurjenje mora zagotoviti enakomerno odgorevanje kuriva. To pomeni, da kurivo zgoreva postopoma skladno s količino dovedenega zraka. To dosežemo tako, da zakurimo drva do žerjavice, ki jo potisnemo na eno stran kurišča, ob njej pa naložimo premog, ki odgoreva s strani.

2. Peči in kotli na trdo kurivo imajo najboljši izkoristek in najmanj onesnažujejo okolje takrat, ko kurimo skoraj s polno močjo.

Pomembno je, da ne vgradimo naprave s preveliko močjo, kar je najpogostejša napaka – še posebno je to pomembno pri trajnožarnih napravah.

3. Paziti je treba na presek dimnične tuljave, ki mora ustrezati višini dimnika, moči kotla in vrsti kuriva.

Tako moramo predvideti za deset metrov visok dimnik in za kotel moči od 15 do 30kW tuljavo premera 18cm za drva, 16cm za premog in 14cm za kurilno olje.

4. Izogibati se moramo nepravilnemu kurjenju v klasičnih kotlih. Takšno kurjenje lahko opišemo na naslednji način:

Na žerjavico smo naložili premog, ki žerjavico najprej zaduši (zato je izkoristek kuriva slab, onesnaženje zraka pa veliko), nato pa zagori v celoti. Ker veliko toplote naenkrat navadno ne potrebujemo, regulator vleka zmanjša dotok zraka v kurišče, zato se ogenj duši in spet pride do enakih posledic – slab izkoristek kuriva, kondenz dimnih plinov že v kotlu in onesnaževanje okolja z ne dovolj zgorenimi plini.

Za tiste, ki stojijo pred odločitvijo, kakšen ogrevalni sistem naj si kupijo, svetujemo naslednje:

– izberejo naj si tehnično primeren sistem, ki bo zadovoljeval njihove potrebe in želje

– ogrevalni sistem naj bo ekološko primeren

– izberejo naj si sistem, ki je ekonomičen, to se pravi, da so skupni stroški v življenjski dobi znosni.

Ko pa izbirate kurivo, pomislite na to, da bi čim bolj zmanjšali izgube – torej toplotno izolirati zgradbo. Ko je ta dobro toplotno izolirana, ni več tako pomembno, kateri energetski vir izberemo, saj je poraba sorazmerno majhna. Zato izberemo le en energetski vir za ogrevanje, kajti četudi smo izbrali drugega, bo poraba tako majhna, da nas ti stroški ne bodo prizadeli.

Sredstva, ki bi jih namenili napravam za izkoriščanje drugih energetskih virov, raje porabimo za odlično toplotno izolacijo zgradbe.

ZELENI KAMNIKA

Kako smo doživljali vojno

Nobena stvar ne zedini nekega naroda tako, kot to stori vojna. V »naši« vojni smo vsi dihali isto sapo, vsi smo tešili svoja čustva, rodila se je tudi zavest – braniti samostojnost nove državice.

Dolga veriga naše potrpežljivosti in ponižnoti je pretrgana. Vsak od nas je nehote začel sestavljati zgodovino nove Slovenije. Vsak od nas je tako ali drugače preživel dneve agresije...

V Kamniku se ni preveč čutilo, da je vojna, samo na ulicah ni bilo ljudi. Ob alarmih, ko so bili vsi drugi panični, smo mladi v kleti igrali karte.

MITO

Vojno sem doživljal s pomočjo medijev – besed in slik, pa tudi v živo na prizorišču. Vendarle sem se trudil, da bi večino dneva preživel normalno, da bi vojno z mislimi odrinil daleč stran.

ANDRAŽ

Dogodki vojne so obkrožali tudi mene in mojo družino. Moja »radovednost« me je gnala v Trzin kot mnoge mlade. Opazovali smo streljanje kot zanimiv film in šele sedaj vidim, kako kratke pameti smo bili. Tudi letalski napad sem doživeli – radijski stolp je le 1km stran od doma in zvok je bil močnejši kot pri najhujšem grmenju.

GREGOR

Takoj po šolskem pouku se je začela 10-dnevna vojna za Slovenijo, ki sem ji bil priča tudi sam. Na drugi dan vojne sem bil v Trzinu, kjer je TO zadrževala 5 ali 6 tankov, ki so hoteli čez most proti Brniku. Videl sem, kako so mojega prijatelja zadeli v nogo. Večino drugih stvari sem spremljal po TV. Po tistem, kar sem videl v Trzinu, me niso presenetili pogosti odhodi v zaklonišča.

ANTE

Med vojno v Sloveniji sem bil doma. V Ljubljani sem spremljal slavnostno razglasitev samostojne Slovenije, dva dni kasneje pa so zjutraj okrog šeste ure mimo vasi Komenda, v kateri živim, peljali tanki, namenjeni na Brnik. Vojne v sami vasi nismo občutli, a zraven nas je na cesti Mengeš–Branik prišlo tudi do spopada med vojsko in TO, kar sem spremljal z balkona svojega soseda.

Same vojne nisem jemal preveč resno, čeprav bi jo najbrž moral.

SAŠA

23. 6. smo se odločili, da gremo na morje. 26. 6. zjutraj so po radiu začeli oddajati poročilo o tem, kako so se iz slovenskih vojašnic pomaknili vojaki JLA in poskušali zapreti vse mejne prehode. Razmišljali smo o tem, kako bi se čimprej odpravili domov. Na plažo smo še vedno odhajali, vendar s tranzistorjem. Ko so po radiu sporočili, da je Črni Kal odprt, smo se odpravili domov. Skozi Ljubljanno smo vozili, ne da bi vedeli za zračni napad. Po kakšni uri vožnje po Ljubljani smo se končno uspeli prebiti do doma.

NATAŠA

Ati je bil v dveh dneh vpoklican k TO. Bilo me je strah misli, da ga zadnjič vidim. Stražil je radijski oddajnik Domžale. Čez nekaj dni je prišel domov za uro, da se je stuširal, in ravno takrat so oddajnik bombardirali.

SABINA

Najbolj sem se prestrašila, ko so z letali bombardirali oddajnik v Domžalah in na Krvavcu. Nikoli se še nisem počutila ogrožene, prvič zdaj, ko so navsezgodaj zapele sirene za letalski napad. Nikoli si nisem želela slišati granate in strelov iz avtomatov, vendar sem to doživela in bojim se, da ne bi bilo še kaj hujšega.

VERONIKA

Nimamo urejenega zaklonišča, zato smo se morali sami znajti ob alarmu: podpreti zidove, zapreti in še dodatno zavarovati okna in vrata. Kar naprej smo pričakovali ponovne napade; mislim, da smo se letal najbolj bali.

ALENKA

Še napol v sanjah sem prižgal radio in hotel zaspati. Vendar so na radiu govorili samo o tankih in armadi. Ko sem nato s pozornsotjo začel poslušati, sem prišel do zaključka, da je Slovenija napadena.

TONI

Čas brutalne vojne po Sloveniji sem preživel doma pri televiziji in skrbno spremljal dogodke. Doma smo bili vsi razburjeni, še posebej ob alarmu za zračni napad.

JURE

Vojno sem spremljal preko televizije in radia, saj vojna vihra do Kamnika ni segla. Po TV sem gledal, kako so tanki podirali prepreko okoli mojega bivšega bivališča v Ljubljani, kar me je najbolj prizadelo. Zelo sem zadovoljen s politiki in mediji, ki so dosegli, da je vojna trajala »le« 10 dni.

MIHA

Vsak dan smo spremljali dogajanje po televiziji in radiu. Okupacijski vojaki so neusmiljeno povzročali škodo. Žal mi je tistih mladih vojakov, ki so moralji umreti, pa čeprav niso povsem doumeli, kaj se dogaja.

PETRA

Skrbelo me je za moje sorodnike, ki živijo v Ljutomeru, kjer so bili letalski napadi na barikade. Bilo je okoli dvajset tankov in moja babi je bila vsa prestrašena, ker ima hišo ob cesti.

DAMJAN

Vojno sem preživljala večinoma doma pred radijskim sprejemnikom ter poslušala tiskovne konference, ki so me seznanjali z dogajanji na bojiščih, v skupščini ter med tujo javnostjo. Ni me bilo posebno strah, ker nisem doživela nič osebno tragičnega.

KARMEN

Vse težave so se začele že v prvem tednu naših počitnic, in to na dan razglasitve samostojne Slovenije. Z avtobusom sem se sama vračala z morja, ker se je bližal moj odhod v Anglijo. A v Kopru se je avtobus ustavil in morali smo izstopiti, ker so bile pri Kozini barikade. Presedli smo se na vlak in se s strahom v srcu odpeljali proti Ljubljani. Srečno sem prispela domov, tu pa izvedela, da brniško letališče zaprli in da bo moje potovanje v Anglijo splavalo po vodi. Doma sem životarila še kakšnih 20 dni, potem pa sem v skrbeh za svoje domače vseeno odpotovala.

MOJCA

Na dan razglasitve države Slovenije smo imeli v Radomljah praznovanje z ognjemetom in kulturnim programom. Naslednji dan, ko sem šel k stricu pomagat v mlin, pa sem po radiu slišal, da se je začela agresija na Slovenijo. Tisti dan so v mlinu nakupili ogromno moke, tako da smo morali obnoviti zaloge. Ob 18.00, ko sem zaključil delo, sem šel na križišče, kjer je bilo že nekaj krajanov. Čez nekaj minut je začelo pokati in ugotovili smo, da je to v Trzinu. Dva dni kasneje so poklicali strica, ki ima terensko vozilo, v TO. Tam je ostal 23 dni. Medtem sem v mlinu pospravljal sam, v skrbeh za strica.

SANDI

Prišel je čas počitnic in brezskrbnosti. A nam, ki smo civilizirano ljudstvo, ki cenimo življenje, mir, svobodo, ki poznamo politični dialog, so namesto besed spregovorile puške in granate. Na koncu so ostale ruševine, jok, strah...

Želim v miru preživeti svojo mladost, brez pušk, tankov, barikad, ruševin in bolečine. Upam, da ne zahtevam preveč?!?

MARJETA

Še smo korak stran od uresničenja naših političnih stremljenj. Še je blizu nas slišati streljanje in eksplozije.

Bo kdaj na Balkanu spokojno jutro, kjer bo slišati le gruljenje belega goloba?

LUKA

dijaki 2.č
SENŠRM
Kamnik

Kako varen je vaš dom

Vsako leto je oktober posvečen tudi varstvu pred požari. O tem sta pripravila Gasilska zveza in Ministrstvo za notranje zadeve Slovenije vprašalnik. Sami lahko preverite, kako je z varnostjo pred ognjem pri vas doma in v neposredni okolici doma.

Poglejmo vprašanja:

1. Ali so vžigalice in vžigalniki varno shranjeni pred otroci?
2. Če ste kadilec, imate dovolj ognjevarnih pepelnikov?
3. Ali so priključki električnih naprav brezhibni in ustrezni?
4. Ali so ogrevala strokovno vgrajena na negorljivi podlagi in odmaknjena od gorljivih predmetov?
5. Ali hranite gorljive odpadke v negorljivih posodah?
6. Ali so gospodinjski aparati (hladilnik, pralni stroj, TV aparat) dovolj odmaknjeni od sten, da je omogočeno hlajenje?
7. Ali so vnetljive tekočine uskladiščene v primerni embalaži in na varnem mestu?
8. Ali so pršilne doze ustrezno zaščitene pred segrevanjem (sončnimi žarki, ogrevala)?
9. Ali je plinska inštalacija strokovno montirana in ustrezno vzdrževana?
10. Ali so pomožni prostori (klet, garaža, podstrešje in stavbe) urejeni in čisti?
11. Ali imate ročne gasilne aparate in jih znate uporabljati?
12. Ali ste kdaj razmišljali, kako bi se varno umaknili iz prostorov v primeru požara?

Če boste na sva vprašanja odgovorili z **DA**, je možnost požara pri vas majhna; če pa bi vseeno izbruhnil, bodo gasilci lažje in varnejše pomagali. Če pa je odgovorov z **NE** več, morate temeljito premisliti in čimprej narediti vse potrebno, da boste odpravili nevarne napake. Če ne veste kako, vam bodo radi pomagali in svetovali v najbližjem gasilskem domu.

V. M.

Nasvidenje otročijada

Vesele otročijade je konec! Škoda, kajne otroci, saj smo tudi mi iz Mladinskega centra neizmerno uživali v vaši družbi. »Kaj bomo pa delali v ponedeljek«, nas je vprašal zaskrbljen mlečnozobec v petek zvečer, ko je bilo konec še zadnje, od petih prireditev v Tednu otroka. Spravil nas je v zadrego, iz katere smo se rešili z »debelo« obljubo, da bo ta ponedeljek zanesljivo prišel prav kmalu. Tam okoli novega leta bi se že spodobilo kakšno veselo otroško rajanje!

Joj, le kaj se bomo učili v plesni delavnici?

Upamo, da ste se v pravljični delavnici naučili pravljico o čudežnem ogledalcu. V likovni delavnici ste bili prav ustvarjalni in čisto vsem obiskovalcem so bile vaše umetnine všeč. Priporočamo vam, da korake iz plesne delavnice ponavljate vsak dan. Tako boste še velikokrat lahko uživali ob popularni Lambadi in nori disko glasbi. Upamo, da ste na otroškem parlamentu povedali vse »žulje« in ne pozabite, da se kmalu zopet srečamo. Pa petkov ŽUR, vam je bil všeč? Ste si za slovo od otročijade odnesli svojo veselo »fotko smotko« ali vsaj prijeten spomin na norenje v športni hali. Priznajte, da ste prvič v življenju videli, kako se dela iz starega papirja nov papir in se prepričali, kako koristno je zbiranje starega papirja. Na lastna ušesa ste slišali, da iz starega časopisa DELA nastane natanko dovolj papirja za novega. K sreči velike čeljusti iz stojnice zdravih zob niso zgrabile nobenega radovedneža. So bile pa zanimive, kajne? Likovna delavnica je bila nadvse imenitna, predvsem tisti kotiček, v katerem je ustvarjal Bogdan Potnik vaše karikature. Marko Dolenc in Tomaž Schlegl pa sta neumorno ustvarjala in vi ste jima pomagali.

Menda vam je bil ansambel kar všeč, pa mlada voditeljica Mirjam tudi. Plesalke ste bile pa čisto nore na Andrejo (pa kar priznajte, da ji tudi zavidate, ker zna tko full dob'r plesat' nori disko ples, a ne?). Najlepša je bila stojnica »zelenih«, saj je ponujala sredi direndaja v športni hali košček narave. Ampak najbolj obiskana je bila lepotilna delavnica, kjer so vas neutrudno lepšale naše tabornice. Seveda, kdo pa na ŽURU ni rad čeden! Na nori modni reviji smo pričakovali več norih modnih manekenk. Med njimi so bile tudi »vesele Štajerke«, ki so nas že med tednom zabavale z imenitnim skečem.

Ampak zmaj iz Zmajčkovega butika, ta je bil pa ta glaven. Pa smešen tudi zaradi kotalk, saj doslej niste vedeli, da znajo zmaji tudi kotalkati. Ste poskusili kakšno njegovo dišečo dobroto?

Tudi otvoritev ŽURA je bila ravno ta pravšnja: veseli pevski zborček Marinke Aparnik in plesno gimnastične akrobacije so vam bile tudi všeč. Ja, učenke OŠ FRANA ALBREHTA pa znajo!

Če smo ga kaj polomili, nam oprostite, ampak mi smo želeli najboljše za vas!

Hvala vsem dobrim ljudem, ki so nam pomagali pri izvedbi prireditve: **Ljubljanski banki iz Kamnika** za cekinčke, **Ideji iz Kamnika** za tiste mehke, živopisane blazinice, na katerih ste greli ritke, **Svilanitu iz Kamnika** za njihove prelepe izdelke in darilca za otroke na Hrvaškem, **Kočni in Drevesnici iz Kamnika** za sočne in sladke dobrote, **Slovinu iz Ljubljane** za pijačo naše mladosti – COCTO, **Iliriji Vedrog iz Ljubljane** za žavbice v lepotilnem kotičku, **trafikama CICA in PETEK iz Kamnika** za kup majhnih drobnarij, **Kemostiku iz Kamnika za lepila,** ki jih je dovolj še za eno otročijado, **Damastu iz Kamnika** za blagce in trakce, **drogerijama MIJA in POLONA** za šminke in dišavice, **ZMAJČKOVEMU BUTIKU** za svojega junaka in dobrote, **CEDAMU iz Domžal** za pijačo, **gradbeniku Romanu Žurbiju** za pomoč pri postavitvi odra, **Turističnemu društvu Kamnik** za stojnice, **OŠ FRANA ALBREHTA** za mize, stole in klavir, pa za t'ršici, zborček in telovadke in seveda velika hvala vsem našim voditeljem delavnic, ki so bili z nami.

Ampak čisto vseh pa še nismo pohvalili. **Zveza kulturnih organizacij** nam je na stežaj odprla vrata v dvorani nad kavarno Veronika, **CATV** pa je dogajanja pridno beležila na filmski trak.

Pa še vsem darovalcem igrač, zvezkov, svinčnikov lepa hvala, ker ste jih poklonili žalostnim otrokom na Hrvaškem.

Zdaj pa čisto zares ŽIVIO!

IVANA SKAMEN
Mladinski center Kamnik

Otroški parlament

Vsi poznamo tisti pregovor: »Kadar odrasli govorijo, otroci molčijo.«

Vsakdo od nas je te besede slišal najmanj enkrat v življenju – seveda takrat, ko smo bili še otroci. Otroci torej niso enakovredni sogovorniki odraslim, da soodločanja in dogovarjanja sploh ne omenimo.

Otroške besede so pogosto prezrte in preslišane!

Ravno zato smo se v Klubu staršev in Klubu vzgojiteljev odločili, da pripravimo pravi mali parlament in nanj povabimo male poslance z vseh kamniških osnovnih šol, da predstavijo svoja poslanska vprašanja in pobude. Da bi omogočili neposredno informiranje, so bili na ta parlament povabljeni tudi kamniški vladni možje: g. Maks Lavrinc, g. Dušan Žumer, g. Olaf Grbec, poleg njih pa tudi g. Tone Ftičar kot predstavnik Zveze kulturnih organizacij in g. Marija Reba kot predstavnica »Zelenih«.

Beseda parlament se sliši sicer zelo učeno in tuje za otroška ušesa.

Vendar pa smo vsi, tudi mlajši poslanci, vsaj približno vedeli, da je parlament prostor, ker se pametni odrasli pogovarjajo o samih pametnih stvareh, ki jih otroci tako malo razumejo. (Priznajmo tudi to, da marsikateri odrasli nekaterih stvari ne razumemo.) Parlament je tudi tisto, ko ti pametni odrasli hodijo na govorniški oder in v mikrofone govorijo vse mogoče stvari. Nekateri odrasli včasih govorijo enolično in dolgočasno, drugi pa precej razburjeno. Pri tem nekateri celo krilijo z rokami. Če te gledamo na televiziji, se nam zdi, da se odrasli v parlamentu tudi kregajo, torej je kdaj pa kdaj tudi napeto. Na koncu, ko so si očitno ti pametni odrasli že vse povedali, pa dvignejo roke, glasujejo in preštevajo glasove.

Ja, čisto zares takšen je pravi parlament. Vender pa je najbolj pomembno to, da se odrasli tam pogovarjajo in dogovarjajo o mnogih stvareh, ki so življenjskega pomena.

Pogovarjanju je bil namenjen tudi sredin (9. 10. 1991) otroški parlament.

»Ta glavni in ta pomembni« so bili naši otroci. In tisti pregovor o molčečih otrocih ta dan ni veljal. Otroci so spraševali, odrasli pa so odgovarjali. Treba pa je povedati, da otroška vprašanja niso bila niti najmanj otroška ali otročja. Še več – vražje resna in zapletena so bila, kar je vse odrasle prepričalo, da se otroci zelo dobro zavedajo vseh težav, ki jih moramo reševati odrasli in s katerimi se srečujemo vsi v našem vsakdanjiku.

Naši gostje, ki smo jim rekli stari mački, so se morali pošteno potruditi, da so zapletene reči razložili na preprost način. Veliko odgovorov je posredoval g. Dušan Žumer – seveda tiste, ki so se nanašali na nevarne pasti v prometu, ki so jim izpostavljeni otroci na poti v šolo. Tudi g. Tone Ftičar je moral odgovarjati na vprašanja, ki so se nanašala na kulturo. To je vsekakor pohvalno, da se naš mladi rod zanima tudi za kulturo. Kamniški župan, g. Maks Lavrinc, je moral pogosto razlagati, da smo pač v takšnih časih, ko je denarja premalo tudi za najnujnejše potrebe. Mlade poslance je med drugim žulil tudi slab materialni položaj na šolah, to, da imajo slabe in tesne šolske stavbe, da nimajo kolesarnic, »skate« parkov, bazenov... Padlo je celo vprašanje, zakaj ne povišajo plač njihovim staršem, otroci so spregovorili tudi o brezposelnosti in socialnih stiskah. Mislim, da je parlament našega župana s temi resnimi in zrelimi vprašanji kar precej presenetil. Na vprašanja v zvezi s športom in otroškimi igrišči je odgovarjal g. Olaf Grbec. Gospa Marija Reba pa je prijazno spregovorila o škodljivosti kajenja, saj je nadebudnež vprašal, zakaj je kajenje škodljivo, nekdo drug pa celo to, zakaj iz naših lokalov kadilcev preprosto ne vržejo ven, tako kot počnejo na zahodu. O otroški ekološki osveščenosti so pričala tudi vprašanja o divjih odlagališčih in nevarnih odpadnih snoveh v potokih. Marija Reba je skušala razložiti tudi te probleme.

In čisto na koncu so mladi poslanci izrazili željo, da bi se še srečali na takšnem otroškem parlamentu. Vprašanja so namreč kar deževala, tako da so nekatera tokrat ostala brez odgovora. Ampak mi smo obljubili, da bomo tudi nanje poiskali odgovore.

Vtis, ki ga je otroški parlament in tudi poslanci, naredil na odrasle, je enkraten. Otroški poslanci niso bili prav nič sramežljivi, njihova vprašanja pa zahtevna in tako neposredna, da bi se lahko kosali z odraslim parlamentom. Da niso kar tako, so pokazali mladi poslanci iz OŠ Komenda-Moste, ki so v pogovoru odločno nasprotovali g. županu z ostrim protestom. Bravo!

In če smem izdati del pogovora z našim županom po tem parlamentu – tudi on je rekel, da je bil ta parlament ravno tako težaven in »zaresen« kot odrasli, ki je kot po naključju potekal istega dne v zgodnejših popoldanskih urah. Vendar pa je imel vtis, da so včasih skozi otroška usta spregovorili tudi odrasli s svojimi težavami.

Zapisnik je že napisan. Tudi odgovori na poslanska vprašanja in pobude se že iščejo. Ostaja pa obljuba, da bomo takšno srečanje še ponovili. Zato, mladi poslanci – še enkrat bravo in kmalu nasvidenje.

BREDA PODBREŽNIK
VUKMIR

MARKO PREZELJ O SVOJEM HIMALAJSKEM VZPONU 1

Quo vadis – alpinist?

Turobnega zimskega popoldneva, ko sem se komaj odločil, da bom namesto študija odšel na lenoben trening v telovadnico, je zazvonil telefon!

»Slišal sem, da si odpovedal svoje članstvo v odpravi!«, me je z resnim glasom pozdravil Andrej, ki je pred nekaj meseci že drugič stal na vrhu Everesta. Tudi njemu sem pojasnil, da si zaradi študija ne smem privoščiti trimesečne odsotnosti.

Globlja resnica pa je bila v tem, da zaradi udeležbe na treh odpravah v preteklosti še vedno nisem opravil izpita iz organske kemije, ki zahteva malo več časa. Križ čez odpravo sem naredil predvsem zato, da bi se odločno vrgel v študij. Andrej pa je zlahka zamajal še sveže temelje moje trdne študijske volje. S Tonetom, vodjem odprave, sta se namreč zmenila, da naveza, ki bo plezala v JZ razu lahko deluje povsem samostojno in od doma odide tudi pozneje. Dogovorila sva se za nekaj dni premisleka.

Na prejšnjih treh odpravah, še posebej na »Šiši«, sem se pač marsikaj naučil, zato me velike odprave niso več pretirano privlačile. Takrat sem zapisal v svoj dnevnik:

»Tone mi pravi, da sem razmetaval čas, energijo, priložnosti, celo varnost... Razumem ga, ker je stvari opazoval iz »doline«, vendar se ne strinjam povsem z njim.

V devetnajstih dneh življenja pod hribom sem, če lahko tako rečem, po svoji krivdi zapravil »le« en dan. Energija! Res sem jo trošil tudi v napačni smeri, a kljub temu nisem bil nikoli izčrpan, marsikdo pa je imel od tega tudi konkretne koristi, ki niso bile ravno cenjene. Priložnosti je bilo veliko manj, kot sem pričakoval, zato nisem imel kaj razmetavati, varnosti pa nisem niti enkrat postavil pod vprašaj, vsaj v primerjavi z zmagovalci ne...

Pa vendar, v bazi ali doma, na toplem, celo meni izgleda vse tako preprosto, vsaka napaka razpoložljiva in popravljiva, vsaka kretnja izvedljiva... Tudi celotno alpinistično početje se mi včasih na toplem zdi skrajno nerazumljivo! Z ničemer pa ne morem povrniti neizrekljivih občutkov, razmišljanj, šumov, vonjav in zaznav, ki so značilne za trenutek tam in tedaj; kot začimba, ki da je edinstven okus jedem! In spet se pojavi našteto dvomov in vprašanj... Celo Pavletove črne prste, s katerimi je zmrznil tudi del mojega himalajskega navdušenja, bi poskusil obuditi v življenje. Dolgo sem opazoval tihe, otožne širjave, predno je spolzela vame tista neodločna, očem nevidna zmagovalka, zaradi katere sem se brusil in žrtvoval skoraj celo leto – izkušnja. Grenkoben okus neuspeha je pogosto trajnejši od vseh opojnosti pijanega uspeha.

A »Šiša« ostaja! In z njo tudi marsikatera želja, ki mi bo prej ali slej okupirala nemirne misli.«

Predlagana možnost je pomenila najboljšo možno rešitev. Z Andrejem sva se ves čas odlično razumela. V resnici nisva imela skrbi z nosači, kuhinjo, šarpami in podobnimi »malenkostmi«, za katere se običajno porabi kar precej živcev, časa in energije.

Skrbela sva le za svoje plezanje po hribih. Hvala Tone za pomoč pri uresničitvi želja, ki sem jih marsikdaj že ograjeval s pametjo, hvala tudi za nove pobude.

Sprva sem mislil, da bom na odpravo odšel le, če prej opravim izpit iz organske kemije. Vem, da sem takšno odločitev sprejel le zaradi mirne vesti, kajti če bi se pred odpravo povsem posvetil študiju, bi bil na odpravi dober samo za kuharskega pomočnika. Sam pri sebi sem vedel, da se bom raje pripravljal za odpravo, kakršno sem si že od nekdaj želel. Tega nisem upal priznati niti sebi, niti najdražjim, ki so me z dobrimi namenimi prepričevali, naj se posvetim študiju in Himalajo pustim pri miru.

Za stopnjevanje negotovosti sem poskrbel dva meseca pred odhodom, ko sem si pri nepotrebnem in nespametnem padcu s plezalne stene v telovadnici zlomil navikularko v levem zapestju. Diagnoza: mesec in pol mavca in še tri tedne razgibavanja. Damijan, zdravnik odprave je pošteno zajel sapo, ko me je zagledal. Po posvetu s specialisti pa je povedal, da kljub vsemu še lahko računam na svojo udeležbo. Ni bil najbolj prepričljiv.

Resen trening je splaval po vodi. Z mavcem na roki sem lahko le trikrat tedensko tekal po gozdu. Posvetil sem se tudi študiju in opravil izpit. Pa ne iz organske kemije.

Štirinajst dni pred odhodom so mi mavec, ki sem ga moral zaradi prevelikih obremenitev vmes enkrat zamenjati, sneli. Imel sem občutek, da mi bo roka odpadla. Prvi trenutek sploh nisem verjel, da jo bom še lahko uporabljal, kaj šele plezal. Po tednu dni intenzivnega razgibavanja in teka po gozdu je bila roka že uporabna, moja udeležba na odpravi pa ni bila več vprašljiva.

»A fehtaš? Kmal' bomo sam še za take delal!«, mi je zabrusil lastnik trgovine z gradbenim materialom, ko sem mu nadvse prijazno ponudil v branje prošnjo za finančno podporo. Sprva sem se tako ustrašil teh trdih besed, da mi je vzelo sapo in orosilo izgubljene oči, nato pa sem odšel domov, se ulegel na posteljo in tuhtal ali »fehtam« ali zbiram vbogajme za vrhunski alpinizem.

Po treh dneh očiščevalnega počitka sem se odločil, da bom »fehtal« le še pri takih, ki alpinizem vsaj poznajo, ostalih in sebe pa nisem hotel več vznemirjati v vzvišenem prepričanju.

Vino, te poznam?

To vprašanje bi si lahko zastavil marsikateri Slovenec in mnogi bi moral le skromno odkimati z glavo. Kultura pitja vina je v naši deželi še vedno na zelo nizki ravni in ker je ravno čas trgatve, bom poskušal do »Martina« natrositi nekaj podatkov, pravil in nasvetov, ki vam bodo morda pomagali, da boste v vinu spoznali tisto, kar vam je bilo precej časa skrito.

Slovenija, ta mali kotiček sredi Evrope na svoji zemji rojeva vina za vse okuse. Od Drave pa vse do madžarske meje in na jug do Slovenskih Konjic najdemo nežna, a polna vina, z izbrano kislino in precej nepovretega sladkorja. V Slovenskih goricah rastejo dišeči renski in laški rizlingi, katerih pozne trgatve so vina za prav posebne priložnosti. Od Pohorja pa vse do Slovenske Bistrice najdemo srednje močna, polsuha vina, kot sta sauvignon in ritoznojčan. Za ljubitelje aromatičnih, sladkih vin pa omenimo najprej mariborski okoliš in Gornjo Radgono. Dišeči muškati, beli burgundci in traminci so vina za gurmane, sladka in polna. Z enakimi sortami se ponašajo tudi Ljutomerskoormoške gorice, ki pa dajejo vino tudi ljubiteljem manj sladkih vin. Ta sorta je šipon, ki je nežnega in kiselkastega okusa in je primeren k vsaki vrsti hrane. V Prekmurju lepo uspeva modra frankinja. Višek podravskega vinorodnega rajona pa so strme Haloze in bližnji Ptuj, v katerem hranijo najstarejše slovensko vino – Zlato trto iz leta 1917.

Vpliv toplotnega podnebja Panonije je čutiti tudi v Posavskem vinorodnem rajonu, kjer so doma predvsem lahka bela in rose vina. Bela vina so predvsem suha (kiselkasta), vendar z diskretno aromo in cvetico. Okolica Krškega in Brežic daje izredna predikatna vina, polsladka a z malo alkohola. Najbolj značilni sorti sta laški rizling in sauvignon. Še lažja so rose vina, so svežega, kiselkastega in rahlo trpkega okusa. Najznačilnejši predstavnik je cviček, ki je suho vino z malo alkohola. Zaradi skladne kisline prija predvsem starejšim ljudem, medtem ko bodo tisti, ki v vinu iščejo polnost in aromatičnost, razočarani. Najznačilnejši vini metliškega okraja pa sta prav gotovo metliška črnina, rdeče in suho vino, z navdihom trpkosti in Kolednik, nežna, polsladka pozna trgatev laškega rizlinga.

In kaj nam nudi Primorski vinorodni rajon, z močnim vplivom sredozemskega podnebja? Ob Jadranu in na Krasu so razširjene predvsem rdeče sorte, med katerimi so najbolj upoštevane teran, refošk, kabernet sauvignon in merlot, v Vipavski dolini in Goriških Brdih pa prevladujejo malvazija, tokaj, pinot, vipavec in rebula. Prav slednja ne dosega več željene polnosti in naziva vrhunsko vino, saj grozdje zaradi obilne rodnosti ne dosega željene kvalitete. Od belih vin bi omenil še tokaj, visokokvalitetno aromatično suho vino, z lepo cvetico in vipavec, kakovostno suho vino zlate barve, s svojstveno aromo in precej alkohola. Najboljši letniki so primerni za staranje, saj šele po več letih dosežejo polno zrelost.

Ljubiteljem močnih rdečih aromatičnih sort ustreza merlot, vino, ki svoje značilnosti pridobi šele z večletnim staranjem v leseni posodi. Zadnja leta se vse bolj uveljavlja tudi »bordo« (po znameniti francoski vinorodni pokrajini) tip vina, z imenom barrique, ki se stara po podobni metodi, vendar morajo biti hrastovi sodi novi. Iz lesa se namreč izločajo polifenalne snovi, ki dajo vinu poseben okus. Povsem drugačno vino je kraški teran. Pridobivajo ga iz sorte refošk, njegova značilnost pa je v tem, da mlečna in ogljikova kislina dajeta vinu svojevrstno cvetico in skladno aromo. Vino ima malo alkohola in precej kislin, a je kljub temu polno in zelo pitno. Biser te sorte je nedvomno specialno arhivsko vino teranton, saj pri njegovi vinifikaciji ne uporabljajo žvepla, v sebi pa združuje najboljše sortne značilnosti grozdja refošk.

V dosedanjem tekstu sem omenil nekaj izrazov, ki jih bom poskušal razložiti. Vina delimo po kakovosti; **namizno vino** je brez geografskega porekla in je navadno mešanica različnih sort. **Namizno vino z geografskim porekom** je že organoleptično ocenjeno in sicer mora dobiti od 14–16 točk (20 možnih). V ta razred sodijo pitna vina, včasih tudi dosladkana in dokisana. **Kakovostno vino** se navadno še vedno polni v literske steklenice in je ocenjeno od 16,1–18 točk, kar pomeni, da je v korist harmoničnosti okusa, še vedno dovoljena izboljšava. Namizna vina z geografskim poreklom imajo na zgornjem delu steklenice rdečo zaščitno znamko slovenskih vin, kakovostna pa srebrno in v redkih primerih tudi zlato, ki se podeljuje vinom, ocenjenim z najmanj 17,51 točke. **Vrhunsko vino** ne sme biti dokisano ali dosladkano, predelano, izšolano in steklenično pa mora biti na pridelovalnem območju. Ocenjeno je z najmanj 18,1 točke. Vrhunska vina imajo lahko še dodatne oznake – predikate. **Pozna trgatev** pomeni, da je bilo grozdje obrano vsaj dva tedna po redni trgatvi. Vino iz takega grozdja je bolj polno in zaradi višjega ekstrakta primerno za arhiviranje. Vsebuje 91 Oechslejevih stopinj sladkorja na liter. Za lažje razumevanje lahko stopinje preračunamo v odstotke (91:4)–3=20% slakorja. **Izbor** je vino, proizvedeno iz odbranega, zrelega in nepoškodovanega grozdja, vsebuje pa 23% sladkorja. **Jagodni izbor** pridelajo iz jagod, (ne več celih grozdov) napadenih s plemenito plesnijo, v vinu pa je blizu 30% sladkorja. Z **ledenim,** pa označimo vino, pridelamo iz na trti zmrznjenega grozdja. Preden grozdje oberejo, mora biti temperatura vsaj štiri dni najmanj –6°C. Vino nima veliko alkohola, pač pa veliko kislin in še več nepovretega sladkorja. **Suhi jagodni izbor** je kralj vin, pridelan iz posušenih jagod. Sam postopek pridelave je izredno zapleten in drag tudi zaradi izgube pridelka. Po okusu je to vino medeno sladko in gosto tekoče, svoj vrh pa doseže šele po deset in več letih. Vsebuje lahko tudi do 47% sladkorja.

Ker sem omenil organoleptično ocenjevanje, naj povem, da se naša vina (tudi na vsakoletnem vinskem sejmu v Lj.) ocenjujejo po Buxbaumovem sistemu in sicer se barva vina ocenjuje z 0–2 točkama, prav tako tudi čistost vina, vonj se lahko točkuje z 0–4 točkami, okus pa z 0–12 točkami.

Vina delimo v dve skupini, v suha in sladka. Pri suhih vinih je skoraj ves sladkor prevrel v alkohol, zato je bolj čutiti kislino, sladka vina pa so bolj bogata z buketnimi snovmi in namenjena za pokušanje v kozarcih za liker, kar pomeni, da jih ne smemo ponuditi skupaj s hrano.

Z nekaj pojmi smo razčistili, zato še nekaj besed o vrhunskih izdelkih slovenskih vinogradnikov, ki jih je še moč dobiti v prodajalnah. Ker se bližajo prazniki, ta informacija verjetno ne bo odveč.

SIVI PINOT ali RULANDEC, l. 1990, Ptuj, polsladek, velika zl. med.

TRAMINEC pozna t., l. 1990, G. Radgona, polsladek, srebrna medalja.

CLUB SLOVIN, peneče vino, l. 1989, suh, velika zlata medalja.

TRAMINEC, l. 1990, Maribor, polsuh, velika zlata medalja.

PORTOS, Brežice, sladko portsko vino (izhaja iz Portugalske).

TERANTON, l. 1985, Sežana, suh, velika zlata medalja.

BELI PINOT in TRAMINTEC izbor, l. 1989, Kapela, polsladek, zlata medalja.

MATIC ROMŠAK
(se nadaljuje)

Jadralni padalci aktivni

Kamniški jadralni padalci tudi poleti in v začetku jeseni niso počivali. Opravili so veliko poletov, med njimi tudi z visokih gora. Kljub temu, da padalci ne smejo leteti s kamniškega vrha, se število poletov, ki so jih opravili člani Poleta, ni zmanjšalo. Leteli so po vsej Sloveniji in tudi v tujini.

Ena od dejavnosti kluba je tudi udeležba na tekmovanjih, ki jih organizirajo klubi jadralnih padalcev. Poleg tega pa jadralni padalci zadnje čase tekmujejo tudi v novi zvrsti, to je na raznih mnogobojih, ki združujejo različne zvrsti športov, kot so kajakaštvo, gorsko kolesarjenje in jadralno padalstvo. Ekipa je na takem tekmovanju sestavljena iz specialistov v posamezni panogi. Tekmuje se kot štafeta, vsak tekmovalec pa skuša čimprej opraviti s predpisano progo ali disciplino.

Prvo tako tekmovanje pri nas, le s to razliko, da je vse štiri panoge opravil en tekmovalec, je bilo organizirano sredi septembra v Bohinju. Tekmovanje je bilo sestavljeno iz kajakaškega spusta po Savi od Bohinja do Bohinjske Bistrice, s kolesom se je bilo potrebno povzpeti na Ravne na Kobli, od tam pa peš z deset kilogramov težkim nahrbtnikom na Koblo III, od koder se je letelo z jadralnim padalom. V konkurenci 28 tekmovalcev je z zaostankom 1 minuto in 22 sekund, drugo mesto osvojil Dušan Orehek, četrti je bil Peter Skubic, peti pa Božo Breznik, vsi iz Poleta Kamnik.

Kamniški jadralni padalci niso manjkali tudi na tradicionalnem tekmovanju trojk v začetku oktobra v Preddvoru. Tekmovanje, ki naznanja konec sezone, je bilo v lepem vremenu. Sodelovalo je 34 ekip iz dvajsetih slovenskih klubov, med njimi tudi pet ekip iz Kamnika.

Čeprav med jadralnimi padalci pristajanje v cilj ni najbolj priljubljena disciplina, so vseeno tekmovali vsi najboljši slovenski piloti jadralnih padal. V tej konkurenci se je izvrstno odrezala kamniška ekipa v sestavi Breznik, Narat in Ban, z osvojenim petim mestom. Poleg tega so se jadralni padalci udeležili PENTALONA NA GOLTEH, kjer je kombinirana ekipa Goldi osvojila 3. mesto, ekipa Polet Kamnik pa 14. mesto v konkurenci 39 ekip.

Z jesenjo bodo tudi pogoji za letenje slabši, toda padalci so aktivni skozi vse leto, jesen in zima bo čas testiranja nove opreme in priprav na novo »termično sezono«, ki se bo ob ugodnem vremenu začela že februarja.

DUŠAN OREHEK

PENTALON GOLTE 91'

Ekipa Goldi odlična

Konec septembra so organizatorji iz RTC Golte pripravili prvi Pentalon pri nas. Vzor so organizatorji dobili v tujini, kjer se na takih tekmovanjih zbere veliko število vrhunskih športnikov.

Tudi pri nas je bilo tako. Na startu v Logarski dolini se je zbralo 39 ekip, veliko ekip pa je bilo takih, ki so bile sestavljene iz samih vrhunskih športnikov, tekmovalcev, in tudi državnih reprezentantov v posameznih disciplinah.

Pentalon je bil sestavljen iz kolesarjenja s cestnim kolesom (23 km), kajakaštva (8 km), kolesarjenja z gorskim kolesom (11 km – 460 m), gorskega teka (5 km – 360 m) in skoka z jadralnim padalom. Kombinirana ekipa, katere pokrovitelj je bila firma Goldi d.o.o. iz Godiča, je na tem tekmovanju zasedla 3. mesto, za seboj pa je pustila mnoge »slavne« ekipe. Po koncu četrte discipline, to je bil gorski tek, pa je bila celo na prvem mestu, pol minute pred Škofjo Loko in minuto pred Radovljico in Alpino. Toda, ker zaradi premočnega vetra ni bilo možno leteti z Golt v dolino, se je moral v dolino podati gorski tekač, ki je imel precej preglavic s slabo označeno progo, tako da je na koncu ekipa pristala na, za mnoge presenetljivem, 3. mestu. V ekipi Goldi so tekmovali: Miran Uršič – cestno kolo, Martin Grašič – kajak, Metod Močnik – gorsko kolo, Jaka Škorjanc – gorski tek, z jadralnim padalom pa bi moral leteti Dule Orehek.

Tekmovanje, ki ni bilo ravno najbolje organizirano, pa je pokazalo, da so takšna tekmovanja potrebna, glede na odziv pa tudi precej popularna.

DUŠAN OREHEK

NAŠ PORTRET

Bo zmagoval še naprej?

Brez dvoma je Rajmond Debevec strelec svetovnega kova, športnik, ki je svoj izjemen talent z veliko mero disciplinranosti in trdega dela, izkoristil v prid številnim vrhunskim rezultatom. Le-ti so se od začetnih uspehov v letu 1976, pa do danes, neprenehoma oplajali, dosegli svoj vrhunec lani, ko je ta izvrsten strelec s fenomenalnimi nastopi v streljanju z zračno puško dosegel šest posamičnih svetovnih rekordov in postavil svojim uspehom piko na i na letošnjem streljanju v samostrelu, kjer si je na SP v Švici priboril naslov svetovnega prvaka.

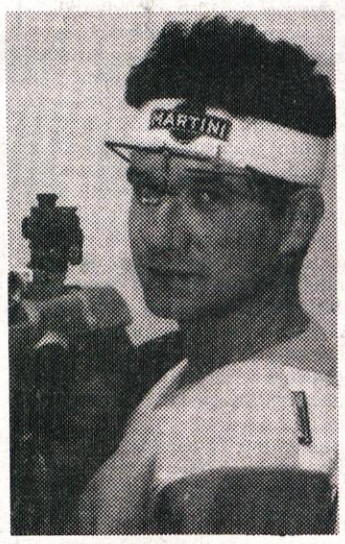

Rajmond Debevec »v elementu«

– Tole slednje, Rajmond, je bilo res veliko presenečenje, saj je vsa svetovna strelska elita ob tem tvojem uspehu takorekoč ostala odprtih ust?!

»Ta presenečenost je bila razumljiva glede na to, da sem se letos šele prvič preizkusil v samostrelu in je tako dejstvu, da sem že prvo leto postal svetovni prvak, res težje verjeti. Pri tem je še pomembno, da sem tekmoval za slovenske barve, saj mednarodna samostrelska zveza I.A.U. priznava Slovenijo kot svojo enakopravno članico.«

– Za najuspešnejši leti tvojih dosedanjih dosežkov štejeta prav zadnji dve, pri čemer si lani na EP v streljanju z zračno puško zasedel tretje mesto, na istem orožju pristal na SP kot drugi, nato pridel pet posamičnih zmag v svetovnih pokalih, s SP v streljanju z malokalibrsko puško »odnesel« tri ekipne kolajne, ter tako vse skupaj »okronal« z že omenjenimi šestimi svetovnimi rekordi. Letos si poleg samostrela »žel« uspehe še v streljanju z MK puško-trojni položaj, kjer si v tej najtežji disciplini izenačil svoj svetovni rekord. V istem orožju si še prispeval k ekipni »žetvi« dveh zlatih in prav toliko srebrnih kolajn. Tako si sklenil letošnje uspehe s štirimi posamičnimi zmagami na svetovnih pokalih in četrtim mestom v skupni razvrstitvi svetovnega pokala v streljanju z MK puško. Zdi se, kot da so ti rezultati hkrati protest proti tisti politiki, ki tako kruto posega tudi med športne vrste in prizadeja škodo, katere posledice bodo prisotne še lep čas.

»Ob agresiji na Slovenijo sem nastop na sredozemskih igrah zavrnil, ker bi pač moral nastopiti za Jugoslavijo. SZJ je to hotela izkoristiti in me izključiti iz reprezentance. Tako je bila usoda nadaljnjega nastopanja vprašljiva. Ta negotovost se je izrazila tudi na treh zaporednih tekmovanjih, kjer sem zasedel šele sedma mesta. Psihični pritiski so bili le preveliki.«

– Pa vendar so vsi ti rezultati sad mnogih treningov...

»Pred večjimi tekmovanji sem treniral dvakrat na dan po več ur, sedaj treniram manj, a sem še vedno vsak dan na strelišču. Levji delež zaslug za te uspehe pa pripada trenerju Lojzetu Mikoliču, ki me je kot strelca vzgajal že od pionirskih vrst in mi je v veliko oporo še danes. Je edini slovenski profesionalni trener strelstva, ki je iz številne vrste mladih nadebudnežev »naredil« kar nekaj uspešnih tekmovalcev.«

– In kako naprej?

»Trenutno se pripravljam za mednarodni turnir v samostrelu, ki bo novembra v Berlinu. Kako bo z ostalimi tekmovanji, pa je precej odvisno od nadaljnjega razvoja političnega položaja. Vsekakor bom z odprtjem svoje trgovine s športnim orožjem posredno s športom povezan še naprej. Kot vsi pa si želim čimprejšnjega mednarodnega priznanja Slovenije. Med drugim se namreč bliža tudi olimpiada in bilo bi prav, da bi med številnimi državnimi zastavami plapolala tudi slovenska.«

KSENIJA VRHOVNIK

Povabljeni smo bili na ličkanje

Ličkanje koruze je svojevrstno delo. Je običaj, ki počasi zamira, tako kot večina ljudskih običajev in le nekateri posamezniki jih ohranjajo žive. Med njimi so tudi Kosirnikovi iz Tunjic, ki so združili prijetno s koristnim. Ljudi so na ličkanje povabili osebno in preko malega oglasa. Odzvali sta se celo dva mladeniča iz Dolenjske, čeprav sta v temi le težko našla pot. Prišlo je okrog 40 ljudi, starih od 20 let dalje; v štirih urah so oličkali štiri prikolice koruznih storžev. »Delo je mimogrede opravljeno, večer pa v humorju pade skozi,« pravijo Kosirnikovi.

Ličkanje je opravilo, pri katerem si ljudje med seboj zastonj pomagajo, pri tem pa se še zabavajo. Pravzaprav je kot nekakšen kmečki praznik ob spravilu zadnjih pridelkov s polja. Večinoma se organizira ob koncu tedna, ob petkih ali sobotah, da lahko ličkarji naslednji dan, po prečuti noči, počivajo. Kmetje za ličkanje polomijo le najlepše storže, ostale pustijo za silažo. Delo se opravlja na skednju ali podu.

Družina, kjer se bo ličkalo, v svoji vasi (pa tudi drugod) razglasi, kdaj bo začetek dela. Zvečer se ličkarji, mladi in stari, zberejo. Najprej jim za dobrodošlico ponudijo pijačo, medico ali mošt, potem se posedejo na nizke stole h kupu koruze in pričnejo s koruznih storžev slačiti in trgati odvečne liste. Pustijo le tri ali štiri. Potegniti jih je treba nazaj in zvezati po dva ali štiri storže skupaj. Za vezanje storžev so določeni tisti, ki poznajo te posebne vozle. Dva pa tako zvezane pare koruznih storžev precej na gosto obešata na posebne late, kjer se bo koruza toliko osušila, da bo primerna za mletje. Ponavadi to opravi gospodar. Ponekod koruzne storže namesto v pare vežejo v velik sveženj, ki ga obesijo na zračen in suh prostor.

Na sredo kupa gospodinja postavi presenečenje – darilo za najditelja, ki si je pridobil pravico, da lahko takoj preneha z delom. To presenečenje so jesenske dobrote kot npr. košara kostanja, orehov, steklenica mošta ali žganja in podobno. Pravijo tudi, da kdor naleti na rdeč storž, se bo tisto leto poročil. Včasih ta (ne)sreča doleti že poročene. Že med delom se hitro ustvari prijetno razpoloženje. K temu veliko pripomorejo pevci, ki pojejo slovenske ljudske pesmi, nabožne pa tudi kvantaške vsebine. Zbrani ponavadi poznajo le refrene in pritegnejo, kolikor znajo. Vedno se najde tudi šaljivec, še bolje pa, če sta dva, ki tekmujeta, kdo po povedal več vicev. Ličkanje ne mine brez raznovrstnih šal. Šalijo se z dekletom, ki je dobilo vdovca, tj. prazen storž, ženskam radi natlačijo pod krilo koruznega ličja... Ko je delo opravljeno, je na vrsti »povečerek«. Gospodinja povabi ličkarje v hišo, kjer jih čaka z dobrotami obložena miza, ne manjka mesa niti raznih kolačev in tudi ne pijače.

Pogostitvi sledi ples, ki je vrhunec družabnega večera. Brez vaškega godca seveda ne gre, saj on »drži družbo pokonci«. Med plesom tako dekleta kot fantje, žene in možje tekmujejo v raznih spretnostih.

Nekateri fantje izginejo kmalu po tem, ko razgreta dekleta odidejo s plesa, vendar pa normalno zabava traja do ranega jutra. O pretepih, ki nastanejo zaradi vroče krvi, ne bomo pisali, čeprav tudi to včasih sodi zraven.

Važno je le, da je koruza, na Kranjskem tudi turšica imenovana, shranjena za zimo. Hkrati pa so obešeni storži zrele koruze prijeten okras kmečkih poslopij.

JERNEJKA DROLEC

PLANINSKI KOTIČEK

Darja Jenko gorska vodnica

Kljub težkim razmeram, vojni in slabemu gospodarskemu položaju, je bi tudi letos v Manangu, v Nepalu, tečaj za nepalske gorske vodnike, ki so ga izvedli naši, slovenski inštruktorji. Med njimi je bila tudi DARJA JENKO, članica kamniškega alpinističnega odseka.

Darja je prva in edina ženska, ki jo je strokovna komisija izbrala za poučevanje na tem tečaju in to prvič že pred dvema letoma, letos pa ponovno. Lahko rečemo, da je med redkimi ženskami v svetu, ki se ukvarjajo s tem na mednarodni ravni. V tečajih so dosedaj sodelovala sicer tudi druga dekleta, vendar je Darja prva in edina z vsemi pooblastili za poučevanje kot samostojni inštruktor.

Čeprav gre pri tem izobraževanju za mednarodno, to je državno pomoč, so morali udeleženci sami zbrati večino sredstev za to, da so lahko odšli na to humanitarno poslanstvo v eno najrevnejših držav sveta. Tako so Darji med drugimi omogočili sodelavo pri tej akciji tudi Planinsko društvo Kamnik, Športna zveza Kamnik in še drugi, ki so na ta način pripomogli tudi k afirmaciji mlade slovenske države.

Nogometna tekma na Korošici

Žal je bilo tudi letos slabo vreme v nedeljo, 13. oktobra, ko je bila na Korošici napovedana nogometna tekma na najvišji ravni, to je kar 1800 m nad morsko gladino, med alpinističnimi, oziroma planinskimi predstavniki Kranjske in Štajerske. Že v soboto je megla, predvsem pa dež preprečila turo čez Zeleniške špice, v nedeljo, ko je bilo vreme za spoznanje boljše, saj je včasih celo posijalo sonce med dvema plohama, pa je vreme preprečilo številnejšo udeležbo, saj je marsikdo, če že mora biti moker, raje moker doma pod toplim tušem kot pa pod mrzlim dežjem. Tako Štajercev sploh ni bilo, saj Tuhinjce štejemo že za Kranjce.

Tekma je kljub temu bila, pač med tistimi, ki so prišli in se je končala z rezultatom 7:1 v škodo »pasje« ekipe. Zaradi majhnega števila igralcev je namreč v enem od moštev igral tudi pes, ker se žal nekaterim članom kamniškega AO ni dalo igrati in so jo raje prej popihali v dolino, oziroma počakali v koči. Vendar je bila tekma kljub temu prav zanimiva, čeprav na koncu tudi malo mokra.

Zimske sobe odprte

Planinske koče so se torej dokončno zaprle za letos, na Korošici že prej, na Kamniškem in Kokrskem sedlu pa v nedeljo, 13. oktobra. Tako ostanejo obiskovalcem na voljo samo še zimske sobe za zavetje pred slabim vremenom in nočjo.

Zimske sobe so popolnoma prepuščene skrbi obiskovalcev in je zato prav od njih odvisno, kakšne bodo. V njih je mogoče tudi zasilno prenočiti, vendar priporočamo vsakomur, ki to namerava narediti, da vzame s seboj spalno vrečo, čeprav je na voljo tudi nekaj odej.

Na vse obiskovalce zimskih sob, tudi tiste, ki pridejo tja samo za kratek čas, pa apeliramo, da pospravijo za seboj, odnesejo vse smeti v dolino, ne uničujejo inventarja, dobro zaprejo okna in vrata, da ne bi v notranjost veter nanesel snega.

BOJČ

Teniški turnir za pokal »Usnjarstvo Grad«

Teniški klub Kamnik je 12. in 13. oktobra organiziral teniško tekmovanje za pionirje do 12 let pod pokoviteljstvom Usnjarstva Grad. Kljub slabemu vremenu se je tekmovanja udeležilo 15 tekmovalcev, ki so prikazali lepe in zanimive boje. Največ znanja sta pokazala Sitar Domen in Drčar Grega, ki sta se v finalu pomerila za naslov najboljšega, pokal in lepe praktične nagrade, ki so jih prispevali Usnjarstvo Grad. FIT-TOP Mengeš in Porenta šport. Pokale so dobili prvi trije, prvih deset je dobilo lepe kože, prav vsi pa so dobili kakšno praktično nagrad, tako da so bili fantje na koncu tekmovanja zelo veseli in že napovedali udeležbo tudi naslednje leto.

Rezultati:

Četrtfinale: Sitar D. (Ka) : Zorman G. (Me) 6:1; 6:1 – Knez I. (Ka) : Lukič P. (Me) 6:1; 6:1 – Burnik M. (Ka) : Vengust U. (Ka) 6:3; 6:0 – Drčar G. (Ka) : Pogačar B. (Ka) 6:0; 6:1.

Polfinale: Sitar : Knez 6:2; 6:1 – Srčar : Brurnik 7:5; 6:3.

Finale: Sitar : Drčar 6:3; 6:0.

Razvrstitev: 1. Sitar Domen (KAMNIK); 2. Drčar Grega (KAMNIK); 3. Burnik Mitja (KAMNIK); 4. Knez Igor (KAMNIK); 5. Vengust Uroš (KAMNIK); 6. Zorman Gašper (MENGEŠ); 7. Pogačar Bogo (KAMNIK); 8. Lukič Pavel (MENGEŠ); 9. Posavec Grega (MENGEŠ); 10. Osenar Sašo (MENGEŠ); 11. Droljc Tadej (KAMNIK); 12. Romšak Primož (KAMNIK); 13. Bregar Uroš (MENGEŠ); 14. Mikulič Matej (KAMNIK); 15. Trebušak Blaž (KAMNIK).

M. P.

Obvestilo!

Na željo avtorja prispevka Kdo v teritorialni obrambi? gospoda Jožeta Arka objavljamo tri stavke v rokopisnem originalu:

– Državljani imajo pravico do ugovora vesti vojaški obveznosti, ki jih določa zakon.

– Ugotovimo lahko, da je velika večina tistih, ki so dolžni opravljati dolžnosti v TO, civilni zaščiti, narodni zaščiti, v podjetjih kot delovno dolžnost, dolžnost služenja v službi za opazovanje in obveščanje.

– Jasno je tudi, da pri razporejanju ni razlike, ki izhaja iz položaja človeka, čeprav nekateri mislijo, da bi morali imeti prednosti.

Gorski tekači uspešni

V italijanskem mestu Tarcento je sredi oktobra potekalo tekmovanje v štafetnih tekih, kjer se je pomerila moča konkurenca tekačev iz Italije in Slovenije. Na tovrstnih tekmovanjih se izvrstni slovenski tekači že tradicionalno uvrščajo na visoka mesta, kar se je izkazalo tudi tokrat. Na 8 km dolgi, razgibani progi (vse tri predaje so tekle isto progo), je med 39 štafetami slavila ekipa iz Mojstrane v postavi Teraž, Djuričič, Melinc. Na drugo mesto se je prebila kamniška štafeta »Kavarne Veronika«, kjer je že priznana trojka, Franci Novak, Lado Urh in Ivan Urh, s ponovnim minimalnim zaostankom dokazala, da spada v visok kakovostni razred. Tretja je bila štefeta iz Italije, na šesto mesto pa se je prebila naslednja slovenska ekipa iz Sorice. Precej smole pa je imela tokrat kamniška trojka »Zlatarstvo Banič« (Lado Kveder, Martin Vrhovnik, Martin Kemperle), kjer je tekmovalec tretje predaje zgrešil progo, s čimer je ta štafeta nas koncu pristala na še vedno solidnem enajstem mestu.

K. V.

TENIŠKA ŠOLA ZA PIONIRJE - ZAČETNIKE

Teniški klub Kamnik organizira treninge tenisa za pionirje začetnike od 6.–12. leta starosti. Treningi se bodo pričeli v torek, 5. novembra 1991, ob 17.30 v telovadnici pri starem zdravstvenem domu in bodo 2-krat tedensko po 1,5 ure. Cena teniške šole je 40 DEM v tolarski protivrednosti, vodil pa jo bo učitelj tenisa Matjaž Pogačar.

Informacije in prijave na tel. 815-094 (Matjaž), ali pa na prvem sestanku staršev, ki bo v ponedeljek, 4. novembra 1991, ob 20.00 v hali pri osnovni šoli Frana Albrehta (vhod s parkirišča).

Vabljeni!

SOCIALDEMOKRATI

Druga obletnica stranke

Že več kot dve leti je od nastanka prve, takrat še opozicijske socialdemokratske stranke v kamniškem prostoru. Obletnica je skromna, vendar le navidezno. Socialdemokrati smo s že svojim nastankom neprijetno dregnili v sistem, ki se je takrat zdel večen, trden in samozadosten. S svojimi političnimi izhodišči smo naleteli na omalovaževanje, nerazumevanje, tudi čudenje in posmeh. Takrat sta bili v ospredju dve veliki zahtevi:
zahteva po strankarskem pluralizmu in samostojni Sloveniji.
Zahteve so bile videti kot drzne in šanjave vizije, daleč od resničnosti in daleč od uresničljive zgodovinske nujnosti.

Vendar pa družbeni razvoj sloni na drznih vizijah. Kar se je takrat zdelo nemogoče, je danes uresničeno. Pa čeprav je mnogokrat slišati očitek, češ da je strankarstvo prineslo med Slovence razdor in prepir in da od samostojnosti nimamo drugega kot revščino. Temu lahko oporekamo. Res je v kamniškem prostoru močno prisotna, ali že kar modna, zamisel o nadstrankarstvu ali nestrankarstvu. Najbrž to izhaja iz slovenskega predsodka do politike, ki naj bi bila nujno obremenjena z etično dvomljivim kompromisarstvom, pokvarjenostjo, ozkosrčnostjo, zaplankanostjo... Lahko je res vse to. Vendar pa je stranka predvsem prostor, kjer se združujejo istomisleči ljudje z namenom, da bi svoja prepričanja in stališča preko političnega dogovarjanja oživeli v parlamentu in življenju. Dogovarjanje pa je nujno povezano s kompromisom. Le da bi ljudje čim več in čim bolje mislili in delali, oboje pa povezovali s poštenostjo in zavzetostjo – to si želimo socialdemokrati ob drugem rojstnem dnevu.

Želimo sebi in tudi vsem drugim ljudem dobre volje, da bi s pametjo in pridnostjo končno v miru in blaginji zaživeli prav vsi državljani mlade Slovenije. Tako pogumno si to želimo zato, ker menimo, da ima Socialdemokratska stranka Slovenije pred seboj še dolgo življenjsko pot. Ne bojimo se političnih pretresov, ne bojimo se profiliranja političnega prostora v Sloveniji, niti novih volitev. Še manj pa se bojimo poštenega in trdega dela v težavnih trenutkih, ki pretresajo našo družbo.

V socialdemokratski misli je prostor za intelektualce in prostor za tistega malega človeka, ki se bori za golo preživetje. In teh ljudi, ki so brez pravega varstva in brez denarja ostali na cesti pred zaprtimi tovarniškimi vrati je vsak dan več. **B. P. za SDSS Press**

Poročilo o izgradnji telefonskega omrežja

Glede na obljubo, da bomo naročnike telefonskih priključkov v tej številki Kamniškega občana obvestili o celotni problematiki telefonskega omrežja, objavili terminski plan dokončanja izgradnje krajevnega kabelskega omrežja ter razvodno naročniškega omrežja, vključno z obdobji priključitev po posameznih KS, tega ponovno ne moremo storiti.

Kljub ostrim zahtevam PTT podjetju Ljubljana, da nam potrdi terminski plan izgradnje krajevnega kabelskega omrežja, tega nismo uspeli dobiti. Sedaj organiziramo ponovni skupni sestanek, da bomo skupaj rešili naslednje probleme:

– Dokončno potrditev terminskega plana izgradnje krajevnega kabelskega omrežja in razvodno naročniškega omrežja in plan priključevanja. (Osnutek plana smo PTT podjetju Ljubljana poslali že 1. 7. 1991)

– Uskladili izračun cene za plačilo prispevka za izgradnjo razvodno naročniškega omrežja.

Izračuni kažejo, da bo po vsej verjetnosti potrebno uvesti enotno ceno prispevka za izgradnjo RNO omrežja na celotnem območju Bakovnik, Center in Stranje.

V centrali Bakovnik je do sedaj priključenih že preko 2.000 naročnikov, tik pred priključevanjem novih 700 naročnikov pa smo na območju Mekinj, Nevelj, delu Godiča in preostalem delu Novega trga. Pričetek priključevanja je možen v začetku novembra letošnjega leta, odvisno od rezultatov tehničnega pregleda omrežja, ki bo 24. 10. 1991. Pričetek priključevanja pa je odvisen tudi od načina plačevanja prispevka za izgradnjo RNO omrežja, kar bo določil Sklad stavbnih zemljišč občine Kamnik po usklajevanju s PTT podjetjem Ljubljana.

Sedaj nadaljujemo z izgradnjo KKO in RNO omrežja proti Tuhinjski dolini do Brezovice. Kdaj bomo pričeli z deli v ostalih smereh (KS Center, KS Tunjice, KS Kamniška Bistrica, KS Črna in severni del KS Godič), bodo določeno po usklajevanju s PTT podjetjem Ljubljana.

Ponovno poudarjamo, da smo izvajalcu plačali vse stroške za izgradnjo KKO omrežja na območju central Center in Stranje že 15. 4. 1991. Tako ni nobenih upravičenih vzrokov za počasno delo izvajalca, saj je končni rok za dograditev 30. 6. 1992. Rok za priključitev zadnjega naročnika pa je 31. 12. 1991.

Sekundarno ali RNO omrežje pa tako gradimo vzporedno z KKO omrežjem.

Kako bo potekala izgradnja RNO omrežja, je odvisno od zbiranja finančnih sredstev od naročnikov. Brez tega prispevka bomo morali izgradnjo RNO omrežja ustaviti. Način plačila tega prispevka in kakšna bo njegova višina, bo odločal Sklad stavbnih zemljišč občine Kamnik, ki je imel že veliko medsebojnih usklajevanj in sestankov o tej pereči problematiki.

O vsem tem smo pisno obvestili vse predsednike svetov KS, pri katerih lahko tudi dobite nekaj informacij.

STANOVANJSKO IN KOMUNALNOGOSPODARSTVO SKG KAMNIK

OBVESTILO

Na podlagi dogovora z javne obravnave osnutka ureditvenega načrta območja z oznako otoka K-1 CENTER, ki je bila 17. 4. 1991

VABIMO

vse zainteresirane, da se udeleže nadaljevanja obravnave.

Izdelovalec urbanističnega akta bo podal odgovore na posredovane predloge in pripombe k osnutku dokumenta, v drugem delu pa bo predstavil program revitalizacije mesta Kamnik.

JAVNA OBRAVNAVA bo v četrtek, 7. 11. 1991, ob 18. uri v SEJNI SOBI SKUPŠČINE OBČINE KAMNIK.

Vljudno vabljeni!

ZAVOD ZA URBANISTIČNO NAČRTOVANJE OBČINE KAMNIK

Regres za pogonsko gorivo, ki se uporablja v kmetijstvu

Izvršni svet Republike Slovenije je sprejel odlok, po katerem imajo pravne in fizične osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in ki prodajajo kmetijske proizvode iz lastne proizvodnje, pravico do regresa za dieselsko gorivo D-2 glede na prodane količine lastnih kmetijskih proizvodov.

Upravičenci uveljavljajo regres na podlagi računov oziroma drugih uradnih dokumentov, ki nadomeščajo račun v internem poslovanju, o količinah kmetijskih proizvodov, prodanih v obdobju **od 1. julija do 31. decembra 1991.**

Količina regresiranega dieselskega goriva D-2 se določi na podlagi normativov za prodane količine kmetijskih proizvodov, in sicer:

Proizvod	merska enota	litrov/ mersko enoto
1. žita (bela)	t	45
2. koruza	t	36
3. krompir	t	23
4. sadje	t	14
5. mlado pitano govedo (MPG)		
– prireja na domači krmi	t	294
– prireja na nabavljeni krmi	t	47
6. mleko	1000 l	41
7. prašiči		
– prireja na domači krmi	t	244
– prireja na nabavljeni krmi	t	38

Višina regresa znaša 20% od maloprodajne cene dieselskega goriva D-2.

Upravičenec uveljavlja regres pri upravnem organu, pristojnem za kmetijstvo (v nadaljnjem besedilu: občinski organ) v občini, kjer ima sedež oziroma kjer je zavezanec za plačilo davka od dohodka iz kmetijstva, na podlagi računov o prodaji kmetijskih proizvodov, iz katerih je razvidna:

– vrsta in količina proizvodov,
– ime in priimek oziroma firma upravičenca,
– datumi zdaje ter pečat in podpis odgovorne osebe kupca.

Upravičenec, ki uveljavlja regres na podlagi prodanih količin mlade pitane govedi in prašičev, priloži zahtevku izjavo o načinu prireje. Za prirejo z nabavljeno krmo se šteje, če znaša delež nabavljene krme oziroma pridobljene v okviru uslužnostnega pitanja, nad 40%.

Občinski organ vodi evidenco upravičencev do regresa in pošlje zbirni zahtevek za regres Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do 5. v mesecu za predhodni mesec. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nakaže sredstva za regres na žiro račun občine, iz katerega mora občina najkasneje en delovni dan po prejemu prenakazati sredstva upravičencu.

Podatke o odkupu mleka in mesa za upravičence z območja občine Kamnik bo občinskemu organu dostavila kmetijska zadruga Emona Domžale, ki bo tudi izvedla izplačilo regresa posameznim upravičencem.

SEKRETARIAT ZA GOSPODARSTVO IN DRUŽBENE DEJAVNOSTI

ZNIŽANE CENE! ZNIŽANE CENE!

Mercator KZ Metlika
»VINOTOČ KRAŠOVEC«
Kamnik, Trdinova 7/a
Tel. 814-680

Delovni čas od 14. do 19.30, sobota od 8. do 18. ure, nedelja od 8. do 11. ure.

Priporočamo ugoden nakup!

SENŠRM DE DELAVSKA UNIVERZA
Novi trg 41/a, Kamnik

TEČAJ OSNOV SLOVENSKEGA JEZIKA

Se težko izražaš v slovenskem jeziku? Ne poznaš njegovih zakonitosti? Ti je tuja zvočnost jezika?
Ali je možno v nekaj urah osvojiti temeljna znanja medsebojnega sporazumevanja?
Ob pozitivnih in negativnih zgledih govora in pisave našega vsakdana je to mogoče.
Pri vpisu prejmete podrobnejši pregled vsebin z jezikovnimi vajami.

Informacije in vpis na Delavski univerzi Kamnik, tel. 831-064.

PRISPEVAJTE K SLOVENSKI SAMOBITNOSTI! SPOZNAVAJTE SLOVENSKI JEZIK!

kočna

trgovsko podjetje p.o.

UGODNI PRODAJNI POGOJI!

PRODAJA Z ODLOŽENIM PLAČILOM – NA TRI ČEKE

brez obresti za nakup nad 3.000 SLT ali na **POTROŠNIŠKI KREDIT** na tri obroke s 30% pologom in 6% obresti v prodajalnah:

– Konfekcija,
– Oblačila,
– Ciciban,
– Čenča,
– Nova moda,
– Pri Kramarju,
– Novotehna – športni oddelek,
– Knjigarna,
– Drogerija,
– Tip Top.

POTROŠNIŠKI KREDIT s 30% pologom:
na 3 obroke 6% obresti,
na 4 obroke 8% obresti,
na 5 obrokov 10% obresti
v prodajalnah:
– Železnina,
– Merkur,
– Novotehna,
– Univerzal.

V Salonu pohištva: 30% polog, 5 obrokov – 10% obresti ali na 7 obrokov – 16% obresti.

mali oglasi

INŠTRUKTORJI tima AS poučujejo matematiko, fiziko, kemijo in elektrotehniko. Informacije na tel.: 831-182, 831-597.

INŠTRUIRAM matematiko, fiziko, kemijo in angleščino za osnovne, poklicne in srednje šole. Tel.: 815-033.

GOSTINCEM in drugim obrtnikom obračunavam prometni davek in vodim poslovne knjige. Tel.: 181-161, Kladnik (dopoldne).

HLEVSKI gnoj za vrtičkarje prodam. Tel.: 812-060.

GARAŽO ob Ljubljanski cesti 3/b v Kamniku prodam. Tel.: 815-131.

ZBIRKO STO ROMANOV ugodno prodam. Tel.: 811-598.

ODKUPUJEM celulozni lesmreka in jelke, 60 DEM m^3, protivrednosti v SLT. Plahuta, Tučna 5, Kamnik.

ODDAM lokal 30 kv. m nasproti milice. Možnost bifeja, trgovine itd. Zupan Milan, Tomšičeva 5, Kamnik.

STREŠNO opeko-folc 3.500 kom. nujno kupim. Rihter Jože, Gradišče 11, Laze v Tuhinju.

INŠTRUIRAM matematiko, fiziko in osnove elektrotehnike. Tel.: 738-662.

ENOINPOLSOBNO družbeno stanovanje v pritličju, 45 m^2, dva balkona, na Groharjevi, zamenjam za večje. Tel. dopoldne 326-864, popoldne 811-160.

ELEKTRO SERVIS
Marjan Plemeniti
Vrhpolje 73
tel. 831-058
POPRAVILO
pralnih strojev, bojlerjev, gospodinjskih aparatov, napeljava in popravilo elektro inštalacij in ostalih elektro naprav.
Pridem tudi na dom.
Se priporočam!

Zveza kulturnih organizacij Kamnik

VABIMO VAS...

V okviru programa celostne estetske vzgoje za mlade, ki bo potekala vsakih štirinajst dni v dvorani Veronika, in sicer ob TORKIH s pričetkom ob 17. uri z naslovom

IGRAJMO SE...

SPOZNAVAJMO SVET LEPEGA

objavljamo popravek za prvo srečanje, ki bo v TOREK, 5. novembra 1991. Na temo ŽIVALI bo prvič naša gostja MIŠKA.

Drugo srečanje bo v TOREK, 19. novembra 1991. Lutkovna skupina »TRI« iz Kranja bo predstavila veselo lutkovno igrico FIDL FADL.

Vabimo vas, da se nam pridružite!

PONEDELJEK, 4. novembra 1991 ob 18. uri. Razstavišče Veronika, Kamnik. OTVORITEV RAZSTAVE SLIK MILANA GOLOBA. Razstava bo odprta do 13. novembra 1991.

PETEK, 15. novembra 1991 ob 18. uri. Razstavišče Veronika, Kamnik
FOTO – FILM – VIDEO GORENJSKE '91
Otvoritev regijske razstave s filmsko in video projekcijo.

V sodelovanju z agencijo D. G. Marketing v Kamniku prvič organiziramo

GOVORNO DELAVNICO

tečaj oz. šolo za vse, ki želite čim bolj obvladati svoj govor – da boste znali in zmogli svoje misli posredovati na razumljiv način; da boste prepričljivi za vse, ki vam bodo prisluhnili!

Tečaj bo vodila radijska napovedovalka ANICA GLADEK, potekal pa bo vsak torek, od 5. novembra do 10. decembra, od 19. do 21. ure v prostorih ZKO nad Galerijo M. Maleš, Titov trg 20, Kamnik. Cena tečaja: 1.600,00 SLT na osebo.

Prijave in informacije: ZKO Kamnik, Japljeva 2, tel. 831-612 (dopoldne) D. G. Marketing tel. 831-165

Na podlagi 37. in 38. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov (Ur. l. SRS, št. 18/84) in sklepa 74. seje Izvršnega sveta Skupščine občine Kamnik z dne 16. 10. 1991

OBVEŠČAMO

vse zainteresirane, da poteka v času

OD 28. 10. 1991 DO 28. 11. 1991

JAVNA RAZGRNITEV
OSNUTKA ZAZIDALNEGA NAČRTA
K-19 KEMIJSKA INDUSTRIJA KAMNIK

Javno razgrnjen del urbanističnega akta je na vpogled na sedežu občine Kamnik – II. nadstropje ter v prostorih KIK – »KINO DOM«.

Pripombe in predlogi k zazidalnem načrtu se vpišejo v knjigo pripomb oz. se jih v pisni obliki posreduje Zavodu za urbanistično načrtovanje občine Kamnik.

JAVNA OBRAVNAVA,
ki se organizira v sodelovanju s sveti krajevnih skupnosti Center, Mekinje, Tunjice, Kamniška Bistrica, Godič, bo

V SREDO, 20. 11. 1991, OB 18. URI V SEJNI SOBI OBČINSKE SKUPŠČINE.

S prostorskimi sestavinami dolgoročnega plana občine Kamnik za obdobje 1986–2000 in programskimi zasnovami za območje kompleksne graditve oz. prenove je za območje s plansko oznako K-19 določen način prostorskega urejanja z zazidalnim načrtom.
S prostorskim izvedbenim aktom se ureja območje, ki je namenjeno industrijski proizvodnji.
Zazidalno območje obsega 59,24 ha površine ter jo omejuje predel Grabna (od »Kino dom«), regionalna cesta proti Stranjam na vzhodu ter na severu in zahodu obstoječa ograja podjetja Kemijske industrije Kamnik.
Glavni prometni vstopi so na jugu, medtem ko se vsa ostala infrastruktura na tehnično običajen način priključuje na mestno omrežje. Oblikovalsko pozornost se usmerja na oblikovanje južnega vstopnega dela in njegovemu izteku v park, prav tako pa ustreznemu okvirjanju vedute, ki se odpira ob iztopu iz mesta proti Alpam.
Ob siceršnjem obsegu zazidalne površine otoka K-19 gre tudi za vplivno območje varnostnih resursev oz. varnostnega pasu.

ZAVOD ZA
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
OBČINE KAMNIK

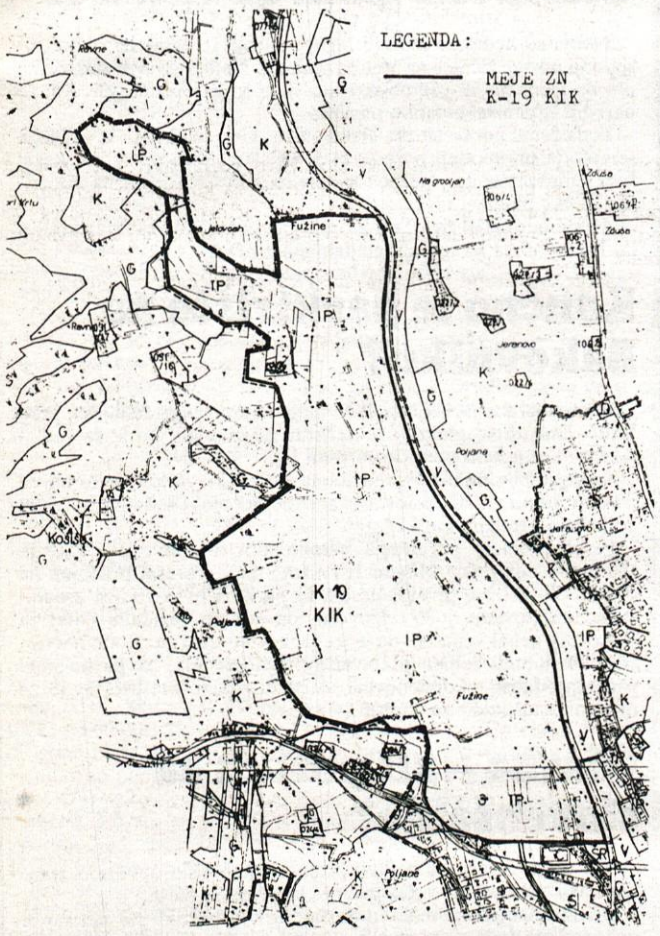

Končno nekaj zastonj!

v Metalkini blagovnici Kamnik

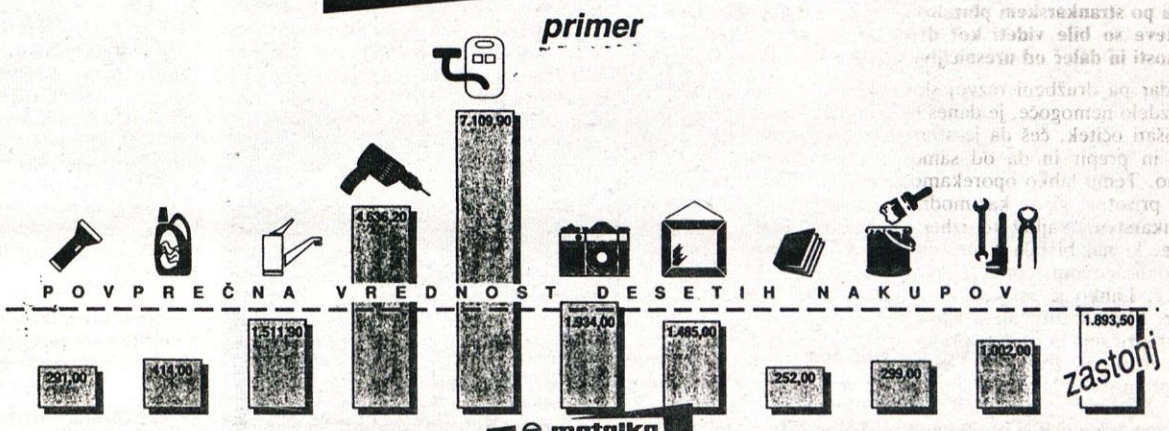

Po desetih nakupih kateregakoli blaga v Metalkini blagovnici Kamnik in ne glede na vrednost ima kupec posebno ugodnost:

metalka TRGOVINA

pri enajstem zaporednem nakupu se kupcu odšteje povprečna vrednost predhodnih desetih nakupov. Možnost nakupov velja pri gotovinskih plačilih do konca leta 1991.
Vključite se v akcijo!

sgp graditelj

IMOS

SGP »GRADITELJ« p.o.
sozd IMOS o.sol.o.
61240 Kamnik SRS
Maistrova 7,
telefon 061-831 237,
831 228 žiro račun SDK
Kamnik 50140-601-32239

GRADITELJI

Splošno gradbeno podjetje
»GRADITELJ« KAMNIK –
TRGOVINA z gradbenim materialom
v Spodnjih Stranjah

vam nudi vse vrste gradbenih materialov, vključno z dostavo na gradbišče po konkurenčnih cenah.

Trgovina je odprta ob delavnikih od 7. do 18. ure
in ob sobotah od 8. do 12. ure.

Vse informacije po telefonu 061/832-511.

Za nakup se priporočamo!

JATA FARMA DUPLICA

Prodaja kokošjega gnoja vsak torek in četrtek. Po želji nakladamo gnoj na prikolice ali dostavljamo gnoj s kamionom na njivo.
Prodaja živih kokoši, primernih za nadaljnjo rejo ali za zakol od 9. do 16. ure; v soboto od 9. do 12. ure.
Priporočamo res ugoden nakup!

OBRTNIKI, PODJETNIKI, TRGOVCI!

V Kamniku se vam ponuja izredna priložnost. V novem trgovskem centru Bakovnik oddajamo več lokalov, primernih za trgovinsko in obrtno dejavnost.
Informacije na tel. 813-455 ali 811-231.

SENŠRM DE DELAVSKA UNIVERZA

Novi trg 41/a, Kamnik

OD PISNE VAJE DO SLOVSTVENE UMETNINE

Delavska univerza Kamnik organizira delavnico pisnega izražanja za vsakogar, posebej za tiste, ki jim je zapisovanje misli nadloga ali užitek.
Vsebina:
- opis, oris, pismo, dnevnik, doživljajski, domišljijski spis, črtica, novela,
- slovstvene zvrsti – primeri

Delavnica bo potekala pod strokovnim nadzorstvom prof. Marijane Mrčela.

Informacije in vpis na Delavski univerzi Kamnik, tel. 831-064.

FOTO N.R.

Prešernova 1, (za Maleševo galerijo – pri Mavrinu)
Kamnik, tel. 832-180

NOVO
NOVO
NOVO

- **STUDIO – EXPRESS**
- **FOTOGRAFIJE ZA DOKUMENTE TAKOJ**
- **RAZVIJANJE FILMOV IN IZDELAVA FOTOGRAFIJ IZ VSEH VRST FILMOV**
- **FOTOKOPIRANJE**

DELOVNI ČAS:
od 8. do 13. in od 14. do 18. ure – sobota od 9. do 12. ure

Praznina, moreča samota,
povsod, kjer te išče srce!
A kamor pogledam, me
spremljajo tvoje pridne roke.
(A. Anžur)

ZAHVALA

V 78. letu nas je po težki bolezni zapustil naš dragi mož, oče, dedek, pradedek, brat in stric

Filip Železnik

iz Špitaliča

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala govornikom: g. Cenetovi, g. Lipovšku, g. Učakarju, g. Merčunu, GD in KS Špitalič, praporščakom, našim sodelavcem iz Elektro Lj. okolica, Svilanita, Integrala, Menine in pošte Kamnik ter gospodu župniku in pevcem za zapete žalostinke. Posebna zahvala dobrim sosedom, dr. Krtovi, patronažni sestri Lojzki in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih tako nesebično pomagali. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Špitalič, Vransko, Celje, Kamnik, Komenda, oktober 1991

Vsi njegovi

Solze, žalost, bolečina
te zbudila ni,
ostala je samo praznina,
ki hudo, zelo boli.

V SPOMIN

28. oktobra 1991 mineva žalostno leto, odkar je prenehalo biti plemenito srce

Mihe Baloha

iz Laz 4/b v Tuhinju

Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov prerani grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

mami, ati, sestri Andreja in Bernarda

ZAHVALA

V 75. letu življenja nas je nenadoma zapustila naša draga mama, babica, prababica in tašča

Ivanka Hribar

roj. Premk
p. d. Križnikova mama
iz Zajesovnika

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sodelavcem Elektroelementa Svit, Lekarni Žalec in zasebnemu obrtniku Janezu Gradu za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred, g. Ivanki Cene za poslovilne besede in pevcem za lepo zapete pesmi.

Oktober 1991

Žalujoči: otroci z družinami

Od 9. oktobra 1991 imamo v Sloveniji nov denar. Uvedba novega slovenskega plačilnega sredstva, bonov, ki naj bi jih čez približno pol leta nadomestili »pravi« denar, je bila nekaj dni po izteku moratorija prvovrsten gospodarski, politični in medijski dogodek. Država Slovenija je dobila svoj denar in s tem naredila prvi korak k »monetarni suverenosti«, državljani pa so se množično gnetli v bankah, SDK-jih in poštah, kjer so menjali dinarje za tolarske bone. Na sliki: Menjava v Ljubljanski banki na Titovem trgu v Kamniku. Treba je pohvaliti organiziranost in prijaznost njihovih delavcev.

VERA MEJAČ

Glasbena šola za najmlajše vabi

Otroški pevski zbor Glasbene šole Kamnik pod vodstvom prof. Darinke Skalar je povsod toplo sprejet. (VERA MEJAČ).

V predšolski glasbeni vzgoji v Glasbeni šoli v Kamniku je letos okrog 80 otrok. Razdeljeni so v tri skupine: mala glasbena šola I, kjer so otroci v starosti od 4. do 5. let; mala glasbena šola II, v tej skupini so otroci, ki obiskujejo malo šolo v vrtcu ter pripravnica nauka o glasbi za otroke, ki obiskujejo 1. razred osnovne šole. Vaje imajo enkrat tedensko po 45 minut.

Smoter te glasbene vzgoje je, da bi se otroci pri glasbenih urah prijetno počutili in da bi jim glasba in glasbena dejavnost postajala bližja.

Pri tem pouku si otroci razvijajo posamezne sposobnosti, kot so: posluh za ritem, melodijo, glasbeno domišljijo, muzikalnost itd. Pri pouku otroci igrajo na male instrumente, spoznavajo osnovni glasbeni besednjak in prvo notno sliko.

Vse tri skupine sestavljajo otroški pevski zbor Glasbene šole, pod vodstvom prof. Darinke Skalar. Nastopajo na koncertih glasbene šole, na revijah in drugje.

OTROCI V STAROSTI OD 4. DO 8. LET, še je čas, da se tudi vi odločite in se pridružite zborčku in pouku glasbene vzgoje na glasbeni šoli v Kamniku!

VERA MEJAČ

Spominska maša za vse žrtve povojnih pobojev na Kamniškem bo v soboto, 2. novembra, ob 14.30 na Kopiščih v dolini Kamniške Bistrice.

Vabimo vse sorodnike žrtev in ostale občane, da se poklonijo njihovemu spominu.

Slovenski krščanski demokrati na Kamniškem

OBVESTILO VOJAŠKIM INVALIDOM

Pri izplačilih rednih mesečnih denarnih prejemkov vojaškim invalidom, ki jih izplačuje poštna hranilnica Beograd, je prišlo do določenih težav, oziroma neizplačila prejemkov za mesec september in oktober 1991 tistim upravičencem, ki te prejemke prejemajo:

1. Na tekoči račun pri Poštni hranilnici Beograd in svoje prejemke dvigujejo s čeki Poštne hranilnice Beograd.
2. Na tekoče račune in hranilne knjižice različnih poslovnih bank v Sloveniji (najpogosteje so to enote Ljubljanske banke).

Imetniki tekočih računov pri Poštni hranilnici, s stalnim bivališčem v republiki Sloveniji, lahko dvignejo svoje dobroimetje po stanju 10. 10 1991 do najkasneje 31. 10. 1991.

V ta namen naj se zglasijo z zadnjim izpiskom stanja na tekočem računu in ustreznimi dokumenti za dvig na svoji dostavni PTT enoti.

Sklep je bil objavljen v dnevnih radijskih obvestilih.

ZDRUŽENJE BORCEV NOV OBČINE KAMNIK
OBČINSKI ODBOR

Pevska sekcija DKD Solidarnost Kamnik

organizira

KONCERT V DOBRODELNE NAMENE

v petek, 25. oktobra 1991, ob 19. uri v kino Dom Kamnik

Sodelovali bodo kamniški pevski zbori:
- **Pevsko društvo Lira**
- **Mešani pevski zbor Titan**
- **Ženski pevski zbor Solidarnost**
- **Moški pevski zbor Solidarnost**
- **Združena pevska zbora Solidarnost**

Prostovoljni prispevki obiskovalcev bodo namenjeni v dobrodelne namene.

Vabljeni! (Dvorana bo ogrevana)

Povabilo na javno tribuno o odpadkih

Odpadki vse bolj postajajo velik problem v sodobnem svetu, pa tudi v naši občini. Zeleni Kamnika zato pripravljajo javno tribuno z naslovom Kam z odpadki? Na njej bi se pogovorili o problemih s tega področja, o odlagališčih in črnih odlagališčih, o prihodnosti tega pomembnega vprašanja. **Javna tribuna bo v torek, 29. oktobra 1991 ob 18. uri nad kavarno Veronika,** na njej pa bodo sodelovali mag. Mitja Bricelj, pomočnik republiškega ministra za varstvo okolja in urejanje prostora, Božo Flašjman in Peter Jamnikar, člana predsedstva Zelenih Slovenije, povabljeni pa so tudi člani kamniškega izvršnega sveta, sekretariata za urejanje prostora in varstvo okolja in predstavniki občinskih inšpekcijskih služb.

Pesem, ponesi me v domovino

Spet je tu jesen: čudovita v svoji barvitosti in bogata v izpovedi; kjer se z vsakim novim odpadlim drevesnim listom odpre star spomin in poraja nostalgija...

Le-ta pa se je v teh dneh porajala v srcih mnogih slovenskih izseljencev v Kanadi, ki jih je ponovno združila slovenska pesem. Pet tednov jo je neutrudno podajal narodni ansambel Štajerskih sedem ter tako s številnimi novimi in nepozabnimi starimi melodijami, polnimi vonja po domovini, pričaral trenutek domačega ognjišča. V sestavi tega ansambla pa eno leto igra gorenjski muzikant, že od malih nog s neločljivo harmoniko, Robert Smolnikar, ki je povedal: »Gostovali smo v osmih »slovenskih« mestih na jugovzhodnem in zahodnem delu Kanade in bili povsod izredno prisrčno sprejeti. Sklenila so se nova poznanstva. Ljudje so obujali spomine na domače kraje in prijatelje, ki so jih tam zapustili. Budno spremljajo razvoj razmer pri nas in vse v zvezi s tem jih še posebej zanima. Nekateri Slovenci bi se radi vrnili in si želijo čimprejšnje priznanje Slovenije. Pri tem so pripravljeni tudi finančno pomagati. To so delno s pomočjo tamkajšnjih Slovenskih društev že storili. V Kanadi so Slovenci cenjeni kot uspešni poslovneži in pridni delavci, kar se odraža tudi na njihovem visokem standardu. Mnogi se ne bodo več vrnili, korenine so že pregloboke... Vendar pa obstaja v njih želja, da se zopet snidemo. Le tako jim lahko z domačo pesmijo prinesemo sicer majhen, a tudi njihov košček domovine.«

K. VRHOVNIK

OPRAVIČILO

V prejšnji, 17. številki Kamniškega občana je v članku – Nova cesta Podjelša–Brezje – pri montaži časopisa v tiskarni nehote nastala napaka; zamenjana sta podpisa pod fotografijama.

Bralcem in avtorici se opravičujemo.

Urednik Janez Votek

Kisle kumarice

Ne bodo več čakali na druge?

Povejte nam, kaj moramo sami storiti in kakšni so postopki, da bi tudi najmanj 325 občanov v krajevnih skupnostih Špitalič, Tuhinj, Šmartno in Pšajnovica prišlo do telefona, je vprašal delegat pristojne na občini na zadnji seji skupščine.

Tuhinjci so, kot kaže, tudi sami pripravljeni zagrabiti za kramp in lopato, kot so že večkrat dokazali. Tudi s prispevkom 11.000 tolarjev, kot pravijo, da stane telefonski priključek v Ljubljani, ne bo težav.

Ali bosta njihovo vprašanje in pripravljenost naletela na pravi odziv?

Ukradena gams in semafor

Tatovi so nedavno ukradli lepega gamsa iz ograjene obore pri spodnji postaji žičnice na Veliko planino. Najbrž so si mislili, čemu jim bo gams, če ni več obiskovalcev, ki so ga občudovali. Kaj so naredili iz gamsa, si lahko mislimo.

Toda čemu jim bo služila elektronika, ki so jo ukradli iz velikega semaforja pri spodnji postaji, ki je obiskovalcem poleg ure kazal tudi temperaturo ter snežne razmere in delovanje žičnic na smučiščih Velike planine.

Ali si bodo sedaj žičničarji morali spet pomagati s tablo in kredo, tat bo pa doma na toplem gledal na semafor?

Končno le parkirišče na Bakovniku?

Namen izrabe že od leta 1975 dalje neurejenega zemljišča pred VVO Tinkara so planerji že večkrat spreminjali, pa je še vedno takšno, kot je bilo pred petnajstimi leti.

Sprva je bila na njem predvidena »Triplex« garaža, nato naj bi na tem mestu zidali poslovno-stanovanjski blok, sedaj se na njem pojavljajo prodajni kioski.

Pereč problem parkiranja avtomobilov v Klavčičevi ulici je spodbudil delegatko **Mileno HVALA,** da je vprašal pristojne na občini, ali ne bi ta prostor uredili za parkirišče. Zavod za urbanistično načrtovanje ji je odgovoril, da je stari zazidalni načrt za Bakovnik nehal veljati in da je treba izdelati novega. Bodo načrtovalci prisluhnili željam prebivalcev tega predela, ali pa bo imel zopet prednost takoimenovani »širši družbeni interes«, ki je že dvakrat ostal samo na papirju.

Glazba – ali posluh za slovenščino?

Ves teden že visi na najbolj prometni kamniški obvoznici transparent z vabilom na večer glazbe, humorja in plesa.

Očitno nikogar ne moti, tudi slavistov in bližnjih šol ne, saj bi sicer že poskrbeli, da bi glazbo, če drugače ne, z rdečilom spremenili v glasbo.

Tudi skrb za slovenski jezik naj prispeva k uveljavitvi samostojne Slovenije.

-LJ

STROJENJE KRZNA
USNJARSTVO VAVPETIČ
Triglavska 24
Radomlje
☎ 727-015 ali 727-243

- strojenje vseh vrst kož
- odkup kož, primernih za strojenje v krzno
- prodaja govejega, telečjega in ovčjega krzna

Prevzem kož in prodaja krzna vsak dan od 8. do 17. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

OKROGLA MIZA O LOKALNI SAMOUPRAVI

Predsedstvo Skupščine občine Kamnik organizira v torek, 29. oktobra 1991, ob 17. uri v sejni dvorani Skupščine občine Kamnik, II. nadstropje **OKROGLO MIZO NA TEMO »LOKALNA SAMOUPRAVA«.**

Na okroglo mizo so k sodelovanju vabljeni člani Republiškega odbora za lokalno samoupravo in strokovnjaki s posameznih področij, ki so pripravljali delovno gradivo za republiško skupščino.

Vljudno vabljeni!

PREDSEDSTVO SO KAMNIK

Kamniški občan

KAMNIŠKI OBČAN – Ustanovitelj Skupščina občine Kamnik, izdajatelj Prelest. d.o.o. Ljubljana, Titova 37, direktor Tone Štrus. Predsednica časopisnega sveta Breda Podbrežnik-Vukmir. Uredniški odbor Dušan Lipovec, Vera Mejač, Bojan Pollak, Matic Romšak, Stane Simšič, Ivana Skamen, Franc Svetelj in Janez Votek. **Glavni in odgovorni urednik Janez Votek.** Strokovna sodelavka Vera Mejač. Tehnični urednik Andrej Glavan. Lektor Drago Kuhar.
Kamniški občan izhaja dvakrat mesečno in ga prejemajo vsa gospodinjstva brezplačno. Naslov uredništva: Kamnik Titov trg 1, tel. 831-311 in n.c. 831-511, 831-504, 831-266 in 831-523 interna 29. Žiro račun: Prelest. d.o.o. 50102-601-3114. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Tiska Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani, v nakladi 10.100 izvodov.